

PERSONHISTORISK TIDSKRIFT

1905

UTGIFVEN

AF

SVENSKA AUTOGRAF SÄLLSKAPET

GENOM

HOLGER ROSMAN

SÄLLSKAPETS SEKRETERARE

ÅRG. VII

HÄFT. 4

INNEHÅLL.

Våra grafstenar, ett till förintelse dömdt personhistoriskt material (med två bilder). Af amanuensen SUNE AMBROSIANI	sid. 117.
Gustaf Hesselius d. ä., en bortglömd svensk konstnär (med två bilder). Af fil. kand. SIGRID LEIJONHUFVUD	» 123.
Var Mikael Agricola ätten Leijonmarcks stamfader? Af fru JULLY RAMSAY	» 128.
Tvenne samlare (med två bilder). Af läraren ALFRED LINDBERG.	
Johan Johansson i Noraskog	» 134.
Karl Fredrik Werner	» 140.
En autograf, som väckt uppseende (med en bild)	» 146.
Personhistorisk litteratur	» 149.
Fråga	» 158.
Svenska Autografsällskapet.	
Sammanträden	» 159.
Ändring af sällskapets namn	» 159.
Förtecknandet af porträtt	» 161.
Nya ledamöter	» 162.
Om tidskriftens bilagor	» 162.
Personregister	» 163.
Rättelse	» 168.

BILAGOR.

- Porträttsamlingen å Hedensberg, förtecknad af amanuensen NILS SJÖBERG.
- Den gottländska Taksteinar-sågnen, af professor L. FR. LÄFFLER.
- Personhistoriska samfundets cirkulär om porträtters förtecknande.

PORTRÄTT.

GUSTAF HESSELIUS, LYDIA HESSELIUS, JOHAN JOHANSSON, KARL FREDRIK WERNER, KRISTOFFER EKEBLAD, GUSTAF IV ADOLF, HEDVIG ELISABET CHARLOTTA.

Våra grafstenar.

Ett till förintelse dömdt personhistoriskt material.

Af **Sune Ambrosiani.**

Hvem har väl icke någon gång känt det svida i hjärtat, när man nödgats på den smala midtgången i någon kyrka beträda de ofta väl utförda grafminnena öfver några af ortens mera bekanta män? Från hufvudingången kan man ofta följa en nött fördjupning hela vägen framåt, som visar den mest begagnade stråten öfver fädrens grafhällar.

I andra kyrkor har man en gång beslutit sig för att borttaga de talrika ohygieniska resterna efter århundradens begrafningar under golfvet. Med dessa hafva de allra flesta stenarna fått göra sällskap ut på kyrkogården, där de vanligen snarare fått det sämre än när de tjänstgjort som golfstenar. De hafva efter omflyttningen användts till olika ändamål. Omstående figur visar sålunda en belägenhet, som tyvärr alldeles icke är någon sällsynthet. Stundom lades de, såsom t. ex. flerestädes på Gottland, längs murfoten, just där allt öfvervatten från taken måste träffa marken. Det kan för sådana stenar egentligen endast blifva en tidsfråga, när inskrifterna såväl som bildframställningarna eller till äfventyrs inläggningarna utplånats eller fyllts. När det på växtkraftiga orter så småningom inträder öfvervallning, skulle ju detta nästan kunna betraktas som en välgärning, för så vidt den icke komme för sent, och därmed också kunskapen om stenens plats vore borta.

I vissa trakter, där somliga starka vindar äro förhärskande, medförande stoft och orenlighet, kan man vanligen iakttaga, huru som stenar, resta ute på kyrkogårdarna med den ristade sidan utsatt för åverkan, helt enkelt förvittra eller inskrifterna utplånas. Exempel på något dylikt gifva åtskilliga grafstenar i sandstensområdet på Gottland, ty sandstenen är ofta mera ömtålig för vinden än annan sten.

På samma ö, där man, trots den rika materialtillgången på förut ej arbetad sten, haft för vana att lägga de »sämre» stenarna

som tröskelstenar i portalerna eller af dem gjort gångbanor längs kyrkans väggar, har man i vissa fall sökt bevara de grafstenar, som förefallit ur någon synpunkt anmärkningsvärda, genom att resa dem mot kyrkogårdsmuren eller mot kyrkans ytterväggar, med den huggna sidan vänd inåt muren; så t. ex. vid Sjonhems kyrka. Otvifvelaktigt konserveras stenarna på detta sätt. Men är man ej ett större sällskap, utrustadt med kraftiga armar, så blir det — för turister eller forskare — en alltför stor utgift att få taga i betraktande de vanligen mycket tunga stenarnas inskrifter och bilder.

Grafstenar utanför en portal, Eke kyrka, Gottland.

Ofta få de utvräktade stenarna icke ens stanna på kyrkogården. Den, som behöfver ett stycke sten, tager dessa grafstenar efter eget godtycke, och detta sker äfven i trakter, där det ej finnes någon brist på andra, ej förut som grafstenar använda hällar. Redan de första kyrkobyggarne ha på många håll i den under byggnad varande kyrkan satt in runstenar med kristna emblemer, och alltintill våra dagar har man gått till väga på ett likartadt pietetslöst sätt. En landshöfding på Gottland använde i 18:de

århundradet Roma berömda klosterns grafvårdar till bottenfyllning i en väg! Exempelen i smått som stort kunna mångfaldigas och utan svårighet hämtas från hvilket landskap som helst.

Om man nu vill låta dessa grafstenar komma till nytta för forskningen, är det hufvudsakligen tre synpunkter, som måste göra sig gällande i fråga om dem liksom i fråga om hvilka som helst andra minnesmärken, nämligen att de konserveras, att de utan särskilda svårigheter hållas tillgängliga och att de få ett sådant läge, att de kunna afbildas med mekaniska hjälpmedel. t. ex. fotografering. För sistnämnda syfte äro de efter flyttning resta stenarna naturligtvis mindre svåråtkomliga än de efter flyttning utlagda eller de, som ligga i kyrkornas golf, ty det fordras i allmänhet en speciell utrustning för att få en god afbildning, d. v. s. parallelfotografi, af en liggande sten, och med en dylik specialutrustning är man i vanliga fall sällan försedd.

Naturligtvis har vid tillfällena, då en intresserad person haft med en kyrkoreparation att göra, mycket särdeles aktningvärdt arbete nedlagts på grafstenarnas och grafvårdarnas bevarande inom kyrkan, men på huru många orter ser det icke ut, som om detta oersättliga, dyrbara personhistoriska material skulle komma att bli endast en saga för nästa eller kanske därpå följande generation! Grafstenarna äro dock ett för personhistorien särskildt viktigt och oersättligt material, ty de innehålla ofta dokument om den hädangångne, hvilka endast under de senare århundradena kunna kompletteras eller bekräftas genom urkundsmaterial af annat och lika trovärdigt slag. Om deras stora betydelse för andra studier, t. ex. heraldiska, epigrafiska och kostymhistoriska, kan här endast antydningssvis erinras.

Det är naturligtvis icke meningen påstå, att man skulle ha försummat att ägna en tanke på tillvaron af detta material. Nej tvärtom, både vid populära verks illustrerande och för vissa vetenskapliga studier ha hela grupper af graf- och minnesstenar studerats och afbildats eller deras inskrifter upptecknats. Särskildt torde i detta fall som på så många andra områden här i landet språkmännen ha insett betydelsen af detta material, därför att stenarna tidigare än andra till eftervärlden komma minnesmärken lämna bidrag till kunskapen om svenska språkets äldre byggnad och utveckling. En del stenar, särskildt betydande på grund af sina bildframställningar, äro vid flera tillfällen behandlade, och den flitige samlaren professor G. Lindström har gjort en första början till en corpus af sin fäderneö Gottlands medeltida inskrifter med latiniska bokstäfver

och med minuskler. Men hvem har tänkt på stenarna från och med renässansen? I Sverige torde det ej finnas någon offentlig myndighet, som tagit dem under sitt särskilda hägn; lika litet har veterligen någon enskild samlare satt in sin energi på deras beskrifvande och afbildande, och likväl — i huru hög grad medför ej hvarje dag, som går, en minskning af detta obearbetade för att ej säga okända historiska material.

Äfven om så lyckligt skulle vara förhållandet, att en monumental samling inskrifter från och bilder af grafstenarna verkligen föreläge, vore det därför berättigadt, att en forskare i den gångna svenska odlingens utveckling utan protester och med jämnmod konstaterade, att monument efter monument förføres? Samlar icke och vårdar icke arkivmannen hvarje Gustaf Vasas bref, äfven om han har sig bekant, att det återfinnes i denne konungs registratur? Tar någonsin en generation på sitt ansvar, att den, trots de utvecklade utbildningsmetoder, som kunna stå till förfogande, gjort ett i hvarje detalj afslutadt vetenskapligt arbete, som onödiggör originalmaterialets bevarande? Så förmäten vågar nog ingen vara!

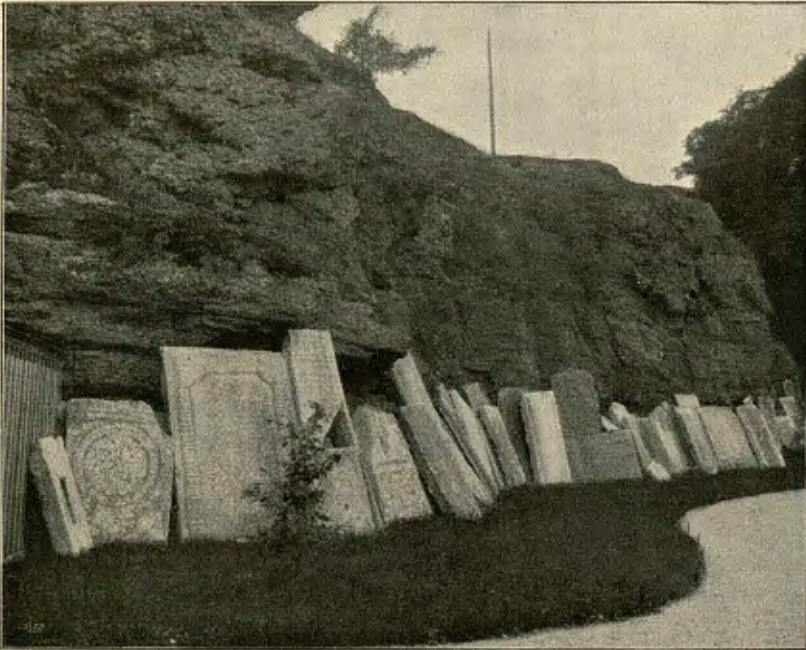
I Sverige föreligger emellertid hvarken någon publikation eller en omfattande primärsamling af inskrifterna lika litet som af bildframställningarna å grafminnesmärkena. Samtidigt bli dock grafstenarna på de flesta ställen alltmer skadade, deras inskrifter allt otydligare, allt svårare att tolka, de prunkande sniderarbetena alltmer nötta och förvittrade. Bör det här i landet få ske på dylikt vis med detta oersättliga, dyrbara personhistoriska material?

Hvilka måste då önskemålen blifva i fråga om särskildt grafstenarnas konservering, deras inskrifters och bilders bevarande åt eftervärlden?

Svaret skulle kanske kunna sammanfattas i — en effektiv konservering, men att realisera denna i vårt vidsträckta land är en betydande penning- och personfråga. Visserligen äro numera de flesta kyrkornas golf upptagna och stenarna i dem således flyttade och nedlagda på annat ställe, än där grafplatsen förut var belägen. Den enskilda äganderätten till stenarna har också vanligen upphört, ty någon ägare gör icke anspråk på dem, men i gamla bygder har det dock inträffat, att rungrafstenar, daterade på 1400-talet, fortfarande ligga på en viss bys graf i stora gången och således ej utan samhällets medgifvande kunna rubbas.

Men bortsedt från dylika omständigheter, som kunna verka hämmande och möjligen med arbete öfvervinnas, är det dock ett

jättearbete att genomföra att få flyttade alla dessa grafstenar till en för nötning och vittring skyddad plats, där de dessutom ha sådant utrymme, att de kunna ses och fotograferas. Särskildt viktigt måste detta bli i de orter med gammal kultur, där en stenhuggarkonst rentaf under generationer florerat; man kan nämligen knappt låta sig nöja med att — som det lär ha händt i en skånsk stad — hvarftals gräfva ned grafstenarna i jorden, ehuru ett dylikt förfaringssätt otvifvelaktigt måste anses

Grafstenar nedom Klinten på S. Marias kyrkogård, Visby.

konservera dessa grafstenar väl. Hvad skulle icke behöfva göras t. ex. i Linköpings domkyrka, där golfvet är fyllt med grafstenar, flera för öfrigt från en tid, 1500-talets senare hälft, som eljest är svagt representerad genom dylika dokument i den svenska odlingens historia.

Ofvanstående bild visar en annan samling grafstenar i den mest olyckliga belägenhet. De stå på Visby domkyrkogård, resta mot klinten, utsatta ej blott för regnet utan ock för allt vatten, som silar ned från det skrofliga, spruckna berget. Dessa hundra-

den äro likväl endast en del af hvad som finnes att skydda i olika delar af denna Nordens kanske mest minnesrika stad. Ej blott i de gamla ruinerna, utan ock på enskilda gårdar träffar man på sådana, ofta äfven konst- och kulturhistoriskt märkliga grafstenar. Nästan med vemod ser man nya blottas på de ställen, där gräfningar pågå, ty hvarför skall man egentligen taga fram stenarna från en plats, där de varit skyddade, då ett så dåligt öde väntar dem inom en mansålder?

Å platser sådana som Linköping och Visby borde så fort som möjligt uppföras för ändamålet afsedda, praktiskt inrättade byggningar. I Visby skulle man kanske vilja tänka på att restaurera någon af ruinerna till denna uppgift. Så har som bekant flerstädes försökts, t. ex. i S. Bavoklostret i Gent med ett lyckligt resultat. I detta klostrets refektorium, som man gjort till grafstensmuseum, fyllas de rättmätiga krafven såväl på konservering som på möjlighet att få beskåda och afbilda de enskilda stenarna. Någon af ruinerna i Visby torde emellertid ej vara lämplig att tagas i anspråk; dels äro de i allmänhet mycket för små, dels lämna deras väggar så viktiga bidrag till studiet af en ofta invecklad byggnadshistoria, att man ej skäligen bör sätta i fråga deras öfvertäckande.

Hur man bör förfara med landsbygdens många stenar kan man ej ge ett allmänt recept för. Det beror på god kännedom om lokala omständigheter, om det i vissa fall är förmånligast att söka skydda dem genom anordningar vid de enskilda kyrkorna eller i andra fall på en gemensam plats för ett större område.

Detta är gifvetvis ett omfattande och tidsödande arbete. Innan man kan hoppas att få gå mot detta mål, som är det enda riktiga och effektiva, så måste ett preliminärarbete göras, som icke blott är att betrakta som ett led utan ock som en själfständig uppgift med sitt eget betydande värde, nämligen att planmässigt genomföra afbildandet och beskrifningen af grafmonumenten landskap efter landskap, kyrka efter kyrka. Detta är också ett omfattande arbete, men med hjälp af nödiga arbetskrafter torde det inom öferskådlig tid kunna verkställas. Det måste blifva det nödvändiga förarbetet, ty sedan man på detta sätt fått en öferskådlig kännedom om hvad som finnes i landet, blir det egentligen först tänkbart att i detalj planera för grafstenarnas effektiva konservering.

Skulle icke initiativet till ett dylikt arbete kunna tagas af en förening, som gjort svensk personhistoria till sitt speciella syfte?

Gustaf Hesselius d. ä.

En bortglömd svensk konstnär.

Af Sigrid Leijonhufvud.

Aprilhäftet för innevarande år af The Pennsylvania magazine of history and biography (vol. 29, Philadelphia) har som titelplansch porträtten af »Gustavus Hesselius» och hans hustru; de illustrera en artikel af utgifvaren, John W. Jordan, där han, i anslutning till en tidigare publicerad undersökning af den amerikanske konst-kännaren Ch. H. Hart¹ tillerkänner svensken Hesselius hedern af att vara »den förste målaren och orgelbyggaren i Amerika». Denna påminnelse om en förgäten son af Sverige, som i det fjärran Västerlandet varit en banbrytare för sin konst, torde förtjäna att uppmärksammas äfven här hemma.

Gustaf Hesselius, farbroder till sin yngre från Stockholms slotts byggnadshistoria bekanta namne, var son till kyrkoherden Andreas Olai, som efter sin födelseby Hesse i Stora Tuna i Dalarna tog namnet Hesselius; hans mor var Maria Bergia, syster till biskop Jesper Svedbergs andra hustru. Han föddes i Fol-kärna socken i Dalarna enligt hans amerikanska biografer 1682; Muncktell har i Västerås stifts herdaminne (d. 3, s. 59), då han uppräknar kyrkoherden Anders' barn, om sonen Gustaf endast uppgiften: »målare, slutl. bofast i America.» Den mångsidighet i Gustaf Hesselius' begåfning, som tillät honom att med sin konst-närliga verksamhet förena orgelbyggarens, står helt säkert i samman-hang med hans härstamning från det uppfinningsrika och slöjd-skickliga dalafolket.

Mr Hart har i »the swedish record»² funnit några anteckningar om konstnären, som till Amerika åtföljde sin till den svenska missionskyrkan i Delaware utskickade äldre bror Anders.

¹ »The earliest painter in America.» Recently discovered records of G. Hesselius and of our first public art commission». I: Harper's Magazine, New York 1898. (s. 566—70.)

² The records of Holy Trinity (Old Swedes) Church, Wilmington, Del., from 1697 to 1773, transl. from the original swedish by Horace Burr. Wilmington 1890.

Denne anlände till Christina (nuv. Wilmington) i maj 1711, och kyrkboken berättar att magister Hesselius' broder, herr Gustaf Hesselius, porträttmålare, några dagar därefter kom med deras saker på båt från Apoquinema (nedanför New Castle). En senare anteckning berättar att herr Gustaf efter några veckors förlopp flyttade till Philadelphia för att där söka verksamhet. Kort därpå uppvaktade båda bröderna därstädes vicè guvernören, Charles Gookin, och blefvo af honom mycket väl mottagna, sedan de legitimerat sig och uppvisat ett bref af guvernören, William Penn.

Någon anteckning om Gustaf Hesselius' giftermål har ej kunnat påträffas; men 29 juli 1716 döptes i Trinity Church i Wilmington¹ en dagen förut född son till Gustaf och Lydia Hesselius, som efter hans bror fick namnet Andreas. Magister Anders, som äfven gift sig i Amerika, hemkallades och återvände 1723, men redan dessförinnan hade en yngre broder, Samuel, kommit ut som adjunkt; han efterträdde sedermera mag. Anders och stannade till 1731, då han, uttrötad af åtskilliga förvecklingar, var glad att få anträda hemresan.

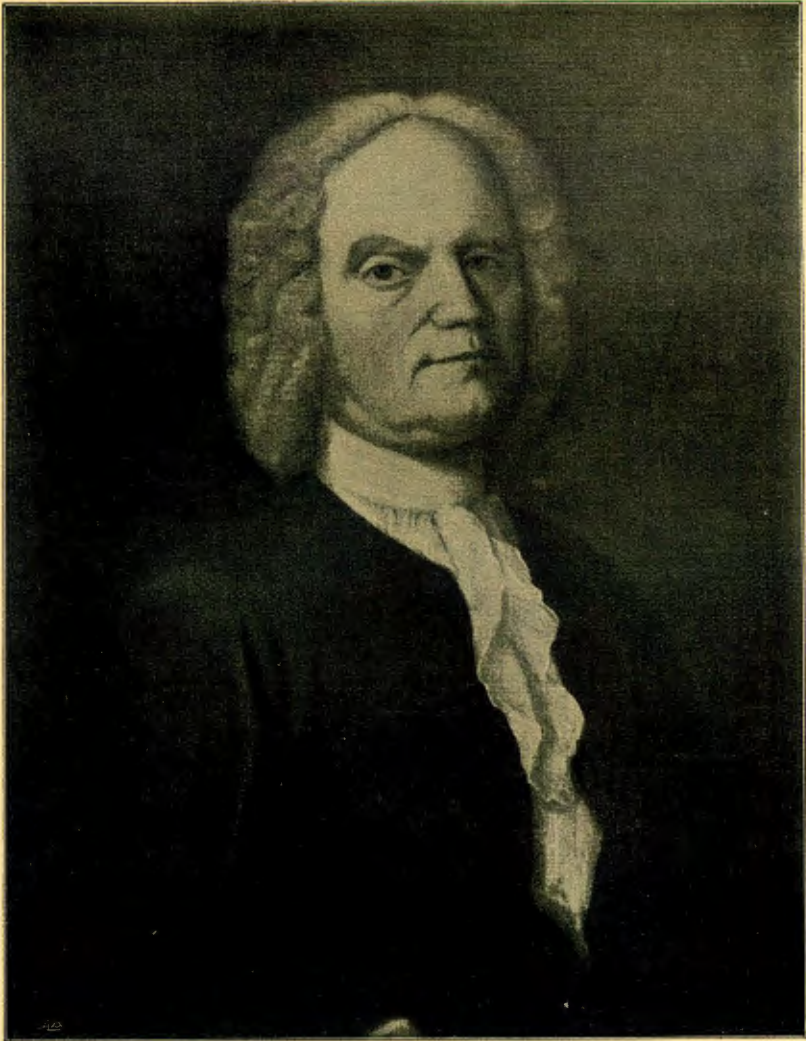
Gustaf Hesselius återsåg däremot aldrig fäderneslandet. Kort efter magister Samuels ankomst, flyttade han till Prince George's County, Maryland, där han i juni 1720 fick i uppdrag att med målning dekorera St. Barnabas' sockenkyrka, uppförd 1708 af tegel. Den 5 september 1721 talar St. Barnabas' kyrkbok om en öfverenskommelse med honom att måla en altartafla, framställande nattvardens instiftelse, för ett pris af £ 17. Den var färdig i slutet af november 1722, då kyrkoherden, rev. Jacob Henderson, fick i uppdrag att utbetala den öfverkomna summan²; men taflan försvann då den gamla kyrkan nedrefs år 1773.

Det är framför allt anteckningen om altartaflan, som föranledt mr Hart att kalla Gustaf Hesselius den förste målaren i Amerika. »Det förhållandet», säger han, »att mer än sju år innan John Smibert,³ som gemenligen betraktas som målarkonstens fader, när det gäller amerikanska kolonierna, kom hit till landet, ett officiellt uppdrag gafs åt en här boende artist att för en offentlig byggning utföra en altartafla, framställande nattvarden, med tretton figurer — Kristus och de tolf apostlarna — det är förvisso ett

¹ Den svenska kyrkan, invigd 1699. (Se: Norberg, Svenska kyrkans mission vid Delaware i Nord-Amerika (i f. d. kolonien Nya Sverige.) Ak. afh. Sthlm 1893, s. 16.

² Mr Hart anför ordagrant utdragen ur kyrkboken.

³ F. i Edinburgh 1684, verksam som porträttmålare i Amerika från 1729 till sin död 1751.

GUSTAF HESSELIUS D. Å.

(SJÄLFPORTRÄTT I OLJA, TILLH. THE HISTORICAL SOCIETY OF PENNSYLVANIA.)

FRU LYDIA HESSELIUS.

(OLJEMÅLNING AF GUST. HESSELIUS, TILLH. THE HISTORICAL SOCIETY OF PENNSYLVANIA.)

epokgörande faktum, som förtjänar mer än blott en flyktig uppmärksamhet.» I ett annat sammanhang intygar mr Hart dessutom den svenske konstnärens gifna öfverlägsenhet öfver Smibert som porträttmålare.

Man vet ej hur länge Hesselius bodde kvar i Maryland. Ännu i juli 1725 omtalas han såsom sysselsatt att måla altaret och altarringen i St. Barnabas, men 1735 var han åter i Philadelphia; detta år köpte han nämligen vid norra sidan af Highstreet ett hus, där han sedan bodde till sin död. Han fick medborgarrätt i Pennsylvanien 26 september 1740. Att han fortsatte sin verksamhet och lika litet som sjuttonhundredrats-artister i allmänhet ansåg dekorationsmåleriet under sin värdighet, framgår af en annons i Pennsylvania Packet för 11 december 1740. Där tillkännagifva nämligen Gustaf Hesselius från Stockholm och John Winter från London att de måla vapensköldar på vagnar och bärstolar, utföra skyltar och all slags ornamentering, förgyllning, textning m. m. äfvensom rengöring och renovering af gamla målningar. Enligt benäget meddelande har mr Jordan, sedan han skref sin artikel i Penn. Mag., äfven lyckats konstatera att dekoreringsen i färger af det gamla stadshuset i Philadelphia, där oafhængighetsförklaringen 1776 proklamerades, mer än fyrtio år före denna tidpunkt blifvit utförd af Gustaf Hesselius.

En man af fast öfvertygelse synes den svenske konstnären icke hafva varit. Mr Hart omtalar att han först öfvergick till anglikanska kyrkan, sedermera slöt sig till herrnhutarna eller, såsom de här plögade kallas, moravianerna och slutligen genom påverkan af sin måg, pastor Erik Unander, återfördes till svenska luterska kyrkan och sin fäderneärfda bekännelse. Herrnhutismens stora utbredning inom de svenska församlingarna och den söndring, som däraf vållades, skildras af Norberg i hans ofvan citerade arbete. Som en af dess främsta förkämpar uppträdde den svenske studenten Abraham Reinke, som skall hafva omvänt Hesselius, något som dock ej stämmer med uppgiften att denne 1743—50 tillhörde brödraförsamlingen i Philadelphia. Reinke kom nämligen först 1744 till Amerika och först 1747 till Philadelphia. (Se Norberg, s. 60, not).

De amerikanska biograferna citera åtskilliga utdrag ur brevväxlingen mellan biskop J. C. F. Cammerhoff och greve Zinzendorf, herrnhutismens ledare, i hvilka Gustaf Hesselius omtalas. 1745 nämnes, att han har en plan att återvända till Maryland, och i febr. 1748, att han i ett af sina fönster utställer sin målning »Korsfästelsen»,

som väcker uppmärksamhet. Här omtalas äfven hans verksamhet som orgelbyggare. 1746 byggde han för herrnhutarkolonien Bethlehem ett orgelverk, för hvilket han betalades £ 25, sedan det af hans arbetsförman, John Klemm, blifvit uppsatt på sin plats. En beskrifning på detta orgelverk jämte redogörelse för första gången det användes finnes äfven bevarad.

Gustaf Hesselius dog den 25 maj 1755 och begrofs i Gloria Dei kyrkan i Philadelphia, den 1699 uppförda svenska församlingskyrkan i dåvarande Vicacoa. Hans testamente visar, att han samlat en rätt vacker förmögenhet med sin pensel. De här efter fotografier, som red. af Penn. Mag. benäget ställt till förfogande, meddelade porträtten af honom och hans hustru äro målade af honom själf och tillhöra The historical society of Pennsylvania, hvars organ tidskriften är. De ha skänkts dit af Charles Hare Hutchinson och ha förut tillhört Hesseliis dotterdotter Lydia Henderson, gift med vår framstående målare Wertmüller, hvilken som bekant flyttade öfver till Amerika och dog där. Sällskapet äger ännu ett af Hesselius måladt porträtt, som framställer Robert Morris, far till den från revolutionen bekante statsmannen, som blef förste chefen för den unga republikens finansförvaltning.

Mr Jordans biografiska skiss afslutas med en förteckning på Gustaf Hesselius' i hans testamente nämnda barn och notiser om dem och deras ättlingar; hans hustru hade dött före honom. I förteckningen upptagas icke den förut nämnde äldste sonen Anders, som troligen dött tidigare, ej heller dottern Maria, som 19 sept. 1750 blifvit gift med svenske kyrkoherden Erik Unander och med honom 1760 flyttade öfver till Sverige.¹ Detta tillägg, som synes angifva, att den hesseliuska släkten i sitt nya hemland utslocknade på svärdssidan redan med Gustafs sonson, torde förtjäna att här fullständigt meddelas.

1. *Elisabeth*, f. 8 juni 1724, g. 1. 16 okt. 1745 i Christchurch i Phil. m. Samuel Price; 2. m. Brainerd från Mt Holly, New Jersey; d. 1793 i gula febern.
2. *John*, f. 1728.² Antecknad bland subskribenterna till »Philadelphia dancing assembly» 1749. G. 30 jan. 1763 m. Mary Young (f. 1735), enda barn till col. Richard Young och änka efter Henry Woodward från Primrose Hill nära Annapolis,

¹ Härnösands stifts herdaminne har ingen uppgift om henne, men Norberg uppger (a. a. s. 112, not) att hon öfverlefde sin make. Han dog i Härnösand 30 apr. 1766.

² Mr Hart omtalar honom i sin artikel som lärjunge af fadern och verksam som porträttmålare i Philadelphia och Annapolis.

Maryland, med hvilken hon hade fyra döttrar. Från 1764 till 1766 medlem af kyrkorådet (»vestryman») i S:t Ann's församling, Anne Arundel county, Maryland. Död 9 april 1778 och begrafven på Bellefield vid Severn River, en gård om 1,000 acres, som han bestämde åt sin son John, dock med villkor att utbetala legat åt de ogifta döttrarna Charlotte, Caroline och Eliza Dulaney.

Barp till John och Mary Hesselius, nämnda i dennes testamente:

John, g. m. Mary Wharton. Barn: *Mary Young*, g. m. Dundas. *Rachel*, g. m. Smith.

Charlotte, f. 14 juni 1770, g. 5 juni 1792 m. Thomas Jennings Johnson; d. 1794. Hade en dotter, g. m. Hugh W. Evans.

Caroline, g. 1. m. Clagget; 2. m. De Butts.

Eliza Dulaney, f. 1775, g. 5 juni 1792 m. Walter Dulaney Addison, d. 31 juli 1808.

3. *Sara*, g. i aug. 1746 m. Walter Porter, d. cirka dec. 1783.

4. *Lydia*, g. m. David Henderson 15 maj 1756 i Gloria Dei kyrkan i Phil. Han blef advokat (»admitted to bar») i aug. 1755 och dog cirka mars 1784. Hon dog 13 jan. 1796 och begrofs på S:t Paul's kyrkogård, Phil.

Barn:

John, f. 1 mars 1757. Blef 19 sept. 1777 genom fullmakt, utfärdad af öfversten och generalkommissarien Benjamin Flower, förordnad till »superintendent and conductor of the painters in the middle district» i Carlisle, Pennsylvanien. Han var till yrket vagnmålare,² men tillika organist vid S:t Paul's church. Dog 24 nov. 1792 och begrofs på S:t Paul's kyrkogård.

Gustavus Hesselius, d. 7 jan. 1784 och begrafven på S:t Paul's kyrkogård. Han var underfältskär vid 7:e pennsylvaniska linieregementet och gjorde äfven hospitalstjänst till arméens reorganisation 1781. Blef af kommodor Gillon förordnad till fältskär vid Syd-Carolinas flotta och tjänstgjorde på fregatten South Carolina.

² En tidigare art. i Pennsylvania Mag. (vol. 27, s. 374) omtalar honom som efterträdare till Philadelphias på sin tid förnämsta vagnfirma, hvars traditioner han upprätthöll.

Lydia. Vigdes 8 jan. 1801 af kyrkoherden Nils Collin¹ vid Adolf Ulrik Wertmüller,² den framstående svenske målaren; d. 17 jan. 1812 vid omkring 50 års ålder och begrafd i Gloria Dei kyrkan i Philadelphia.

Var Mikael Agricola ätten Leijonmarcks stamfader?

Af **Jully Ramsay.**

På släktforskningens speciella område gäller framför allt, att mången sanning får vara sanning, endast emedan ingen kommit att vidröra den. Det är icke tillfylles för genealogen att samla årtal och nya namn till stamtaflan, han måste skaka om hvarje generation, rycka i hvarje länk af kedjan för att konstatera dess pålitlighet. Och ju längre ätteledningen är, ju lättare brister den. Släkter, som fostrat personer, kända af samtid och eftervärld, äga dock gifvetvis i dessa säkra hållpunkter, hvilka stöda ett led tillbaka och något led framåt. Så förefaller äfven adliga ätten Leijonmarcks officiella stamtafla på riddarhuset och i tryckta ättartal oantastlig på grund af sina bemärkta namn.

Finlands frejdade biskop Mikael Agricola, † 1557, är uppförd såsom ätten Leijonmarcks stamfader. Hans ende son, biskopen i Reval, Christian Agricola, adlad 1584, — genom gifte med Elin Fleming, adl. ätten n:r 4, herre till betydande frälsegods i Finland, — var en rik och mäktig man. Sven Agricola, som 1686 fick det gamla adelskapet bekräftadt och lät introducera sig under namnet Leijonmarck, var sekreterare i riksarkivet, slutligen president i Åbo hofrätt, känd rättslärd och riksdagspolitiker. Tvifvelsutän är det han, som i och för sin introduktion uppgjort stamtaflan. Han gällde för släktkännare, hans åsikter i släktfrågor anfördes till och med inför domstol. Också hafva biograferna

¹ Siste svenske kyrkoherden i Pennsylvanien, verksam därstädes från 1770 till sin död 1831. (Norberg, a. a.)

² Han dog nära Wilmington i Delaware 5 oktober 1811. (G. Göthe, Nationalmusei tafvelsamling 2. Sthlm 1897.) En bevarad anteckning af honom om hans hustrus morfader föranledde mr Harts undersökning.

endast tvistat om i hvilket led, tredje eller fjärde, han härstammade från Mikael Agricola.

Likafullt går denna kedja af lysande namn isär för ett ryck i en oriktig länk, brister itu och kan icke hopfogas. Sven Agricola Leijonmarck hade intet annat gemensamt med biskoparne Agricola än det på sin tid rätt vanliga tillnamnet.¹ Han har med lösa skäl grundat sitt adelskap på Reval-biskopens sköldebref af 1584 och i sitt vapen infört dennes klerikala insignier. Leijonmarck förtjänade ju för egna meriter bättre än mången annan att uppflyttas i landets första stånd, men antagligen önskade han med ens stiga till dem, hvilkas frälserätt var äldre än riddarhuset och hvilka med förakt sågo ner på Carl XI:s tjänsteadel. För åskådlighet följer här riddarhusstamtaflans ätteledning:

Mikael Agricola, biskop i Åbo; † 1557.

Christian Agricola, biskop i Reval, adlad 1584, † 1586.

Simon Christiansson Agricola; förde faderns erhållna vapen. Var 1595—98 konung Sigismundi höfvidsman på Åbo. Krigsöfverste hos konung Karl IX; † 1605 $\frac{2}{9}$ i slaget vid Kerkholm i Livland.

Christiernus Simonis Agricola, prost och kyrkoherde i Uskela, Finland; † 1662.

Christiernus Christierni Agricola, prost och kyrkoherde i Uskela, Finland; † 1669.

Sven Agricola Åkerman, sedan Åkermark, nobil *Leijonmark* 1686.

Gif akt på Simon Christiansson Agricola, Sigismunds höfvidsman, Carl den niondes krigsöfverste. Alltså inblandad i tidens politik, men aldrig nämnd i tidens handlingar, icke ens i någon kvittens. Hans namn kan icke uppletas i några frälselängder, ej heller i mantalslängder på Åbo slott. Han innehade intet af biskop Christian Agricolas eller fru Elin Flemings gods. Hans föregifne fader var född 1550 och hans föregifne son, prosten i Uskela, var född 1593. Men icke ens den knappa tid, som honom sålunda tillmätts, behöfde han taga i anspråk, ty han har helt enkelt aldrig existerat. Reval-biskopen Agricola efterlämnade ett enda barn, Brita, gift omkring 1602 med sedermera assessorn i Åbo hofrätt, Carl Persson Svinhufvud af Qvalstad, † 1634. Hon lefde ännu 1649 på sitt säteri Torlaks i Nykyrko

¹ I Finland funnos under 1600-talet fyra för hvarandra främmande prästsläkter Agricola. 1) Mikael Agricolas släkt. 2) Agricola, adlad Leijonmark. 3) Agricola släktgren af adl. ätten Esping. 4) Agricola, prästsläkt i Wichtis socken, liksom ätten Leijonmarck med orätt härledd från Mikael Agricola och på grund därpå introducerad på finska riddarhuset 1864.

och gaf till denna sockens kyrka en röd biskopskappa, sin döda släkts prunkande emblem.

Sven Agricola Leijonmarcks fader, Christiern Christiern Agricola, † 1669, och farfader Christiern Simonis Agricola, f. 1593, † 1662, äro lika kända som välkända. De anträffas i domkapitlets handlingar, i Uskela sockens kyrkoarkiv och i tingsprotokoll. Hos Christiern Simonis lefde ännu 1640 hans åldriga moder Brita Sigfridsdotter, han har nämnda år kvitterat hennes underhåll af 8 tunnor spannmål. Denna årliga pension, som hon åtnjöt i sitt änkestånd, kvitterade hon eljest själf från Uskela prästgård: »Biritha Sigfridsdotter, Salighe Simon Nilssons, fordom knektehöfvidsmans enka.» Konung Gustaf Adolf hade i Åbo 1614 ³/₄ utfärdat bref på årligt underhåll af spannmål för »denna brefviserska och knektehöfvidsmans Simon Nilssons¹ efterlätna enka Brita Sigfridsdotter, hvilken sin man för riksens fiender misst.» Någon gång har änkan under sitt namn tecknat sin aflidne mans bömärke.

Sven Leijonmarcks farfarsfader brukade således icke, såsom riddarhusstamtaflan uppgifver, adligt signet. År från år förekomma Brita Sigfridsdotters kvittenser, i tiden före 1614, bland Viborgs slotts räkenskaper. Ståthållaren på Viborgs slott hade 1606 ³⁰/₆ förlänat henne 2 tunnor korn och 2 tunnor råg i årlig ersättning »för det hon misste ett hemman i Samiola by, Viborgs socken, som hennes man i listiden haft på sin beställning». Den 24 dec. 1605 kvitterade hon, på Viborgs slott, salige Simon Nilssons, höfvidsmans, återstående lön. Riktig och bestyrkt blir härigenom Leijonmarcks uppgift att hans farfarsfader stupat vid Kerkholm 1605 ²⁴/₉. Denne Simon Nilsson omnämnes första gången 1593, då han var fänrik vid Hans Perssons fana. Han hörde till hertig Carls folk och låg hösten 1599 vid Viborg »tillbetrodd skeppshöfvidsman öfver några hans furstliga nådes, hertig Carls krutskepp». Efter Viborgs öfvergång s. å. blef han höfvidsman för Viborgs stads knektar och fick därpå beställningsbref 1600 ²⁹/₁₁.

¹ Kyrkohistorikern professor K. G. Leinberg, hvars uppsats om biskopliga släkten Agricola, i Finska Hist. Samfundets årsskrift XV, jag anlitat och här med tacksamhet vill omnämna, har fäst sig vid att den äldre uskelaprostens fader i kungl. brefvet af 1614 kallas Simon Nilsson, men anmärker härtill blott att detta är ett vanligt skriffel och bör vara Simon Christiansson. Det måste ju medgifvas, att dylika skriffel äro lika vanliga som vilseledande. Men genomgår man i följd, år för år, räkenskaperna för samma trakt, så kontrollera uppgifterna ofelbart sig själfva. Kvittenserna, årligen förnyade och af utgifvaren egenhändigt underskrifna, äro pålitliga. Sådana finnas utgifna af Simon Nilssons änka i Finlands Statsarkiv: 5,833, fol. 32—5,847, fol. 47—5,924, fol. 70—5,925, fol. 159—1,729, fol. 88—1,824, fol. 61—1,918, fol. 33 o. s. v.

Hans fänika bestod af 20 befälspersoner och 234 knektar. Han fick i årslön 20 daler, 1 läst spannmål och »kläde såsom andre höfvidsmän». Jämte andra har han inventerat Viborgs slott 1601; under inventarielängden finnes hans namn och bomärke. År 1601^{3/7} blef han förordnad att med 145 knektar uppå gallejer begifva sig till vakt i Narfvens åminne.¹

Simon Nilsson, knektehöfvidsman, † 1605 vid Kerkholm, är således adliga ätten Leijonmarks stamfader. Hans födelseort och släkt kunna näppeligen utforskas. Säkert var han dugande och kraftfull såsom hans herre, hertig Carl, säkert höll han god vakt med krutskepp under Viborgs belägring, med gallejor vid Narvaflodens inlopp. Hans död i det olyckliga slaget vid Kerkholm har blifvit erkänd af hans ättling i tredje led, Sven Leijonmarck, hvilken eljes förnekat den torftige höfvidsmannen för Viborgs stads knektar och gjort honom till krigsöfverste af hög härkomst.

Det är svårt att numera afgöra, huruvida Leijonmarck sammanställt sin stamtafla i god tro eller med uppsåt. Dopnamnet Christiern eller Christian, som förekom i hvardera släkten Agricola, kan hafva styrkt honom i antaganden, uppkomna genom tradition. Han egde rik fantasi och ledde den till sin fördel. I sin ungdom drog han kring bygden och spelade till dans, men processade sedan i häradsrätten om betalning. Han var barn af ett tidehvarf, som ville se glans och färger, och för honom lyste den röda biskopskappan.

Leijonmarks tilltag eller misstag år 1686 kan förklaras och ursäktas, om man besinnar, att finska riddarhuset år 1864, — sedan kritik och forskning alltså hunnit framskrida nära två hundra år — på grund af biskop Christian Agricolas adelsbref, upptog en alldeles oskyld prästsläkt Agricola.² Biskop Christian Agricola, hvilken, enligt hvad vi sett, i verkligheten endast efterlämnade en dotter, men 1686 i riddarhusstamtaflan fått en son — Leijonmarcks Simon Christiansson — försågs nu 1864 utan vidare med ytterligare en telning, Bartold Georg,³ och genom denne med en ny, talrik afkomma. Han kunde ju icke opponera sig.

¹ Räkenskapsböcker i Finlands Statsarkiv: 3,467, fol. 93—3,782 fol. 122—5,783, fol. 86—5,777, fol. 25—5,778, fol. 69.

² Finska adl. ätten Agricola, introducerad 1864 under nr: 238, fortlevver numera i en enda medlem, hvilken genom domstolsutslag förlorat sina adliga privilegier.

³ Schlegel & Klingspor i sina Ättartaflor, pag. 3, reservera sig mot denne Bartold Georg. Eljes är deras uppställning af adl. ätten Agricola vilseledande och oredig.

Att belysa detta senare fall hör icke hit, likväl må nämnas, att denne Bartold Georgs egentliga namn var Bartold Georgi, i hvardagslag rätt och slätt: Bertil Göransson, fältsekreterare.

Äfven svenska adliga ätten Åkerman vill anses härstamma från biskoparne Agricola. Enda skälet härför är — så vidt jag kunnat finna — att ättens stamfader, enligt ättartaflorna, i Finland »innehaft en chefsplats vid tullverket». Med all sannolikhet var denne stamfader tullförvaltaren i Viborg Erik Åkerman, † 1739, hvilken likvisst torde varit svenskfödd och hvars söner återflyttade till Sverige.

Släkten Agricola,

adlad 1584, utgången på svärdssidan 1586.

Olof Simonsson, hemmansägare i Torsby, Pernå socken. Gift med....., som efter hans död blef omgift med Tomas Larsson, hemmansägare i Torsby under 1550-talet. Med denne sin senare man hade hon dottern Katarina Tomasdotter, hvilken 1582 öfverlärt till sin brorson Christian Agricola, sin andel uti Torsby.

Mikael Agricola, f. omkring 1508 i Torsby. Biskop i Åbo 1554. Medlem af fredsbeskickning till Ryssland, afled under hemresan 1557 ⁹/₄. Gift 1:o med .....; 2:o med Brigitta Olofsdotter; † omkring 1590. Hon blef omgift med kyrkoherden i Åbo, Henrik Jakobi; † 1587.

Dotter, gift
med Clemet
Krok.

Dotter, gift
med Måns
Jönsson i
Torsby.

Christian Agricola, f. i Åbo 1550 ²¹/₁₂. Inskrifven vid Universitetet i Leipzig 1573 ²³/₄, utnämnd 1587 ²²/₁₀ till rektor för Åbo skola. Erhöll 1581 skattefrihet för sina två fäderneärfda hemman i Rusko kapell. Utnämnd 1583 till biskop i Reval och superintendent i Estland. Erhöll 1584 ¹/₄ frälsefrihet på hemman i Rimito socken, där hans hustrus arfgods Williais var beläget, samt 1584 ⁵/₅ förläning af Fegefueur hof med kringliggande bönder i Revals slotts län.

Upphöjd i adligt stånd 1584 ¹²/₅; † 1586 ¹/₂, begrafven i Revals domkyrka. Gift med Elin Fleming, adl. ätten nr 24, dotter af Per Fleming till Williais och Margareta Ram till Torlaks, samt omgift 1588 ¹⁷/₁₁ med Hans Johansson Stålar, adl. ätten nr 32.

Brita, lefde änka 1649 på Torlaks i Nykyrko socken, var död 1653. Gift 1602 med befallningsmannen, sedermera assessorn i Åbo hofrätt, Carl Persson Svinhufvud af Qvalstad, adl. ätten nr 145, † 1634. Hon innehade faderns förläningar i Ruskq kapell och i Pernå socken. Efter modern ärfde hon Torlaks säteri, medan moderns andra säteri Williais gick till släkten Stålar.

Släkten Agricola,

adlad 1686, och introducerad med namnet Leijonmarck.

Simon Nilsson, fänrik vid en knektéfana 1593. Skeppshöfvidsman på hertig Carls krutskopp under Viborgs belägring 1599. Utskref knektar i Viborg 1599 ^{2/20}. Höfvidsman för Viborgs stads knektar, beställningsbref 1600 ^{30/9}. Förordnad till Narva 1601 ^{3/7}; † 1605 ^{24/9} i slaget vid Kerkholm. — Gift med Brita Sigfridsdotter, hvilken efter honom uppbar årligt underhåll och antagligen † 1640 i Uskela prästgård.

Christian Simonis, antog namnet Agricola, f. 1593, prästvigd 1617. Kyrkoherde i Uskela församling med kollationsbref af 1627 ^{12/8}. Kontraktsprost; † 1662. I St Bertils kyrka finnes en tafla, som föreställer honom, hans hustru, hans son Christiern, och hans döttrar. Gift med Kerstin Svendsdotter, som lefde änka 1663.

Christiern Christierni Agricola, student i Åbo 1643, utgaf 1644 en oration samt 1655 en likpredikan: »De Christtrognas förmämsta omsorg.» Kaplan i Lojo 1650. Förordnad till sin äldrige faders medhjälpare i Uskela 1657 ^{9/3}. Kyrkoherde i Uskela och kontraktsprost 1662 ^{13/12}. Han lät, delvis på egen bekostnad, i Uskela uppföra en korskyrka af trä; † 1669. — Gift med Brita Svendsdotter Forssenia; † 1689, dotter af kyrkoherden i Lojo, Sven Torihilli och Kerstin Munck. Hon öfverreste 1683 till Stockholm, för att »där blifva till dödodag».

Barn:

Sven Agricola, Åkerman, Åkermarck, nobil. *Leijonmarck* 1686 ^{28/9}, introd. s. å. under nr 1092. (Se Anreps ättartaflor. Biogr. Handbok I, 343. Finsk biogr. handbok 1312.)

Christiern Agricola, student i Åbo 1670.

Abraham Agricola, f. 1656, student i Åbo 1670. Kyrkoherde i Uskela 1683; † 1706. Gift med Margareta Andræ, och hade två söner, Sven, kaplan i Geta på Åland, och Anders, fänrik, hvilka bägge afledo barnlösa.

Helena, gift med Petrus Johannes Walstenius, kyrkoherde i Loimijoki 1658—75.

Christi- Ingeborg,
na, gift
var†1653.
med kyr-
koherden
i Kusko,
Tomas
Paccalenius,
† 1679.
Hon
lefde
1686,
fattig än-
ka, med
8 barn.

Karin,
lefde
1666, gift
med se-
dermera
häradshöfding-
en Matias
Henriks-
son, adl.
Ehren-
hoff.

Brita,
lefde
1653,
ogift, i
Uskela.
Seder-
mera gift
med
kanslisten
Per Kör-
ling
(Schlegel
Kling-
spor.)

Maria,
begrofs
1653 i
Uskela.
Ogift.

Simon, kallade sig Ackerman.
Löjtnant 1659 vid Nylands läns kav.-reg:te. Ryttmästare. Tog afsked och arrenderade Kärkis säteri i Sagu socken 1671. Lefde 1679 men 1684 var hans änka, Maria Itimonia omgift med kaptenlöjtnanten, Abraham Caspers-son, † 1702.
Döttrar:
Maria, gift 1699 ^{17/8} i Karislojo med Nils Larsson.
Margarita, † 1741 ^{24/6}. 73 år gl. Gift 1699 ^{17/8} i Karislojo med fältpredikanten Josef Melartopäus.
Helena, gift 1703 ^{1/20} i Karislojo med tullskrifvaren i Åbo, Erik Huutaja.

Anna,
kallad
1653
»Lill An-
nika».
Gift med
kaplanen
Nils
Andræ
Thauvo-
nius,
† 1670.

Anna,
kallad
1653
»Lill An-
nika».
Gift med
kaplanen
Nils
Andræ
Thauvo-
nius,
† 1670.

Anna,
kallad
1653
»Lill An-
nika».
Gift med
kaplanen
Nils
Andræ
Thauvo-
nius,
† 1670.

Anna,
kallad
1653
»Lill An-
nika».
Gift med
kaplanen
Nils
Andræ
Thauvo-
nius,
† 1670.

Anna,
kallad
1653
»Lill An-
nika».
Gift med
kaplanen
Nils
Andræ
Thauvo-
nius,
† 1670.

Tvenne samlare.

Af Alfred Lindberg.

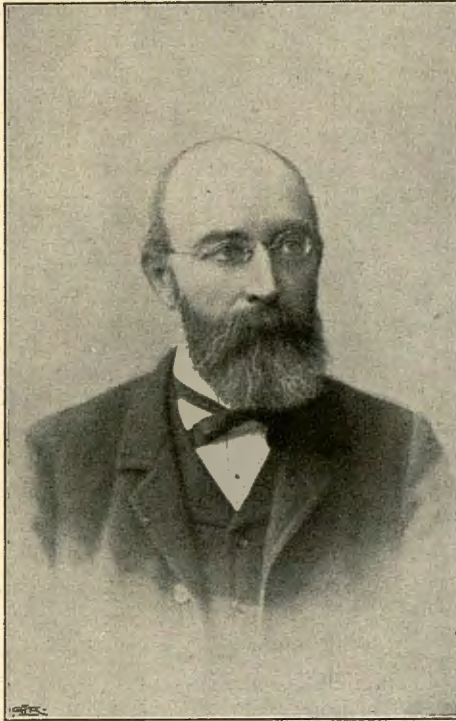
Bland de förluster, som det snart gångna märkesåret 1905 medfört för den historiska forskningen, är att anteckna tvenne namn, som i lifvet buros af två hvardera i sin art särdeles framstående personligheter: riksgäldsfullmäktigen, riksdagsmannen och författaren *Joh. Johansson (fr. Noraskog)* och f. d. kamreraren i Stockholms stads vattenledningsverk, litteraturkännaren och biografen *K. F. Werner*. Den förre träffades vid ett fullmäktiges sammanträde på middagen den 2 februari af hjärtslag, som inom en kort stund ändade hans lif, och den senare hemma i sin bostad, Tegnérsgatan 29 i Stockholm, af blodpropp i hjärtat, som efter en timmes andnöd medförde döden kl. 10,30 på aftonen den minnesvärda 7 juni. Med anledning häraf torde åtminstone några ord till deras eftermäle vara på sin plats i denna åt den personhistoriska forskningen särskildt ägnade tidskrift.

Det hedersamma uppdraget, som blifvit af redaktionen gifvet, och på grund af personlig mångårig bekantskap äfven mottaget, att teckna, om också endast i flyktiga konturer, dessa mäns minne, är ändå icke så alldeles lätt att verkställa, och detta af den anledningen, att hvad som kan sägas på ett begränsadt utrymme redan är sagdt, exempelvis i *Nordisk familjebok*, där de båda hafva plats. Om hvardera skulle dock kunna skrivas en ganska utförlig monografi, något som helt visst också en dag förr eller senare torde komma att blifva händelsen, särskildt om honom, som nu här i första rummet skall blifva föremålet för en stunds erinring.

Johan Johansson.

Han var född den 1 nov. 1840 på Ringshyttan i Västmanland, nära Nora, af en framstående bergsmanssläkt. När det heter att han efter skolgång i Örebro och Nora vid 15 års ålder af brist

på medel måste afbryta sina studier och bli dräng hos sin far, undra vi om hufvudorsaken därvidlag var så stor brist på medel. Åtminstone hade Johansson en yngre bror, som beträdde den vetenskapliga banan och för några år sedan dog som praktiserande läkare i Stockholm. Men väl är det sannt, att hemmanet och hyttan ej hörde till de större domänerna och att bergsbruket på 1850- och 60-talen låg nere. Den goda tiden kom först med

Johan Johansson.

70-talet. Nej, snarare tro vi att det var gammal god sedvänja, som följdes, att äldste sonen skulle öfvertaga gården efter sin far. Och många år hade han icke att sätta sig in i förhållandena, ty 4 år därefter dog fadern, hvarvid Johansson öfvertog Ringshyttan med jord- och bergsbruk. Men han behöll den blott till 1872. Sedan ägde han Bergsäng 1876—80 och hade slutligen sitt hem i Noraskog, dit han alltjämt längtade från riksdagarna och andra bestyr i Stockholm, som med tiden kommo på hans del.

Oförtyngd af mycken läxläsning i skolan, hade Joh. Johansson dock fått smaka på frukterna af kunskapens träd så pass mycket, att hans håg för alltid stod åt detta håll. Och han kastade sig nu med ungdomens hela kraft och lust in i praktiska bestyr vid hemgården, hyttan och i trakten, samtidigt med att han städse på egen hand sökte utvidga sina kunskaper. Som duktig skrif- och räknekarl, och med förvärfvade insikter i landtmäteri, blef han mycket anlitad vid expropriationer för järnvägar och kommuner o. s. v. och var därvid ej blott ledamot i kommittéerna utan oftast också sekreterare, blef bekant med alla och enhvar inom sin ort, hedrades så småningom med alla möjliga kommunala förtroendeuppdrag och valdes slutligen till ortens riksdagsman, ett värf hvarmed han hedrades från sitt 29:de år till nära nog sin död, varande de sista åren i riksdagen andra kammarens ålderspresident. Hvilken härlig tid i Johanssons lif måtte icke de 17 år hafva varit, som följde på hans 15 första! Och hvilket medvetande, hvilken känsla att på så kort tid ha vunnit, först tidigt hem och härd och maka och sedan hela sin trakts förtroende i en så utomordentlig grad, att han snart sagdt var bygdens allt i alla. Hvilken dådkraft, ungdomsfart, lif och lust! Och jämte det han mäter och skrifer och kompromissar mellan köpare och säljare, stiftar folkbank och konsumtionsföreningar, sköter kommunens angelägenheter och deltar i Örebro landstings förhandlingar och slutligen i andra kammarens i riksdagen, finner han tillfälle att öka eller rättare skapa det redan af farfadern grundlagda *Noraskogs arkiv* — ty ett sådant fanns och finnes verkligen och är inte bara titeln på ett af hans omfångsrikaste verk — och är färdig redan 1872 med den vidlyftiga afhandlingen »*Om vederlaget för tackjärns-tionden* med särskildt afseende på Nora, Hjulsjö, Lindes, Ramsbergs, Grythytte, Hellefors, Karlskoga och Nya Kopparbergs bergslager» (hela Noraskog!). Denna afhandling på 186 sidor + 243 sid. bilagor började tryckas i Nora, de 5 första arken, men fortsattes med arken 6—18 hos Ivar Hæggström i Stockholm, den officin, där snart sagdt alla Johanssons Noraskogsskrifter sedermera trycktes med undantag af Noraskog III, som kom att utgå från Kungliga boktryckeriet.

Redan år 1870 utgaf Johansson en broschyr i en för bergslagerna viktig angelägenhet »*Några ord i fråga om tackjärns-tiondens eftergifvande*». År 1872 lät han i Nora stads och bergslags tidning »af pietet för enskild vänskap» inflyta ett »*Försök till historisk beskrifning öfver Stadra och Finnå bruk*», hvaraf togs

ett separataftryck i 50 exemplar. Dessa Johanssons första skrifter höra redan till antikvariatsens sällsyntheter, liksom hans sista bok, sista eller elfte delen af »Noraskogs arkiv,» som utgafs i slutet af förra året, ej heller torde bli lätt att finna, så vida icke i Nora, dit hans böcker och samlingar, »Noraskogs arkiv och bibliotek,» skänktes och kort efter frånfallet fördes.

Var den första hälften af Johanssons lif ägnad hufvudsakligen åt hembygdens angelägenheter, blef den senare hälften till sin väsentligaste del ägnad åt offentliga värf, hufvudsakligen i riksdagen. Att börja med väckte där den försynte mannen, som sällan uppträdde i debatten och hade få motioner att framföra, ej synnerlig uppmärksamhet, helst han att börja med icke heller slöt sig till något särskildt parti. Så småningom gjorde sig dock äfven här hans förmåga och skrifkunnighet gällande, många hans kamraters motioner lära vara af honom sammanfattade, och sedan han slutit sig till gamla landtmannapartiet, sedan hans lugna, jämna, fogliga och trefna personliga egenskaper vid enskilda samkväm och sammanträden börjat göra sig gällande jämte den mångsidiga rikedom på insikter, förvärfvade i hans hembygds offentliga lif och genom städse fortsatta studier och forskningar, kommo riksdagens uppdrag i mängd, han blef ledamot i viktiga utskott, bl. a. bevillningsutskottet, och användes slutligen äfven af regeringen som medlem i olika kommittéer. Men att följa hans skiftande bana på detta håll skulle föra oss för långt, det tillhör riksdagshistorien, och kan som ofvan nämnts i kort sammanfattning ses i Nordisk familjebok (se ock Supplementet!) eller i ännu kortare framställning i nyutkommande upplagan af Hofbergs Svenskt biografiskt handlexikon.

Vi måste därför här inskränka oss till att antingen förbigå eller ock blott i största korthet omnämna de skrifter, som voro en följd af Johanssons riksdagsmannaupdrag såsom »*Historik om de till bergverkens understöd anslagna skogar*» som 1881 öfverlämnades till Skatteregleringskommittéen, hvars verksamhet fortgick åren 1879—1883; »*Hvarför? Spörsmål och reflektioner rörande försvars- och skattefrågorna vid 1883 års riksdag af —n—*»; »*Försvar och grundskatter*» 1884; »*Indelningsverket, ett bidrag till statistiken öfver skatternas fördelning i Örebro län, 1883*»; »*Äldre bref och resolutioner rörande städernas tolager*» samma år, samt hans redigering af sakregistren till Riksens Ständers protokoll med bihang för åren 1809—66 och till riksdagens protokoll med bihang för åren 1867—99, fyra digra folioband,

som det behöfdes Johanssons tränade förmåga af uthållighet och tålmod att uthärda.

Men jämte alla dessa för vanligt folk kanske nästan afskräckande arbeten, fann »Noraskogen» såsom Johansson förtroligt kallades, tillfälle att genom trägna arkivforskningar både i hufvudstaden och i hembygden fullborda det verk, som var hans ungdoms dröm, hans mannaålders kärlek och öfver och under allt annat intill det sista hans lefnads tid, lust och åtrå — arbetet om *Noraskog*, det stora i sitt slag enastående monumentet öfver hans hembygds historia, topografi, kultur- och ej minst personhistoria, hvilket skall förblifva för dess författare och utgifvare en den varaktigaste minnesvård: monumentum ære perennius. Det är ett tjugota! »häften», rättare böcker af ganska ansevärt omfång, som innehåller två serier: 1. *Om Noraskog*, 9 häften eller 3 delar; och 2. *Noraskogs arkiv*, 10 häften eller 4 delar och en femte del påbegynt med elfte häftet i slutet af fjolåret.

Med *Noraskog* menas geografiskt, som bekant, det stora område, som innefattar Nora, Hjulsjö, Grythytte och Hällefors bergslager i Örebro län. I forna tider räknadt till Närke och Strängnäs stift, förlades det sannolikt på 1570-talet till Västerås stift och kom med tiden att räknas till Västmanland. Det är detta område som af Johan Johansson i *Noraskogs*böckerna företrädesvis behandlas i nyssnämnda hänseenden.

»*Om Noraskog*» började utgifvas 1875, första delen; andra åren 1881—82, och tredje 1884, 86 och 87, liksom de föregående i tre häften, men med den något ändrade titeln: »*Noraskog*, anteckningar och bidrag till Örebro läns historia och topografi.»

»*Noraskogs arkiv*, bergshistoriska samlingar och anteckningar», i större format än »*Om Noraskog*» och illustrerad med vyer, porträtt, vapen, facsimiler, började utgifvas 1889, tydligen som en fortsättning af de förut utgifna anteckningarna om *Noraskog*, och utkom i fyra delar eller 10 stora »häften». Ett elfte häfte utkom, och manuskript fanns färdigt till flera häften, som skulle utkommit, därest lifvet blifvit utgifvaren förunnadt.

Innehållet af båda dessa storverk är i det föregående antydt och blir för långt att specificera. Kritiken, representerad bl. a. af så framstående kännare som presidenten Hans Forsell (i *Nordisk tidskrift*) och doktor K. H. Karlson (i *Historisk tidskrift*) gåfvo ampelt erkännande, men ensam fick författaren, hvars ekonomi så småningom af åtskilliga omständigheter försämrats, kanske just emedan han offrat tid och kraft på forskning och på allmänna

angelägenheter, bära bördan af den dryga utgifningskostnaden. En anmälare af arkivets tredje häfte (D. N. ²²/₅ 1892) yttrade: »Redan det, att utgifvaren, som varit en af de verksamaste bland våra folkrepresentanter, mäktat samla hela det ofantliga material som ligger till grund för »Noraskogs arkiv» och hans föregående arbeten, är ett bland de största litterära stordåd, som utförts af en enskild man.»

Det kunde väl tyckas som om det varit i sin ordning att Örebro läns landsting eller enskilda bisprungit vid utgifvandet. Utgifvaren klagade, att då han gratis verkställde arbetet och allt hvad därtill hörde, kunde han väl fått göra anspråk på att få *tryckningskostnaden* betäckt af andra. Men »bergslagen har inga mecenater» skref han en gång; afsättningen gick trögt till och med i den trakt arbetet berörde, förlusterna blefvo ansevärliga, tusentals, ja tiotusentals kronor, om själfva utarbetningen skulle i någon mån tagits med i räkningen. Men han förtröttades icke. Slutligen fick han ett mindre anslag af enskild person i Linde för utgifvande separat af hvad som särskildt rörde denna stad, och på det allra sista, från och med i fjor, ett anslag från Örebro län. Det sista glädde honom mycket. Men hans kraft var tömd. Han hann icke utgifva mer än *ett* häfte för detta anslag, innan han gick hädan. Till det yttersta hade han offrat allt hvad han ägde för sin stundom hänade »bygdepatriotism»: gifvit sitt arbete, sin kraft, sina ej allt för stora inkomster.

Samtidigt med »Noraskogs arkiv» hade han utgifvit särtrycken ur detsamma: »Lindesberg, bidrag till stadens och omliggande bergslags historia» (i häftet 1896) och »Bidrag till Karlskoga krönika» (1895) samt fortsatt utgifvandet af det af redaktör Gustaf Lindberg begynta arbetet: »Karlskoga bergslag, historia och beskrifningar» (1895), hvars senare del (1897) Johansson högst väsentligt utvidgade. Utom artiklar i Nordisk familjebok, Örnbergs släktkalender, Historisk tidskrift och flerstädes, redigerade han afd. 5. *Riksdagen 1896* i det af Hasse Tullberg utgifna verket »Svenskt porträttgalleri.»

Det förtjänar slutligen att nämnas en egendomlighet. Ehuru Johanssons skrifter upptaga hundradetals tryckark, är hans piktur i manuskripten städse den allra vackraste, redigaste *skönstil*. Och dock skref han ingalunda långsamt! Äfven en annan omständighet förtjänar anföras: hans böcker utgingo i små upplagor, som blefvo ännu mindre af de häften, hvaraf en del utgingo som särtryck; hans skrifter voro ej heller i bokhandeln tillgängliga. I

början pröfvade han på detta utgifningssätt, men fortsatte icke. Härom yttrar han på ett ställe: »Om vissa kommissionärer och bokhandlare gäller hvad vår berömde Tegnér en gång i tiden skref till en sin förtrogne vän, att de 'väl nöja sig med 50 procent af försäljningssumman för sitt besvär, men med villkor att aldrig utbetala de återstående femtio.'» Somliga häften råkade dock bli begärliga, och detta gör att det numera är med ganska stora svårigheter förenadt att erhålla en komplett serie af »Norskog» eller »Noraskogs arkiv» eller i allmänhet af Johanssons skrifter, som redan börjat blifva sökta och numera börjat betinga allt högre pris.

Vid Nora kyrka hvilat Johanssons stoft och i samma stad finnas numera hans samlingar. Hvem fortsätter utgifvandet af Noraskogs arkiv af de till utgifning afsedda och färdiga manuskripten? Det torde vara ett värf som tillkommer Örebro läns landsting, af de medel som till företaget af samma landsting blifvit anslagna.

Karl Fredrik Werner.

Personhistorisk tidskrift — liksom dess föregångare Autografsällskapet — kan erinra sig kamrer Werner, som en af sina intresserade medarbetare. Hvad han än var, ämbetsman, samlare, donator, litteraturkännare, framför allt var han intresserad biograf och släktforskare, liksom han ock hade anseende för att vara en af vårt lands största kännare på just dessa områden. Eget är det då, att man om honom själf skall känna så litet hvad beträffar hans släkt och hans första ungdomstid. Det är ej känt, att han ägde mer än en enda släkting i lifvet, hans efterlevande älderstigna syster fröken Anna Werner, hvilkens väl låg honom så varmt om hjärtat under hans lefnad. (Fröken Werner ligger beklagligtvis sedan flera månader svårt nervsjuk.)

Men det är känt att kamrer Werner var född i Norrköping den 15 augusti 1830, att han, omkring 1840, gick i Swartziska skolan i samma stad, men aldrig blef i tillfälle att idka några högre eller akademiska studier på grund af medellöshet. Enligt egen uppgift till Nord. familjebok biträdde han en tid hos landtdomare; det måtte då skett före hans 21:sta år, ty 1851 lärar han kommit till Stockholm, där han snart synes fått plats i Fr. Grönlunds klädeshandel i Storkyrkobrinken. Från Grönlunds kom Werner 1853 till då begynnande grosshandlaren August Österlind,

som sedan blef delägare i firman Hylin & c:os tvålfabrik,¹ hos hvilken han stannade tills han år 1860 blef kamrer hos Vattenledningsstyrelsen. Och då staden själf senare öfvertog vattenledningsverket, anställdes kamrer Werner som bokhållare vid det samma, med bibehållen titel af kamrer. Skötte så i 35 år sin

Karl Fredrik Werner.

befattning vid »verket» med punktlighet och plikttrohet, lät obevkligt afstänga vattnet till den, som ej i rättan tid inkom med sin betalning och lärer som tack för sin trohet fått hela sin lön som pension, säges det, då han år 1895 afgick vid uppnådda 65 år. Desslikes vasaorden!

¹ Enligt benäget meddelande af den välkända signaturen *Cervus* (jägmästare E. G:son Hjort, Kisa.)

Men ända från Swartziska skolan till sin död behöll Karl Fredrik Werner en kunskapstörst, som aldrig kunde släckas. Och alla hans från dagsarbetet lediga stunder användes till umgänge med litteraturkännare och till förkofrande af hans insikter i humaniora, i språk, historia o. s. v., i synnerhet allt slags historia. Han blef till sist så hemma i allt, som hörde till svensk bokkunskap i högre mening, särskildt hvad beträffar litteraturhistoria, kulturhistoria, konst- och personhistoria, att han åtminstone i dessa fack gick för ett levande lexikon. Var litet säker på sig, men *var* också ganska säker, utom att han möjligen någon gång på sista åren var litet glömsk och måste »ty» till sina uppslagsböcker. Han visste städse *genast hvar* han skulle söka klarhet, om något förekom honom dunkelt. Ty hans bibliotek var dessutom af ett eget slag.

Ja, detta *bibliotek*, det är något att tala om! Visst vistades kamrer Werner mycket i Stockholms arkiv och bibliotek, särskildt Kungliga biblioteket, där han väl var som barn i huset, men han trufdes ändå helst hemma i sitt eget bibliotek, i denna helgedom, dit de utvalda skatterna, mången gång kanske ej utan försakelse, med sådan glädje blefvo förda under så många decennier af hans eljes kanske »glädjetomma» lif, — fast han städse hade godt humör, där »inga ledsamheter hvilade». Kamrer Werner var en förstockad ungar, men älskade sitt bibliotek som en hustru den han hade innerliga kär. Där behöfde han inte som på de offentliga biblioteken skriva lappar för att få fram de saker han önskade, där behöfde han inte vänta tills någon amanuens fick tid att taga ut hans rekvisition, där var han *genast »i tur»* och sin egen amanuens och kunde fråssa »tvärt», när kunskaps- eller nyfikenhetshungern kom rasande i inälvorna. Och han var visst jämnt hungrig! »Men ständig flit hjälper inte», klagade han ibland. Han var alltid flitig, äfven i antikvariatet, där man mest träffade honom när han var »ute», helst Klemmings eller på senare tider äfven Sahlbergs.

Hans bibliotek var omfattande, valdt med kunskapsrik urskilning, ytterligt värdadt, fint, rent, rentaf ett nobelt institut. Där fanns historia, litteraturhistoria, kultur- och konsthistoria, *framför allt personhistoria*, åtskillig topografi, särskildt rörande de svenska städerna, *Stockholmiana* i ord och bild, vitterhet, bibliografi, uppslagsböcker i mängd, tidskrifter i mängd, porträtt i tiotusental, dock kanske mest urklipp (med påskrifven ursprungsbeteckning), böcker i finansvetenskap och statsekonomi, kuriösa skrifter

och ströskrifter i alla möjliga ämnen, hela sviter af sammanhörande saker, öfverflödsförordningarna från 1700-talet t. ex., allt ordnadt så, att han kunde utan att söka och utan tvekan taga fram hvad han önskade, de obundna småskriftsserierna inslagna i buntar med »kåpprock» och »tak» af fraicht tjockt papper, för att dammet ej skulle tränga in — *quantus amor librorum!* Huru ljuflige dina lustgårdar, o bibliomania!

Men biblioteket var ej blott omfångsrikt valdt och vårdadt på antydda sätt! Kamrer Werner köpte nästan hellre i antikvariat än på auktioner af den anledningen, att han på det senare sättet bättre var i tillfälle att syna i sömmarna *beskaffenheten* af de exemplar, som skulle inkomma i hans samling. Hvad det obundna beträffar skulle de gamla skrifterna vara kompletta, hela, rena, oskurna, helst försedda med originalomslagen (och gärna med författarens namnteckning eller dedikation!) vare sig de voro bundna eller obundna. Hvad banden beträffar skulle de äldre böckerna vara försedda med samtida band i tidens bästa bokbandsstil, och de nyare, som togos direkt från Fritzes boklåda vid Gustaf Adolfs torg, skulle hälst bindas hos vår förnämste bokbindare, Gustaf Hedberg, elegant och solidt, men utan större lyx. Hela samlingen är i stort taget *så ren och fin*, som ägaren själf städse var — ej underligt, invänder kanske någon vid tanken på hur intimt och länge han mer än andra umgåtts med tvål och vatten!

Men det bästa till sist: utom det att samlingen bestod af planmässiga serier med inre samband, voro de särskilda böckerna af den insiktsfulle forskaren försedda med rättelser, anmärkningar, tillägg, hänvisningar till andra i samlingen befintliga böcker, som kanske åter i sin ordning hänvisade till ännu mera djupgående insiktsmöjligheter, *så att det hela blef en lefvande enhet, ett organiskt helt*, som fick sitt förnämsta värde genom *samhörigheten*.

Ej underligt då, att denna samling blef kär, att dess ägare önskade att dessa hans hela lifs kära vänner, som liksom kommit i familj med hvarandra, ej skulle skingras och skiljas, utan få förblifva »evigt» tillsammans, när han själf ej kunde undgå att gå bort från dem en gång. Honom själf skulle döden nå, men sina vänner, de lefvande närskylda böckerna ville han så långt möjligt skydda mot den förgängelse, som eljes oftast så snart i dylika fall vill infinna sig. Ville, att frukterna af hans egen långa och rika forskning äfven i framtiden efter hans fränfalle skulle vara

tillgängliga för forskare så, som de ofta varit det jämte honom själf under hans lifstid.

Huru denna hans allt mer lifliga önskan skulle kunna förverkligas var nog mången gång målet för hans allvarliga tankar. Men då Stockholms stadsfullmäktige ändtligen beslutat upprättandet af ett stadsarkiv, som skulle omfatta, förvara och hålla tillgängliga ej blott otryckta utan också tryckta skrifter rörande kommunens allehanda sociala förhållanden under såväl de närvarande som de gångna tiderna, beslöt Werner skänka sina stora och värdefulla samlingar till Stockholms stad, hvilket skedde genom donationsbrevet af den 24 nov. 1900 på synnerligen blygsamma villkor, bland hvilka de väsentliga bevisade donators fortfarande kärlek och intill sin död offervillighet för samlingarna samt därjämte allenast omsorg för ett passande underhåll för den ålderstigna sjukliga systemen, som var af honom helt och hållet beroende, ifall hon öfverlefde honom. De som förstodo gåfvans betydelse och betygade gifvaren sin vördnad, fingo det vackra svaret, att det ju ej var mer än tillbörligt att staden finge hvad han samlat, då allt hvad han ägt kommit till honom från staden.

Men man kan nog vara öfvertygad om, att de höge herrar och vise fäder, som heta Stockholms stadsfullmäktige, den gången ingen aning hade om värdet af den storartade gåfva de mottogo!

Detta svåra påstående kan man våga fälla *därför* att det är lätt att bevisa. Den tacksamhetsskrivelse som beslöts upptager i fullmäktiges tryckta handlingar *5 à 6 rader* (sic!); och under de fem år som donator efteråt lefde, hann icke ens nordstjärneorden till hans bröst. När en grosshandlare af sitt öfverflöd skänker 15 à 20,000 kronor till inköp af ett konstverk till Nationalmuseum, eller när Sveriges rikaste man, ägare af flera tiotal millioner, skänker en bit mark af 15,000 kronors värde till Skansen, har detta utmärkelsetecken lättare att leta sig fram. Men när en framstående forskare, som varit vetenskapens yngre väpnare och svenner till tjänst under årtionden, till Sveriges hufvudstad skänker en unik samling af ett utomordentligt värde utom det materiella, som går till *många gånger* både 15 och 20 tusen kronor, skänker så godt som allt hvad han äger, då förblir det lysande tecknet fjärran — nescit occasum! Och ändå är hvad donationens värde beträffar ej det viktigaste sagdt. Hade jag så 100,000 kronor i hand, kunde jag icke köpa en sådan samling.

Ty den finns icke och kan icke skapas på 10, icke på 50 år. Den är som antydt frukten af ett helt lifs vetenskapliga insiktsfulla arbete, offer af tid, af påpasslighet i de rätta ögonblicken. Numer ha samlarne blifvit flere, men samlingarnas betydelse och kvalitet äro ojämförligt mindre. Endast samlingen af Stockholmsmiana t. ex. i så rena fina exemplar, af gamla Stockholmskartor och Stockholmsvyer i gravyr och stålstick etc. som i den Wernerska donationen, med behållna breda marger, fraicha som komme de från gravören som l'éprouve d'artist, och massan af rariteter i de utsöktaste exemplar, kan icke skapas ensamt med plånbok. *Det är större makter som därvid tarfväs.*

Men vi måste stanna. Vi måste försaka framställningen af kamrer Werners betydelsefulla författarskap, af hans arbete som litteraturgranskare och slutligen äfven af hans originella och trefliga egenskaper som privat person. Vi kunna också lättare göra detta med hänvisning till, utom Nord. familjebok, företalet i d:r Bernhard Meijers svenska litteraturlexikon, d:r Upmarks vackra minnesruna i nyutkomna »Samfundet Sankt Eriks årsbok» 1905, och slutligen till den fina och intressanta kamerabild, som Birger Schöldström tagit med aronjonasonsk mästarehand och som influtit i den nyss till julen utkomna kalendern Svea.

Man var alltid välkommen till Werner, helst dock på laga tid efter kl. $\frac{1}{2}$ 6 och efter föregången anmälan. Han bodde länge och trefligast Artillerigatan 10 B, 1 tr., i stora rum, flyttade, när värden höjde hyran, till Norrtullsgatan 37 n. b. t. h., där det var skarpt golfdrag, och glädde sig ofantligt att få bo bredvid sina samlingar i stadens hus 29 Tegnérsgatan, dit han flyttade i fjol. Men ej länge fick han njuta af den glädjen. I februari detta år, ej långt efter Joh. Johanssons i Noraskog i det föregående nämnda frånfälle, nedlades kamrer Werner på den sjukbädd, hvarifrån han ej mer skulle uppstiga. Han halkade på gatan och fick ena benet under sig, hvaraf detta svullnade. Blef dock fri från svullnaden efter en månad, men måste åter förblifva liggande, enär blodpropp bildat sig i benet. Det var denna som en stund efter läsningen af aftontidningarna revolutionsdagen den 7 juni flyttade sig till hjärtat och ändade hans lif. Under hela sin sjukdom och intill det sista glad till lynnet och i arbete med läsning som vanligt, hade han helt visst ingen aning om sin förestående bortgång, som inträffade oförmodadt för alla. Begrafdes vackert på Nya kyrkogården i närvaro af syster, stadsfullmäktige och

vänner och med ett erkännamt varmt tal af komminister Ring. Hville han i frid!

Alla jämförelser halta. Joh. Johansson var ett bygdens barn, Werner ett stadens. Den förre omfattade med sitt intresse Bergslagen, den senare Stockholm. Den ena det offentliga lifvets man, den senare den stilla forskaren. Men båda, ehuru ingendera in-född stockholmare, kommo att tillbringa den större eller senare delen af sitt lif i Sveriges hufvudstad, båda voro de begåfvade, framstående, vidtbekanta och berömda män, sjäflärda, insiktsfulla, plikttroget verksamma, båda förnämliga författare, låt vara i olika grad, men båda särskildt på det personhistoriska forskningsfältet, båda förmådde offra sin tid och kraft och som donatorer, till slut sin egendom, på, man kan väl säga, sitt fosterlands altare, och båda hafva på detta ovanskliga sätt själfva rest sig en bestående minnesvård i eftervärldens erkännamma och vördnadsfulla hågkomst.

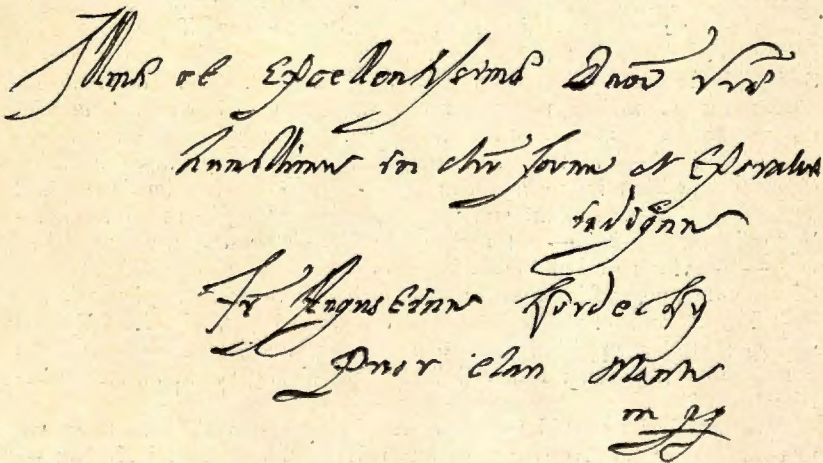
En autograf, som väckt uppseende.

I Historisk tidskrift 1904 offentliggjorde arkivarien Th. Westrin en kritisk studie »Om Częstochowas belägring af Karl X Gustafs trupper 1655». Såsom bilaga till uppsatsen inflöt en autograf af pater *Augustinus Kordecki*, klostrets hjältemodige försvarare, hvilken just för sina bedrifter vid detta tillfälle besjungits i polska litteraturen och i folkmedvetandet inregistrerats bland landets nationalhjältar. Då det under en skriftväxling mellan arkivarien Westrin och en polsk historiker sedermera visat sig, att denna autograf är nästan unik, kan det möjligen intressera tidskriftens läsare att äfven här se den reproducerad och att tillika höra något om det uppseende de offentliggjorda handlingarna väckt i Polen, där de hotat förtaga den nimbus, som legat kring hjälten gestalt.

Autografen utgör underskrift å ett i svenska riksarkivet förvaradt bref till svenske öfverbefälhafvaren generallöjtnant Müller von der Lühnen, slutande sålunda: »Illustrissimæ et Excellentissimæ Dominationis vestræ humillimus in Christo servus et exorator indignus, Fr[ater] Augustinus Kordecki, Prior Clari Montis. mpp.»

Częstochowas belägring har af svenska historici knappast blifvit berörd. I polska litteraturen däremot har den framhållits såsom ett af hufvudmomenten i den mångåriga striden, då svenskarnes tillbakaträngande efter 40 dagars belägring innebar en moralisk seger med

vidtgående följer. De polska skildringarna af striden ha nästan alltigenom grundat sig på pater Kordeckis egen redogörelse i hans år 1657 utgifna »Nova Gigantomachia». Arkivarien Westrin har velat godtgöra de svenska historieskrifvarnes försummelse, då han med hjälp af svenska källor väckt uppmärksamhet på striden. De svenska befälhafvarnes bref och rapporter ha sålunda ställts i jämförelse med Kordeckis skildring, hvarvid det visat sig, att den sistnämnda ej är tillräcklig källa för ett allsidigt bedömande. Särskildt ådagalägger det här ofvan citerade brefvet, att Kordecki under ett visst stadium af belägringen i ödmjukhet vändt sig till den svenske befälhafvaren och betygt sin »djupaste vördnad och underkastelse under konungen af Sverige, som hela riket hyllade, och för hvars välgång munkarne uppsände böner». I sin egen skildring däremot, där han också omtalar

 Handwritten signature in cursive script, reading: "Augustin Kordecki" and "Dnr i den nämnde".

skrifvelsen till Müller von der Lühnen, har Kordecki gifvit denna en för folkets dom mera lämpad lydelse, så att de uttryck, som ägnats konungen af Sverige, lika väl kunna tänkas åsyfta Polens konung. Arkivarien Westrin har uppdragit en intressant parallell mellan de båda affattningarna.

Gifvet var, att arkivarien Westrins meddelande skulle väcka uppmärksamhet i Polen. Flera tidskrifter omnämnde uppsatsen. En af dessa, Przewodnik Bibliograficzny, tog sig emellertid för att betvifla äktheten af de dokument som företetts och förklarade det helt enkelt omöjligt, att Kordecki kunnat skriva något sådant som det citerade brefvet. Det måste vara understucket. Det vore för landets nationalhjärte en fläck, som man måste göra allt för att utplåna. Vetenskapsakademien i Krakau borde anse det som en nationell plikt att onibestyra en utredning i frågan.

Arkivarien Westrin fann sig af den egendomliga anmärkningen föranledd att svara och ingaf till samma tidskrift en utförlig paleo-

grafisk beskrifning af aktstycket, hvars äkthet icke kunde ifrågasättas. Han föreslog också, att man för identifiering skulle jämföra den tryckta autografen med någon i Polen befintlig. Inför den sakliga utredningen måste man falla till föga, och den polske recensenten förklarade vid införandet af arkivarien Westrins svar, att det blott var en med förvåning blandad barm, som förmått honom taga till orda. Han hade betviflat äktheten af det märklige skälet, att ingen autograf fanns, med hvilken man kunde jämföra denna. Vid förfrågan hos en af Polens förnämsta historiker hade meddelats, att man förgäfvets letat i landets arkiv för att finna en autograf af den märklige mannen! Då den enda autograf, som man på detta oförmodade sätt lärt känna, nu ställde honom i en från polsk synpunkt mindre tilltalande dager, måste man betrakta mannen på ett helt annat sätt än förut. Tidskriften förklarade helt enkelt, att från och med denna dag kunde Kordecki ej längre betraktas som en vördad nationalhjärte. Han hade för att ställa sig själf i bättre dager i sin skildring omätligt öfverdrifvit svenskarnes styrka och tendensiöst ändrat innehållet vid referat af sina egna bref. Sådant hade man ej läst om honom i polska skildringar. Dessa borde därför fortast möjligt undergå revision, då Nova Gigantomachia icke längre kunde anses som en tillförlitlig källa. Upptäckten, ansåg man, kom synnerligen olägligt just nu i den nationella uppräckningens dagar, samtidigt med att man i landet firat 300-årsdagen af Kordeckis födelse!

Om också dessa harmsna utgjutelser icke återspegla någon genombrytande folkmening — att utplåna en historisk tradition går nog ej så lätt — så vittna de i alla händelse om den uppmärksamhet saken väckt, då en enda autograf hotat att omvärdera bilden af ett helt folks nationalhjärte! Det skall bli af intresse att se, om vetenskapsakademien i Krakau verkligen följer uppmaningen, och om den i så fall kan mildra den dom, som författaren i Przewodnik Bibliograficzny redan ansett sig befogad att fälla.

Senare har man vid noggrannare efterletande verkligen funnit två nya autografer af Kordecki — en i Warschau och en i Krakau — och sålunda fått bekräftelse på identiteten hos den här anförda. Från kuriositetssynpunkt har denna därigenom förlorat i betydelse, men den ger ju i alla händelser ett godt vittnesbörd om hvilka skatter äfven för andra länders historia våra arkiv förvara.

Personhistorisk litteratur.

13:de årgången af släktsamlingsverket Svenska ättartal 1905. Vadstena, V. Janssons bokh., 1905.

Det är säkerligen med odeladt nöje den genealogiskt intresserade världen skall erfara att åter en årgång sett dagen af detta gamla, välkända och redan för länge sedan som afslutadt ansedda arbete. Något har väl under årens lopp den gamla bekante förändradts både till det yttre och det inre, men dock ej mera, än att de goda egenskaperna kännas igen, och jag hade så när sagt varmt upp känslorna en smula vid tanken på, huru olika ändå det kan tänkas och forskas, skrivas och ställas upp äfven på det genealogiska området, där uttrycksmedlen annars borde vara mera begränsade. Värmas, säger jag, ty man behöfver ej läsa många rader i den nya årgången för att finna, huru mycket verkligt arbete det fordras för att framföra så mycket verkligt nytt (i stället för gammalt gods i nytt tryck), och huru sanningskärleken och forskningsnitet hålla intresset för arbetet uppe, äfven om dettas resultat rör sig om smärre förhållanden och sålunda få försaka alla de långa granna (mer eller mindre bekanta) biografier öfver fåtalet, som ega en viss benägenhet att ställa mindre representativa släktingar i skymundan.

Utgifvaren af ofvanstående har alltjämt framhållit den uppfostrande sidan af genealogiska studier, då dessa ej kunna undgå att visa, huru släktledens villkor växla och huru hög och låg ofta äro vid hvarandra förbundna genom de närmaste blodsband. På sätt och vis är innehållet i den utgifna delen en fortsättning på samma tema. Så till vida framgår detta måhända mindre tydligt, som släktledningarne i många fall ej framdragits till närvarande tid, men ser man närmare på saken, skall man finna, att större delen af här införda stamtaflor eger sitt intresse mindre i och för sig än genom de ättegrenar, i hvilka de fortplantat sig: flertalet släkter äro döda på svärdsidan eller åtminstone hafva redogörelserna för dem ej förts fram till närvarande tid, men talrika hänvisningar gifva vid handen, att förbindelsen med nutiden icke därför är afbruten. Många skola därför här finna, kanske icke så mycket upplysningar om sig närliggande förhållanden, men desto flera svårtillgängliga frågor lösta, som de måhända förgäfvades själfva sökt besvara under tidsödande forskningar.

Ett vackert exempel på en grundlig och ihärdig undersökning bildar den utredning utgifvaren lämnat rörande den släkt, som af honom benämnes »Bengtssläkten». Det rör sig visserligen om »bara bönder», men med denna redogörelse har på ett uttömmande sätt uppvisats de bekanta familjerna Hildebrands och Hildebrandssons såväl fäderne- som

möderne-härstamning från 1600-talets början. Detsamma gäller (Elias-) Fries-släkten, som här *slutar* med den store professorns farföräldrar (forts. har utg. f. ö. meddelat redan förut), släkterna Burén (»Daniel-släkten»), Cassel (»Korpaklef-släkten») m. fl. Ett än mera celebret släktskapsförhållande har utg. sökt utreda i ätten Eld, där spörsmålet rört frih. ätten Stjernelds mycket omdebatterade härstamning. Som bekant har en gammal tradition sökt göra troligt, att denna ätt härflöte direkt från Vasahuset genom Erik XIV:s son. Utg. framdrager nu fakta, som göra detta åtminstone ännu mindre sannolikt än förut. Säkert är, att Anreps ståtliga »Laurentius Karthetskij Eld» reduceras till fogden Lars på Hendelö, och ehuru två funnits af det namnet ungefär samtidigt (†† 1657 och 1660), hette ingenderas fader Gustaf, men väl den enes Björn och den andres Nils. Ehuru saken väl ej kan sägas till full evidens bevisad, äro emellertid de bidrag, som lämnats till frågans bedömande, otvifvelaktigt värdefulla.

Det är för öfrigt med den utgifna delen en särskild sak, som förtjänar beaktande. De resultat, som här vunnits, hade varit så godt som omöjliga att ernå om icke dessförinnan det glädjande faktum egt rum, att kyrkoarkiven nu börjat insamlas i landsarkiven. Ur denna synpunkt sedt blir arbetet en af de först synliga frukterna af en verksamhet, i hvilken utg. ej blott varit en banbrytare, men till hvilken man väl kan säga, att han på sitt sätt kan räknas som första upphofvet. På samma gång han således med skäl kan lyckönskas till att hafva fått framlägga sitt sist utkomna arbete, må en förhoppning om dess snara fortsättande ej anses vara opåkallad eller dess förverkligande utesluten.

Aqut.

Sveriges Ridderskaps och Adels kalender 1906. Utgifven af *Adam Lewenhaupt*. Tjugonionde årgången. Stockholm 1905.

De enda anmärkningsvärda nyheter, som förekomma i denna andra årgång under nya regimen, äro uppgifter för vederbörande personer om ledamotskap i landsting, i styrelser för de enskilda järnvägarne och de viktigare bankerna, ordförandeskap hos stadsfullmäktige och städernas drätselkammare samt i styrelserna för större aktiebolag och industriella anläggningar. Gifvetvis ha dessa uppgifter sitt stora intresse i våra dagar, som med allt skäl karakteriserats som mångsyssleriets, och vid flera af våra bemärkta män täfla tjänstelistorna i längd med ordensförteckningarna. Då för åtskilliga personer dylika befattningar kunna betraktas som hufvudsysslor, är det ju fullt berättigadt att de anföras, skada blott att systemet icke ännu kunnat fullständigt genomföras.

Kalendern har för öfrigt sin sedan gammalt välkända utstyrelse, den innehåller sju porträtt af bemärkta medlemmar af ridderskapet och adeln — däribland två af underhandlarne vid Karlstadskonventionen — samt tre bilder af adliga herresäten.

Ur skånska Båt-släktens häfder. Bidrag till Skånes person- och odlingshistoria, samlade af *A. W. Lundberg*. Lund 1905. 208 s.

Utgifvaren har förut framträdtt såsom författare på det genealogiska området, i denna tidskrift med en uppsats om ätten von Hackewitz, och under de senaste åren varit en flitig medarbetare i Ny svensk släktbok, men dessa meddelanden äro obetydliga i jämförelse med hans nu utgifna arbete.

Vid en blick på käll- och litteraturförteckningen i början af boken häpnar man öfver den mängd särskildt otryckta källor, som blifvit rådfrågade, och ett närmare studium af arbetet bekräftar, att dessa handskrifter begagnats med synnerlig stor noggrannhet och framgång. Man torde utan öfverdrift kunna påstå, att hittills i Sverige knappast utgifvits en släktmonografi, på hvilken så mycket forskningsarbete blifvit nedlagdt.

»Det försök till utredning af den gamla skånska Båt-släktens ursprung och öden, som härmed bekantgöres, har icke kunnat utföras, innan landsarkivet i Lund kommit till stånd», säger författaren i företalet. Däri har han utan tvifvel rätt, men han har äfven visat hvilket gagn släktforskningen kan hafva af landsarkiven, och hvilka högt ställda fordringar man på denna grund numera kan äga rätt att ställa på släktböcker. Tyvärr måste man dock tillstå, att mycket, som under de senaste åren i den vägen utkommit från trycket, ej kan tåla en strängare kritik.

Som ättens stamfader anses Magnus Baad, rådmän och fogde i Lund samt landsdomare i Skåne i början af 1400-talet, men att definitivt fastslå härstammingskedjan från honom har ej lyckats, då källorna under 1400- och 1500-talen äro mindre upplysande än för följande tider.

Hvad som mycket bidrager till att göra boken intressant äro de kulturhistoriska notiser, hämtade ur kyrkoböcker, domböcker och bo-uppteckningar, som antingen beröra ättemedlemmarne själfva eller deras samtid. Så meddelas ur Oxie församlings äldsta kyrkobok om en Elsa Pärsson, som föddes 1596: »kom 5:te gången uthi ächtenskapsstånd med mannen salig Hans Mårtensson och lefde tillsammans 42 åhr». Död »uppå sitt ålders 96 åhr. Ett sådant exempel hafver man icke ofta hört» — något, hvari vår tid äfven kan instämma.

Flera intressanta afbildningar af medeltida Båt-sigiller, några grafstenar och kyrkor samt porträtt af fru Cecilia Bååth-Holmberg och skalden A. U. Bååth utgöra bokens illustrativa del.

Stamtaflor och anträd samt 12 nya Båt-släkter, sådana som antingen ej äga någon släktskap alls med Båt-släkten eller endast härstamma därifrån på modernet, bidraga jämte fullständigt personregister att göra arbetet ännu mera värdefullt.

Säkert skulle vännerna af vår personhistoriska litteratur vara att lyckönska, om de finge emottaga flera så gedigna arbeten af författaren, som å sin sida därigenom i än högre grad skulle göra sig förtjänt af deras tacksamhet.

G. I.

Ätten af Klint. Anteckningar ur släktpapper af *Adelaide Nauckhoff, född af Klint.* Stockholm 1905. 231 sid. + en stamtafla.

Författarinnan har med detta arbete icke velat gifva en systematisk släktbeskrifning i häfdvunnen stil. Ej heller har hon med poetiserande fraser sökt framtrolla s. k. kulturbilder, mer eller mindre lösräckta från verkligheten. Hon har sakligt, men på samma gång i en lättläst form skildrat släktmedlemmarnes lif sådana de tett sig i de bevarade anteckningarna. Arbetet är hvad det ger ut sig för att vara: en samling »anteckningar ur släktpapper», hvarken mer eller mindre. Det är också från den synpunkten det måste bedömas.

Det rent genealogiska inskränker sig till en kortfattad redogörelse för släktens ursprung jämte en tabellarisk öfersikt öfver ättlingarne till Erik af Klint, som adlades år 1805. Ättens förste kände stamfader Håkan skall på 1500-talet hafva ägt gården Svaneryd i Kronobergs län, troligen Svaneryd i Hallaryd socken. En sonson till honom, prosten Nicolaus Birgeri Klintæus, är nog den Nicolaus Birgeri Smolandus, som blef student i Uppsala 1628 den 12 oktober. Då han ej där kallas Klintæus, synes han först senare hafva upptagit namnet, hvadan man nog får betvifla uppgiften, att fadern Börje äfven kallat sig Klint eller att namnet »burits i den småländske bondens stuga» — såsom författarinnan med en viss licentia poetica säger. Man styrkes i en dylik förmodan däraf, att namnet Klint ej finnes i den namnlängd från början af 1600-talet, som Hyltén-Cavallius meddelar i »Värend och Virdarne».

Något försök till utredning rörande de ofrälse grenarna af släkten förekommer icke, då författarinnan gör de historiskt biografiska sidorna till hufvudsak och inom det genealogiska området bestämdt begränsar sin uppgift. De rena personalnotiserna om den adliga ätten äro ungefär desamma som återfinnas i ättartaflorna. Då boken icke gör anspråk på att vara en släkthandbok, kan man knappast fordra, att den med hänsyn till uppställningen skall fylla modernt praktiska kraf. Hvad som i öfverskådlighet brister ersättes emellertid af ett utförligt personregister. Att författarinnan, då hon gått utom »släktpapperens» område, icke kritiskt analyserat de skriftliga källorna, är förklarligt nog. Så t. ex. inflikas på tal om Tofta gård, som ägts af släkten, några reflexioner om Sparre-ätten, hufvudsakligen grundade på uppgifter hos Anrep. Legendan om Sixten Sixtensson och hans son såsom Sparre-ättens stamfäder är emellertid redan för flera år sedan aflifvad i Wrangel-Bergströms Ättartaflor och i supplementet till Nordisk familjebok. Att fel af antydd art kunna förekomma behöfver dock ej förta arbetets värde ens inom det område, vid hvilket författarinnan tydligtvis icke lagt hufvudvikten.

Det är, som sagdt, de biografiska skildringarna öfver de bemärkta männen, som utgöra bokens kärna. Här gifva släktpapperen det rikligaste stoffet, här ha händelserna den största tjusningen, och här rör sig författarinnan bland minnen och traditioner, med hvilka hon tydligtvis redan från barndomen vuxit samman. Onekligen läser man både krigsskildringarna och de små anekdoterna med odeladt nöje, typiska som de äro enhvar för sin tid. Att beskrifningen af de krigs-

händelser, i hvilka Erik och Gustaf af Klint deltagit, ej i någon mån få anses uttömmande, betonas uttryckligen. Huruvida de slutsatser, som författarinnan här och där framlägger, verkligen kunna slutgiltigt dragas utan en allsidig undersökning af andra källor, synnerligast de officiella, lämnas därhän. I alla händelser är dock det anförda en värdefull tillökning — särskildt genom dess privata karaktär — till det material, som redan finnes för bedömande af de för vår flotta ärorika krigsåren i slutet af 1700-talet och början af följande århundrade.

Erik och Gustaf af Klints historia upptar närmare två tredjedelar af arbetet. Från de senare »fredliga» familjemedlemmarnes tid finnes mindre stoff, bl. a. därför, att utförliga släktanteckningar upphört att existera. De brefsamlingar som till äfventyrs finnas från ännu levande personer, kunna kanske i en framtid dragas fram af nya generationer, försåvidt äfven det kommande släktet bevarar aktning för släktsambandet, minnena och traditionen.

Författarinnan har genom sitt arbete liksom velat mana till detta. »Skrif familjehistoria» är ett af bokens motto, »och lär den kommande generationen att hålla familjetraditionerna och namnet i ära, ty det är familjekänslan som gör släktet starkt och adlar det.» Och den som har tillfälle att i en så vacker form som den föreliggande samla märkliga bilder ur en vacker släkts historia, den tjänar också andra intressen än släktens enskilda.

Arbetet, hvars gedigna utstyrel förhöjes af ett antal porträtt jämte reproduktioner af teckningar och autografer, tillhandahålles endast i Fritzes, Nordin & Josephsons och Nordiska bokhandlarna och Grandlunds antikvariat samt hos författarinnan, Kommendörsgatan 10, Stockholm, till ett pris af 10 kronor.

Ransäter. Värmländska släktminnen från adertonhundralets förra hälft, upptecknade af *Lotten Dahlgren*. Stockholm 1905. 317 sid.

Liksom nyss anförda arbete är äfven detta byggdt på anteckningar ur familjearkiv. Men dessa äro icke infogade i ramen af någon släktbeskrifning och gifva icke några märkligare personaliska data, som förläna arbetet en plats bland den genealogiska litteraturen.

Boken har sitt huvudintresse såsom en skildring ur det gångna århundradets litterära och konstnärliga lif. Kring den mångbesungna Ransäters-bygden och det forna Geijers-hemmet formar författarinnan biografiska skildringar ur Brita Charlotta Geijers, Uno Troilis och Fredrik August Dahlgrens lif — belysta framför allt af deras brevväxling med fränder och intimare vänner, men äfven af de personliga minnen, som författarinnan genom sin nära släktskap med dem haft tillfälle att samla. »En ung värmländskas dagbok», skriven af en systerdotter till Geijer, för oss in i 1840-talets uppsaliensiska lif. I brefven och anteckningarna, som i regel få tala sitt eget oförfalskade språk, möta oss de flesta af tidens märkligare personligheter inom vetenskapen och litteraturen.

Arbetet, som i sin föreliggande form med sina väl tecknade detaljer kan hälsas med nöje af alla dem, som ha känsla af samband med en gången tidsålder, skall säkerligen för den framtida forskningen inom mer än ett område bli till nytta. En del förut ej reproducerade porträtt, ritningar och autografer, likaledes hämtade ur familjesamlingar, förstärka genom sin tidsprägel det historiska intrycket. Ämnets art och den underhållande formen ha redan förskaffat arbetet en så vidsträckt läsekrets, att det efter några veckor utgått i en andra upplaga.

Svenska porträtt i offentliga samlingar, utgifna under medverkan af Personhistoriska Samfundet. I. N. Sjöberg: *Drottningholm*. Hasse W. Tullbergs förlag, Stockholm 1905, 4:0, 52 sid. text, 50 pl. i autotypi.

Såsom framgår af meddelande å annat ställe i tidskriften planeras under Personhistoriska samfundets medverkan utgifvandet af olika serier planschverk öfver porträtt i offentliga svenska samlingar. Det är första seriens första del som nu utkommit, omfattande porträtten på Drottningholms slott utgifna af amanuens Nils Sjöberg, som äfven torde komma att fortsätta det planerade verket. I den första serien, som kommer att omfatta sex delar, skola samlingarna å Gripsholm, de kungliga lustslotten och Stockholms slott samt Nationalmuseum behandlas.

Drottningholmsdelen omfattar först en kortare historik öfver samlingens uppkomst och tillväxt efter ett rikt inventarie- och förteckningsmaterial i slottsarkivet, riksarkivet och nationalmuseum, därefter den egentliga beskrivande förteckningen samt en förteckning öfver företrädda konstnärer och en alfabetisk förteckning öfver de i tidsföljd ordnade planscherne.

Arbetet är typografiskt vackert och smakfullt. Omsorgsfullt tryckta, få planscherne fram konstverkens valörer mer än man är van att se på svenska autotypier; men autotypien är nu ett tråkigt reproduktions-sätt. Utbyttes det mot ljustryck, skulle planscherne både stå bättre i samklang med verkets öfriga utstyrsel och för vetenskapligt ändamål bli bättre användbara. Urvalet af planscherne — ej fullt en tredjedel af samtliga porträtten äro återgifna — är godt och representativt; många af porträtten på Drottningholm finnas dessutom i original eller bättre exemplar i andra samlingar och afbildas därför med större fördel i kommande delar af verket.

Texten är koncentreradt innehållsrik, och dess värde ökas väsentligt af den stora porträttkännedom den förräder, en kunskap som kommer allmänheten till godo både i form af kritisk undersökning om hvem porträttet verkligen föreställer och konstnärsbestämningar. På det senare området har förf. exempelvis på de af David von Krafft målade porträtten kunnat beriktiga uppgifter t. o. m. af specialisten på denna konstnär, doc. Aug. Hahr. Vid personbestämningen ha äfven flera senare uppkomna felaktiga uppgifter kunnat beriktigas. Blott i

ett par fall har förf. ej lyckats identifiera den rätta personen, såsom vid porträttet af »Kongl. Maj:ts General Major von Essen», hvaraf, då porträttet målades, funnos tvenne species. Samma är förhållandet med porträttet af amiral Wachtmeister i det att tvenne amiraler Wachtmeister funnos år 1719, då porträttet målades. I porträttförteckningen har förf. bestämt porträttet till Carl Hans Wachtmeister af Johannishus, men i planschförteckningen och planschunderskriften anges det däremot föreställa Carl Hans W. af Björnö [tryckfel för Björkö]. Att det likvisst är den förre som afbildats framgår af att inskriften nämner honom såsom »Kongl. Maj:ts Amiral *Grefve* Wachtmeister.»

Vid verkets fullföljande äro fästa så många intressen, kulturhistorikernas, konsthistorikernas och icke minst personhistorikernas, den objektive forskarens såväl som den släktintresserades. Tillsammans med de förteckningar öfver enskilda samlingar, som Samfundet utgifver som bilagor till sin tidskrift, skall det bilda ett värdefullt helt, och man må därför hoppas, att verket från allmänhetens sida må få det stöd, som skall möjliggöra det planerade stora företagens genomförande.

R. C.

Södermanlands-Nerikes nations historia på nationens uppdrag utarbetad af *Erik Hamnström*. Uppsala 1905. 186 sid. — *Södermanlands-Nerikes nation i Uppsala*, vårterminen 1898—vårterminen 1905. Stockholm 1905. 116 sid.

Förestående två arbeten utkommo till den minnesfest, som firades i Uppsala den 19 sistlidna maj med anledning af de båda nationernas 100-åriga förening.

I det förra skildrar doktor Hamnström, som efter lektor C. O. Lundgrens död 1903 öfvertog uppdraget att skriva nationshistorien, på ett särdeles intressant och medryckande sätt nationernas öden alltsedan 1595, då de första sudermanni voro Achatius Johannis Luth och Olaus Erici Leerboënsis, båda på kyrkans område bemärkta män.

Nerikingarnes sammanslutning förskrifver sig från slutet af 1640-talet. Källorna från äldre tider äro emellertid ganska sparsamma, och de bidrag, som konsistorieprotokollen gifva, beröra vanligen endast de tillfällen, då landsmännen varit i delo med rättvisan, men de lämna därvid många värdefulla upplysningar i kulturhistoriskt afseende om forna dagars studentlif.

Redan tidigt uppstår fråga om nationernas förening, men först 1805 bringas denna till stånd efter långa underhandlingar. Sedan är det byggnadsplanerna för ett eget nationshus, som i nära 80 års tid stå såsom en synnerligen svårlöst fråga på dagordningen. Men äfven denna bringas omsider till en lycklig lösning, och på hösten 1897 tagas det nya huset i besittning.

Författaren har försett arbetet med kortfattade men värdefulla personhistoriska noter, så mycket mera välkomna, som ett biografiskt arbete om i Uppsala inskrifna sörmlänningar och nerikingar ännu saknas. Det är att hoppas, att denna brist inom en icke alltför långt

aflägsen framtid måtte kunna fyllas, och tro vi oss veta, att en början därtill redan blifvit gjord. Men ett sådant verk kräfver gifvetvis flera års forskningsarbete.

Boken prydes med många bilder från Uppsala, såväl det förgångna som det nuvarande, och med porträtt af flera om nationerna högt förtjänta män. Bland dessa nämna vi endast Bernhard Elis Malmström, nationssångens kände författare.

Det senare arbetet är egentligen en porträttkatalog, utgången från Hasse W. Tullbergs tryckeri och till format lika med Svenskt porträttgalleri. Det har tillkommit genom en af nationen utsedd kommitté af tre personer, som till porträtten fogat korta biografiska notiser. Ett supplement lämnar sådana äfven för dem, som under den angifna tiden tillhört nationen, men hvilkas porträtt saknas. Då porträtten äro reproducerade i så stort format, att endast 3 stycken inrymts å hvarje sida, får man här en särdeles klar och tydlig bild af de skilda nationsmedlemmarne.

Det vore lyckligt om de till format särdeles obekväma och ovaraktiga, i fotografi utförda nations- och föreningstaflorna härefter vore bannlysta och i stället porträttkataloger utfördes. Föreningen Heimdal och Upplands nation hafva i detta fall varit föregångare, och Södermanlands-Nerikes nation är en värdig efterföljare. G. I.

Svensk postmatrikel 1905. Utgifven af *Helmer Lagergren*, förste postexpeditör. Kristinehamn 1905. 335 sid.

Arbetet utgör en ny upplaga af den matrikel som af samme författare utgafs år 1900 (anmäld i Pers. Tidskr., Årg. III, sid. 112). Liksom sina föregångare uppstar den alla nu lefvande ämbets- och tjänstemän vid postverket och postsparbanken. Uppgifter om lönegrader samt en statistisk tablå öfver tjänstemännens extra inkomster äro nya. Med sina fullständiga uppgifter om vederbörandes personalia, i regeln äfven omfattande föräldrarnes namn och viktigare data om hustru och barn, är den omsorgsfullt utförda matrikeln en värdefull tillökning i vår biografiska litteratur.

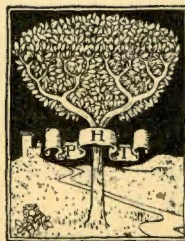

De till Sverige inflyttade vallonernas religiösa förhållanden. Akad. afhandling af *Per Pehrsson*. Uppsala 1905. 203 sid. 8:o.

Från släkthistorisk synpunkt har ofvanstående arbete sitt stora intresse såsom resultat af de senaste forskningarna rörande en märklig folkinflyttning till vårt land.

Om de svenska vallonerna är redan förut åtskilligt skrifvet. *Wibergs* afhandling »Louis de Geer et la colonisation en Suède» torde vara den mest systematiskt anlagda undersökningen af de vallonska släktnamnen, men uttömmande kan den ingalunda anses. *Pastor Pehrsson*, som haft tillfälle att grundligt anlita de uppländska bruksarkiven, framletar särskildt ur de bevarade arbetskontrakten en mängd nya

Personhistoriska samfundets cirkulär om porträtters förtecknande.

S. H. T.

Bland vårt lands historiska minnesmärken intaga onekligen de handgjorda porträtten ett bland de förnämsta rummen. Ej blott för konsthistorien och personhistorien utan äfven för andra grenar af kulturhistorien utgöra de ett oersättligt material. Då hvarje dag, som går, genom eldsvådor och olyckor eller tidens åverkan hotar att förstöra mycket af detta material, bör det ligga i den lefvande generationens intresse att från glömska rädda åtminstone minnet af det som finnes.

I andra länder har man redan för länge sedan genom noggrann inventering sökt säkerställa de existerande porträtten för glömska. Så har i Holland utgifvits en »Iconographia Batava» och i Norge en porträttkatalog 1886. I Danmark har en person för en beskrivande katalog öfver danska målade porträtt erhållit understöd af riksdag och regering, som äfven anbefallt ämbetsmännen landet rundt att ifylla formulär med porträttförteckningar, och i Finland har Fornminnesföreningen för ett tiotal år sedan insamlat förteckningar öfver offentliga och enskilda porträtt i landet. Hvad som i Sverige gjorts inskränker sig till tryckta kataloger öfver några enstaka porträttsamlingar.

Personhistoriska samfundet, som redan i sin tidskrift (Personhistorisk tidskrift) offentliggjort beskrivande förteckningar öfver porträtt vid Uppsala universitet och vid några adliga herresäten, vill nu fullfölja den väckta tanken genom att systematiskt insamla *förteckningar öfver svenska porträtt i offentlig och enskild ägo*. Om företaget väcker sådant intresse, att insamlandet verkligen lyckas, vill samfundet sedermera söka åstadkomma en tryckt katalog öfver porträtten. I alla händelser kommer samfundet nu liksom förut att ställa en del af sin tidskrift till förfogande för de personer, som vilja publicera särskilda förteckningar öfver sina samlingar.

I förvissning, att det tjänar ett nationellt syfte, vågar sålunda samfundet anhålla, att I villen å hoslagda formulär låta upprätta en förteckning öfver alla i Eder ägo eller Eder vård befintliga porträtt, öfver både svenskar och utlänningar, utförda i *olja, akvarell, pastell, krita* eller *blyerts*, i *sten, emalj, gips, vax, silfver* eller *brons*, med ett ord alla porträtt, som gjorts för hand, men däremot *icke* porträtt, som åstadkommits genom mekanisk reproduktion, fotografier, gravyrer, stick e. d.

Vid förtecknandet upptages, såvidt känt är: 1) den porträtterades fullständiga namn, titel eller yrke samt födelse- och dödsår; 2) bildens form (brösbild, midjebild, knästycke, helfigur) samt dräktens utseende; 3) porträttets art (oljemålning, akvarell, pastell, blyerts- eller kritteckning, silhuett, miniatyr, skulpterad byst eller relief) samt ämnet i hvilket det framställts (väf, papper, sten, gips etc.); 4) porträttets höjd och bredd i centimeter, för taflor såvidt möjligt beräknadt på blindramens (baksidans) ytterkant; 5) konstnärens namn och porträttets tillkomstår jämte källan för dessa uppgifter; 6) porträttets förhållande till andra bilder af personen, om det anses som original eller kopia, om det är taget efter fotografi eller efter handgjordt porträtt och i senare fall hvilket; 7) signering och inskrift å porträttet eller anteckningar å ramen och taflans baksida; 8) upplysningar om porträttets äldre öden och nuvarande tillstånd; samt 9) (anfördt i förteckningens rubrik) den nuvarande ägarens namn och titel jämte porträttets förvaringsort (stad eller egendom med uppgift om socken och län).

Till ledning vid förtecknandet må såsom *exempel* anföras: 1) von Liewen, Karl Gustaf, kammarherre, landshöfding, f. 1722, † 1770. 2) Ung man, midjebild, fas t. v., håller högra handen i sidan, under vänstra armen en hatt; harnesk, däröfver blå rock med hvit krage. 3) Olja å väf. 4) 86 × 87 cm. 5) Af Johan Henrik Scheffel 1741, enligt signering. 6) Original. 7) Å baksidan: »Carl Gustaf Lieven æt 20. J. H. Sheffel p. 1741». 8) Har alltid ägts af ättlingarna och genom arf öfvergått till 9) nuvarande ägaren frih. Reinhold Rudbeck; förvaras å Edsberg i Sollentuna socken, Stockholms län.

Såväl gamla som nya porträtt förtecknas, utan hänsyn till deras större eller mindre konstnärliga värde. Figurer å kyrkliga epitafier och grafstenar samt handgjorda porträtt i böcker o. d. böra äfven upptagas. Om det ej är bekant, hvem ett porträtt föreställer, bör det betecknas såsom okänt och så noggrant som möjligt beskrivas. Skulle svårigheter möta att besvara alla de ofvan angifna frågorna, är samfundet tacksamt att åtminstone få en kortare förteckning med uppgifter om de porträtterades namn, yrke och lefnadstid.

I förhoppning om Edert intresse anhåller samfundet, att I villen sprida kunskap om saken till Edra bekanta och, om det låter sig göra, benäget lämna upplysningar äfven om andra porträttsamlingar. Närmare anvisningar och nya blanketter lämnas på begäran.

Förteckningarna böra insändas till samfundets sekreterare, adress *Riksarkivet, Stockholm*. De komma att förvaras i Personhistoriska samfundets arkiv, som är deponerat i Riksarkivet, och skola, om ägaren så önskar, icke visas för utomstående personer.

Stockholm i december 1905.

CARL CARLSON BONDE.

Samfundets ordförande.

EMIL HILDEBRAND.

F. U. WRANGEL.

JOHANNES RUDBECK.

HOLGER ROSMAN.

Skattmästare.

Sekreterare.

namn, liksom han också statistiskt och geografiskt, hufvudsakligen med hjälp af kyrkoböcker, söker bedöma vallonernas inflytande på den svenska folkstocken. Någon totalsiffra för invandringen fastslår han icke, men de strödda uppgifterna om »fransosernas» förekomst i skilda delar af Uppland, Östergötland, Västmanland och Värmland vid 1600-talets midt äro till stor del nya.

I ett arbete sådant som detta ligger det nära till hands att sammanblanda vallonerna och holländarne, hvilka såsom kalvinister härstädes behandlades efter samma lagar och troligen äfven i det allmänna medvetandet ansågos såsom samhörande folk. Emellertid har författaren i själfva framställningen sökt afgränsa sitt område och väl beaktat den skillnad, som förefanns mellan de valloniska smederna, som kommo från ett industridistrikt för att åt arbetsmetoderna gifva fullkomning, och de handelsidkande holländarne, som hufvudsakligen slog sig ned i städerna för att därifrån föra våra varor ut på världsmarknaden. Louis de Geer förenar märkligt nog både industriidkarens och köpmannens egenskaper, född som han var i Liège och i Amsterdam fostrad till affärsman. I den namnlängd, som pastor Pehrsson i sin afhandling lämnar — omfattande 500 nya släktnamn till de 300 som Wiberg upptagit —, förekomma otvifvelaktigt äfven namn af holländskt eller flamländskt ursprung. Från den synpunkten blir undersökningen äfven ett bidrag till historien om den holländska inflyttningen, som ännu icke från demografisk synpunkt är undersökt, åtminstone icke mera än för en del af vårt land, Göteborg och trakten däromkring.

Sveriges rikets krönika från Ansgars födelse i det året 801 till det året 1906. Utgifven af *Karl Malmsten*. Stockholm 1905. 39 sid.

Doktor Malmstens krönika är i sitt slag en bok för dagen. Ett af dess titelblad bär den högsvenska prägel med reminiscenser från storhetstiden och Atlanticans dagar, dess hufvudsyfte är reformatoriskt, och dess innehåll är lättfattligt och konkret, såsom väl anstår en demokratisk tidsålder. Boken är i sin helhet en kalendarisk namnlängd med noter hänvisande för hvarje dag till märkliga händelser i vår historia.

Namnlängden är icke den i almanackan införda utan en samling namn, som författaren anser lämpligare än de nuvarande, bl. a. därför att mans- och kvinnonamnen äro fördelade i bättre proportioner. Den tyder på att intresset för almanacksreformer icke upphörde samtidigt med att kalkborgerligheten dräpte den traditionella karaktären hos vår lilla folkbok. Reformifvern kommer kanske att fortsätta till dess den »praktiska vetenskapligheten» framtungit en regelbunden namnstatistik, som får ligga till grund för en årligen växlande namnlängd, eller krafvet på »lika rättigheter» förmått vederbörande att insätta ett tiotal namn på hvarje dag, så att ingen blir utan namnsdag. Tilldess få väl de missbelättna nöja sig med att göra enhvar sin egen almanacka.

De historiska händelser, som doktor Malmsten upptecknat, äro säkerligen med flit och urskiljning sammanletade, förmodligen en kritisk komplettering af de data-serier, som ingått i vissa kalendrar och tidningsårgångar. Utan tvifvel blir den lilla boken med sin prydliga utstyrsel till stor glädje för dem som älska minnesdagar, hvilka ju alltid kunna förhöja stämningen vid namnsdagsfester.

Der deutsche Herold. Zeitschrift für Wappen-, Siegel- und Familienkunde, herausgegeben vom Verein Herold in Berlin. XXXVI. Berlin 1905, Nr. 8—12.

De senast utkomna häftena af denna tidskrift hafva bl. a. innehållit följande uppsatser:

N:o 8. Zwei und dreissig Ahnen; Ein neuer heraldischer Zeichner [Franz Buschmeyer]; Ein Bergedorfer Zweig der Familie von Münchhausen; Auffindung eines Familienarchivs [in Hildesheim]. — N:o 9. Das Wappen des eichsfeldischen v. Hagen in und bei Duderstadt; Heraldisch verzierte Bildnisse in der Breslauer Stadtbibliothek; Eine hervorragende Familiengeschichte [Ammann]; Das Wappen v. Trolle. — N:o 10. Über Warenzeichen-Heraldik; Verbindungen des braunschweigischen Geschlechts v. Damm; Über Ahnenbezifferung. — N:o 11. Genealogisches und heraldisches von der Hauptversammlung des Gesamtvereins der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine und vom fünften deutschen Archivtage zu Bamberg 1905; Zu Sachen des Wappens der Eichsfeldischen von Hagen. — N:o 12. Wie Schiller geadelt wurde; Ein Stammbuch aus dem 16. Jahrhundert; Heraldisch verzierte Bildnisse in der Breslauer Stadtbibliothek.

Då Svenska autografsällskapet står i bytesförbindelse med föreningen Herold, är för medlemmarne möjlighet beredd att genom sällskapets sekreterare låna tidskriften. Om någon af medlemmarne intresserar sig för de dansk-norska publikationerna *Personalhistorisk Tidskrift* och *Personalhistoriske Samlinger*, finnes tillfälle att på likartadt sätt taga del af dessa.

Fråga. *

10. Är det bekant hvar porträtt finnas af de forna cheferna för Östgöta infanteriregemente *Salomon von der Osten genannt Sacken* (N. 684, Anrep tab. 3) samt *Gustaf Johansson Ulfsparré af Broxvik* (N. 9, Anrep tab. 13)?

Svar mottages med tacksamhet i *Regementsexpeditionen* vid K. 1. *Lifgrenadjärregementet, Linköping.*

---

* På förekommen anledning erinras, att medlemmar, som önska framställa frågor i tidskriftea, böra för redaktionen uppgifva sina namn, äfven om endast initialer användas under själfva frågan.

Svenska Autografsällskapet.

Sammanträden.

Med anledning af väckt fråga om ändring af sällskapets namn hafva tvenne allmänna sammanträden hållits i riksarkivet onsdagen den 6 och lördagen den 9 december 1905. Vid sammanträdena hafva äfven stadgarna undergått revision hvarjämte meddelande lämnats om de af styrelsen vidtagna åtgärder för insamlande och publicerande af porträttförteckningar.

Ändring af sällskapets namn.

Denna fråga, som redan för åtskilliga år sedan var föremål för öfverläggning i samband med ändring af namnet på sällskapets tidskrift, har nu till behandling upptagits på grund af följande från grefve F. U. Wrangel och doktor H. Rosman till styrelsen inlämnade skrifvelse:

»I samma mån som Svenska autografsällskapet i enlighet med de några år efter sällskapets stiftande i dess stadgar fastslagna principer vidgat sina intressen till att omfatta alla grenar af personhistorien. har det synts många af sällskapets medlemmar olämpligt att sällskapet behåller ett namn, som blott ger uttryck för en sida af dess verksamhet.

Oafsedt den rent teoretiska motsägelsen, har man anført, att vissa praktiska olägenheter äro förbundna med bibehållandet af det gamla namnet. Genom ett mera betecknande namn kan sällskapet säkerligen med större lätthet ernå den ökning i medlemsantalet, som är nödvändig för en fortgående utveckling. Åtskilliga personer, som intressera sig för släktkunskap och därmed samhörande ämnen, misstänka icke ens, att bakom Svenska autografsällskapets namn döljer sig en förening, som gjort studiet af allt slags personhistoria till sin uppgift. Sällskapets vetenskapliga karaktär skymmes också i någon mån af ett namn, som närmast leder tanken på kuriositetsintresset och samlarenitet. Genom namnet på sällskapets tidskrift motverkas visserligen olägenheterna af dessa förhållanden, men så fort sällskapet äfven genom andra medel än tidskriften vill verka för sina syften, exempelvis de genealogiska och ikonografiska, så är det onekligen mindre lämpligt att uppträda under det hittillsvarande namnet.

Med fullt behjärtande af de skäl, som flera af sällskapets medlemmar till oss personligen anfört, få undertecknade härigenom till styrelsens pröfning framlägga frågan om ändring af sällskapets namn. Valet blir måhända icke lätt, då svårigheter alltid möta att få ett kort och koncist uttryck för ett så mångskiftande ämne som det personhistoriska. För vår del anse vi att »Personhistoriska sällskapet» både är det enklaste och det mest betecknande namnet, men vi önska naturligtvis att andra förslag äfven framkomma antingen inom styrelsen eller vid det allmänna sammanträde, till hvilket frågan måste hänskjutas. Vi anse icke, att någon afsevärd olägenhet kan möta genom en förändring i antydd riktning. Sällskapets ursprungliga ändamål att verka för autografintresset kan fullkomligt ingå under det allmännare namnet och det är ingalunda meningen, att låta detta intresse undanträngas af de öfriga hvarken i sällskapets tidskrift eller under dess verksamhet i öfrigt.

Med anledning af det sagda få vi sålunda hemställa, att styrelsen måtte till sällskapet ingå med förslag om ändring af sällskapets namn till »Personhistoriska sällskapet» eller till något därmed likartadt namn, som bättre än det nuvarande ger ett uttryck för de skiftande sidorna af sällskapets verksamhet.»

Vid styrelsesammanträde lördagen den 2 december handlades frågan, och beslöt styrelsen att med den i skrifvelsen anförda motivering föreslå sällskapet att ändra sitt namn till Personhistoriska sällskapet.

Vid det allmänna sammanträdet yttrade sig samtliga talare till förmån för saken. Professor Löffler ansåg dock, att »samfundet» vore ett lämpligare namn än »sällskapet», och då detta förslag understöddes af några talare, beslöt man att välja namnet *Personhistoriska samfundet*. Det hvilande ändringsförslaget blef den 9 december slutgiltigt antaget.

För kontinuitetens skull bibehålles å detta tidskriftshäfte ännu sällskapets gamla namn, men redaktionen har det oaktadt icke ansett hinder möta att låta en af tidskriftens bilagor bära det nya namnet.

Nya stadgar.

Den revision af stadgarna, som företagits, har hufvudsakligen afsett att i en del punkter fastslå hvad som i praxis småningom utvecklats sig. Några väsentliga ändringar hafva icke företagits. De nya stadgarna komma att tryckas i det första tidskriftshäfte, som utgifves under sällskapets nya namn.

Förtecknandet af porträtt.

Det förslag, som i Personhistorisk tidskrift 1904 framlades af friherre V. M. von Born, att Svenska autografsällskapet skulle söka åstadkomma ett systematiskt insamlande af porträttförteckningar, har nyligen af styrelsen upptagits till behandling. Ett inom redaktionsutskottet uppsatt cirkulär har af styrelsen blifvit godkänt och har man beslutat utsända detsamma till sällskapets medlemmar samt till öfriga personer, som äga eller vårda större och mindre porträttsamlingar. Några personer i skilda trakter af landet hafva välvilligt åtagit sig att verka för cirkulärens spridning.

På detta sätt hoppas man att åtminstone få de viktigaste porträttsamlingarna i landet förtecknade. Om företaget också icke vinner allmän tillslutning, så bör i alla händelser något blifva vunnet, ty hvarje förteckning, hur liten den än är, har ju alltid ett för framtiden bestående värde.

Mycket beror gifvetvis på det intresse, som sällskapets medlemmar visa för saken. Det är af stor vikt att den bekantgöres i de vidsträcktaste kretsar. Redaktionsutskottet, som närmast har frågan om hand, är tacksamt för medlemmarnas hjälp vid spridande af cirkulären och vågar därför anhålla, att medlemmarna ville i största utsträckning lämna hänvisningar och adresser på ägare af porträttsamlingar.

Tillsvidare är det endast fråga om *insamlande* af porträttförteckningar. Huruvida de i framtiden kunna *tryckas* blir en senare fråga. Emellertid finnes intet som hindrar att förteckningar öfver *enskilda samlingar* efter hand med några ark årligen meddelas i sällskapets tidskrift, under förutsättning att samlingarnas ägare bidra vid kostnaderna.

Större *offentliga samlingar*, för hvilkas förtecknande i regel krävas särskilda åtgärder, kunna däremot svårligen publiceras i tidskriften. Styrelsen har därför aftalat med bokförläggaren *Hasse W. Tullberg*, som ämnar utgifva en serie beskrifvande porträttförteckningar, att under samverkan med sällskapet i sina publikationer behandla de offentliga samlingarna. De af herr Tullberg utgifna förteckningarna, af hvilka den första, omfattande samlingarna på Drottningholm, redan utkommit (se vidare här ofvan sid. 154) skola tillhandahållas sällskapets medlemmar för ett pris, som med en tredjedel understiger det i bokhandeln betingade. Särskildt för

seriens fortbestånd är det af vikt, att så många som möjligt af sällskapet medlemmar begagna sig af denna förmån och nu närmast förskaffa sig det nyss utkomna porträttverket, hvilket jämte förteckningen omfattar 50 reproduktioner i stort helsidesformat. Bokhandelspriset är 15 kronor, priset för medlemmar 10 kronor. Rekvisitioner göras hos sällskapet skattmästare, *friherre Johannes Rudbeck, Kommendörsgatan 34, Stockholm*, hvarefter boken från förlaget expedieras emot postförskott. Vid prenumeration på hela verket, lämnas det lägre priset för följande delar gifvetvis endast under förutsättning att ledamotskapet fortfar. Likaså är det naturligt, att medlemmarna blott för egen räkning kunna rekvirera arbetet genom sällskapet.

Nya ledamöter

sedan augusti 1905:

Adelsköld, C., f. d. Major.

Akrel, C., Kapten.

Armfelt, C. A., Grefve. Salo-Åminne, Finland.

Berg, Aug., Handlande.

Bäckström, T. M., Bankkamrerare. Sala.

Carlsson, A., Amanuens.

Coyet, G., Kammarherre. Torup, Bara.

Fant, G. W., Postmästare. Laxå.

Fähræus, F., Kontraktsprost. Ramnäs.

Hahr, A., Jägmästare. Uppsala.

von Haltwyl, W. A. F., f. *Kempe*, Grefvinna.

Henning, B., Registrator.

Lagerholm, F., Löjtnant.

Lind, A., Bankdirektör. Norrköping.

Michaelson, K. G., f. d. Bruksägare.

Ramsay, W., Brukspatron. Högfors bruk, Finland.

Romdahl, A., Fil. doktor.

Sahlin, C., Disponent. Laxå bruk.

Sandberg, G., Rådman. Sköfde.

Sjöberg, N., Amanuens.

Sparre, S. A. son, Friherre, Löjtnant.

Sundell, H. M., Bokhandlare.

Uppsala landsarkiv.

Wolff, E., f. *Ramsay*, Fru. Helsingfors.

Om tidskriftens bilagor.

Förteckningen öfver porträttsamlingen å Hedensberg är afsedd att tillsammans med den i tidskriftens förra årgång meddelade förteckningen öfver samlingen å Edsberg utgöra ett band af serien »Skrifter och handlingar utgifna genom Svenska Autografsällskapet». Ett för båda förteckningarna gemensamt titelblad medföljer. Med hänsyn till innehållet utgöra emellertid förteckningarna hvar för sig ett själfständigt helt, så att de utan annan olägenhet än den af pagineringen härflytande äfven kunna inbindas i respektive tidskriftsårgångar.

Professor Läckers afhandling, hvars hufvuddel redan för några år sedan ställdes till tidskriftens förfogande, har först under sistförflutna höst blifvit kompletterad af »ytterligare meddelanden».

Vid bindning af tidskriftsårgången torde iakttagas, att de med romerska siffror (I—XII) paginerade sidorna i häft. 1, innehållande medlemsförteckning m. m., lämpligast infogas i början af bandet.

PERSON-REGISTER.*

- A**ckerman, Helena. 133.
 › Margareta. 133.
 › Maria. 133.
 › Simon. 133.
 Addison, Walter Dulaney. 127.
 Adlersparre, Georg. 81.
 Adolf Fredrik. 88.
 Adolf Fredrik af Mecklenburg. 1, 3.
 Agricola, Abraham. 133.
 › Anders. 133.
 › Anna. 133.
 › Bartold Georg. 131.
 › Brita. 129, 132, 133.
 › Christian. 128, 129, 132.
 › Christiern. 133.
 › Christiernus Christierni. 129, 130, 133.
 › Christiernus Simonis. 129, 130, 133.
 › Christina. 133.
 › Helena. 133.
 › Ingeborg. 133.
 › Karin. 133.
 › Maria. 133.
 › Mikael. 128, 129, 132.
 › Simon Christiansson. 129.
 › Sven. 128, 133.
 › adlad Esping. 129.
 › prästsläkt i Wichtis. 129.
 Ahlefeld, Hans. 19.
 von Ahnefelt, Benedict. 19.
 › Hedvig. 19.
 Ahnefelt, Gabriel. 17.
 › Hans Jurgen. 13.
 › Jonas. 13, 17.
 › Paul Gabriel. 18.
 › släkten. 13.
 Albert af Holstein. 52.
 Albert af Sachsen. 3.
- Albrekt, konung. 51, 52.
 Alefeld. 19.
 Alevelde. 19.
 Alfeld, Gotsche Moritzson. 19.
 › Hedvig. 19.
 Algotsdotter, Benkta. 4, 5.
 Alopæus, släkten. 41.
 Amalia, prinsessa. 89.
 Ambrosiani, Sune. 27, 117.
 Andræ, Margareta. 133.
 de Anefelde, Johannes. 19.
 Anevelde. 19.
 Anfelt, se Ahnefelt.
 Anna Maria af Mecklenburg. 3.
 Anna Maria af Ostfriesland. 1, 3.
 Anna Sofia af Sachsen. 3.
 Anrep, Adolph. 25.
 › Barbara. 22, 23.
 › Herman. 23.
 › Johan. 24.
 Anselm Frans af Thurn und Taxis. 3.
 Anvelde. 19.
 de Anvelde, Johannes. 19.
 Arnfelt, Carl Gustaf. 61.
 › Gust. Mauritz, frih., med porträtt. 61.
 › Magnus, frih. 61.
 Arnfelde. 19.
 Arnheim, Fritz. 87.
 von Arnswald. 115.
 Arthur af Connaught. 3.
 August af Braunschweig. 3.
 August af Sachsen. 3.
 August Wilhelm. 89.
- B**aad, Magnus. 151.
 von Baltzar, Wolfgang Aug. 44.
 von Bardeleben. 114.
 Bart, Catharina Elisabet. 20.
 Benkton (griphufvud), Algot. 4, 5.
- Berg von Linde, Henrik Walter. 33.
 Bergia, Maria. 123.
 Björnklou, Margareta. 31.
 › Mattias. 31, 113.
 von Bocken, Georg. 109.
 Bonde, Tord Filipsson. 6.
 von Born, V. M., frih. 116, 161.
 Bosdotter, Margareta. 51.
 Bosson, Knut. 51, 52, 54.
 Brahe, Erik, grefve. 27.
 Brainerd. 126.
 Bratt, Henrik. 42.
 Brehmen, Margareta. 22.
 Bremen, Jacob. 23.
 › Johan. 24.
 Brenner, Sofia Elisabet. 114.
 Brockes, B. H. 8.
 von Bruun. 115.
 Burt, Hans. 22.
 › Heinrich. 22.
 › Robrecht. 23.
 Bülow, Ennegard. 54.
 Båt-släkten. 151.
 Bååth, A. U. 151.
 Bååth-Holmberg, Cecilia. 151.
- C**ammerhoff, J. E. F. 125.
 Carl XIII. 81.
 Carl Johan. 82.
 Carolina af Neapel. 75.
 Caspersson, Abraham. 133.
 Cecilia af Vasa. 3.
 Charlotta Sophia af Schwartzburg. 3.
 Clagget. 127.
 Coijet, Gustaf Vilhelm. 109.
 Collander, G. 113.
 › släkten 113.
 Collin, Nils. 128.
 Creutz, Carl Johan, frih. 116.
 › Ernst. 116.
 › Lorentz, frih. 116.
 Cronhjort, Abraham. 33.
 › Engel. 32.

* Utarbetadt af O. B.

- Cruus af Edeby, Gustaf. 44.
 Cujas, Jacques. 93.
- D**ahlgren, Fredrik August. 153.
 » Lotten. 153.
 von Dalheim, Balzar. 101.
 von Damm. 158.
 De Butts. 127.
 De la Gardie, Ebba Maria. 28.
 » Hedvig. 86.
 » Jeana Eleonora. 28.
 » Johanna Eleonora, grefve. 28.
 » Pontus Fredr., grefve. 27, 28, 93.
 von Dellingshausen, Hans. 44.
 Delwig, Agneta. 24.
 von Deoken, Adelbert. 25.
 Deshoulières. 11.
 Douglas, Anna. 23.
 » Robert. 24.
 Duma, Margareta. 51, 56.
 Dume, Greta, 51, 56.
 Dundas. 127.
 Duwall, Elsa. 116.
 Düker, Johan. 24.
 » Margareta. 23.
 Dönhoff, Augusta. 24.
 » Johan. 25.
 » Margareta. 24.
- von **E**berstein, Hans. 55.
 Edvard af Baden. 3.
 Edvard af Kent. 1.
 Edzard II af Ostfriesland, grefve. 1, 3.
 Ehrenhoff, Matias. 133.
 Ehrenstråle, Eva Helena. 33.
 Ehrenström, Albert. 73.
 Elefsson (båt), Björn. 5.
 Elisabet af Vasa. 3.
 Enno III af Ostfriesland. 3.
 Ericsson, Nils. 19.
 Erik, hertig. 52.
 Erik af Pommern. 53.
 Ernst I af Sachsen. 3.
 Ernst I af Sachsen-Coburg. 1.
 Ernst Fredrik af Sachsen. 3.
 Eskilsdotter, Ingeborg. 4, 5.
 von Essen, H. H. 78.
 Essex, grefve. 92.
- F**abricius, J. A. 8.
 Fahlström, Ludvig, frih. 44.
 Fahrensbach, 25.
- Fahrensbach, Georg. 24.
 » Margareta. 23.
 » Reinhold. 24.
 von Fahrensbach, Elisabeth. 23.
 » Margareta. 22.
 Falander, Erik. 116.
 Ferdinand Albrecht I. 3.
 Ferdinand August Leop. af Lobkowitz. 3.
 Fersen, Hans. 20.
 » Joachim. 25.
 von Fersen, Carl Reinh. grefve. 90, 94.
 » Fabian. 22.
 » Hans, anträd. 20.
 » Herrmann. 22.
 » Lorentz. 23.
 » Reinhold. 22.
 » Reinhold Jean. 20.
- Fiffhusen, Elisabeth. 25.
 von Firchs, Moritz. 23.
 Firks, Margareta. 22.
 Fleming, Elin. 128, 132.
 » Per. 132.
 Forsell, Hans. 138.
 Forssenia, Brita Svensdotter. 133.
 Frans af Sachsen. 3.
 Fredenheim, C. F. 116.
 Fredrik IV af Holstein. 3.
 Fredrik II af Württemberg. 3.
 Fredrik af Sachsen. 3.
 Fredrik Frans I af Mecklenburg. 3.
 Fredrik Karl af Preussen. 3.
 Fredrik Wilhelm III. 2.
 Fredrika af Mecklenburg. 2.
 Fredrika af Preussen. 2.
 von Friesendorff, Fredrik, grefve. 92.
 de Frumerie, Caleb. 44.
 Fuchs, Gottfried. 114.
 » Rutger, frih. 101.
 Fust, Henrik. 44.
 von Fürstenberg, Anna. 23.
 » Ludloff. 25.
- de **G**eer, Louis. 157.
 Geijer, Charlotta. 153.
 Georg Karl af Bayreuth, markgrefve, 33.
 Georgi, Bartold. 132.
 Gersdorff, Moritz. 19.
 Gertner, Anna Marg. 16.
 » Gabriel. 16.
 Giertta, Adam Johan. 44.
 Glysing, ätten. 47.
- Goijer, J. W. 30.
 Gookin, Charles. 124.
 Granfelt, Axel Fredrik. 14.
 » Gabriel Samuelsen. 14.
 von Griesheim, Ernestine, friherrinna. 93.
 von Grooth, Eleonora Charl. 33, 34.
 Grothusen, Barbara. 25.
 Grönlund, Fr. 140.
 Gustaf Vasa. 1, 3.
 Gustaf III. 62.
 Gustaf IV Adolf. 76.
 Gutzlef, Georg. 23.
 » Kersten. 24.
 » von Puckel, Anna. 22.
 Günther af Reppin. 52.
 Gyllenstierna, Nils, grefve, 103.
 Göransson, Bertil. 132.
 Göthenstierna, Margareta. 44.
 » Peter. 44.
- H**ahr, August. 95.
 Hamnström, Erik. 155.
 Handgren, Erik. 41.
 » Gabriel. 41.
 Hanngren, Ejnar. 41.
 » Per. 41.
 Haraldsson, Alf. 6.
 Hart, Ch. H. 123.
 Hastfer, Goedel. 23.
 » Wilhelm. 24.
 Hedvig af Ravenstein. 59.
 Hedvig Sophia, prinsessa. 3.
 Hellman, Adolf, med portr. 97.
 Henderson, David. 127.
 » Gustavus Hesselius. 127.
 » Jacob. 124.
 » John. 127.
 » Lydia. 126, 128.
- Henriksson, Matias. 133.
 Hercules, Ulrik Alex. 109.
 Hermansson, Nils. 51, 60.
 Hesselius, Andreas. 124.
 » Caroline. 127.
 » Charlotte. 127.
 » Elisabeth. 126.
 » Eliza Dulaney. 127.
 » Gustaf. 123.
 » John. 126, 127.
 » Lydia. 124, 127.
 » Maria. 126.
 » Mary Young. 127.
 » Rachel. 127.

- Hesselius, Sara. 127.
 Hildebrand, Albin. 42.
 Hirn, släkten. 41.
 Hjort, E. G:son. 141.
 Hjärne, Jon. 5.
 › Jönis. 5.
 › Märta. 5.
 von Hochmuth. 102.
 Hoffman, Olof. 19.
 Horn, Kristina Gustaviana. 32.
 Hutchinson, Charles Hare. 126.
 Huutaja, Erik. 133.
 Hülphers, Sebastian Grave. 100.
 Hyndford. 90.
- I**gelström. 69.
 Irwing, Alexander, frih. 44.
 Itimena, Maria. 133.
- J**akobi, Henrik. 132.
 Jakobsson, Erik. 6.
 Joansdotter, Märta. 4, 5.
 Johan Albrekt af Mecklenburg. 3.
 Johan Kasimir, pfalzgreffe. 1, 3.
 Johansson, Johan, med portr. 134.
 Johnson, Thomas Jennings. 127.
 Jonsson, Bo. 51, 54.
 Jordan, Anna. 13.
 › Carl. 14.
 › Märta. 14.
 von Jordan, Michaël. 13.
 Julius Ernst af Braunschweig. 1.
 Justinianus. 93.
 Jönsdotter, Märta. 5.
 Jönsson, Knut. 4, 5, 6.
 › Måns. 132.
- von **K**ameke. 91.
 Karl IX. 1.
 Karl X Gustaf. 3.
 Karl XI. 3, 29.
 Karl af Preussen. 2, 3.
 Karl Fredrik af Holstein. 3.
 Karl Fredrik af Sachsen. 3.
 Karl af Würtemberg. 3.
 Karlsson, K. H. 138.
 Katarina af Ostfriesland. 1.
 Katarina af Vasa. 3.
 von Kauffungen. 115.
 von Keyserlingk, Dietrich. 92.
 Klemm, John. 126.
- af Klint, ätten. 152.
 Klintæus, Nicolaus Birgeri. 152.
 Knauer. 114.
 von dem Knesebeck, Wilhelmine. 93.
 Knutsdotter, Karin. 6.
 › Märta. 6.
 Knutsson, Joan (tre rosor). 4, 5.
 › Nils. 6.
 › Tyrgils. 57.
 von Konow. 115.
 Kordecki, Augustinus. 146.
 Krafft, Pär, d. ä. 95.
 Kristoffer af Baden. 1, 3.
 Kristoffer af Mecklenburg. 3.
 Krok, Clemet. 132.
 Krook. 100.
 Krus, Magdalena. 25.
 König, J. U. 8.
 Königsmark, Amalia Vilh. 28.
 › Beata Elisab. 27, 28.
 › Carl, greffe. 28.
 › Cort Christopher, greffe. 28.
 › Hans Christopher, greffe. 28.
 › Maria Aurora. 28.
 › Otto Wilh. greffe. 28.
 › Philip, greffe. 28.
- Körling, Per. 133.
- L**agergren, Helmer. 156
 Lambrechtsdotter, Margareta. 51, 56.
 Larsson, Nils. 133.
 › Tomas. 132.
 Leerboënsis, Olaus Eri. 155.
 Leijonhufvud, Abraham, friherre. 111.
 › Abraham Eriksson. 111.
 › Carl Gustaf. 112.
 › Karl K:son, frih. 112.
 › Sigrid. 123.
 Leijonmarck, Sven. 128, 133.
 › ättens stamfader. 128.
 Leinberg, K. G. 130.
- Lejonansikte, Benkt Nilsson. 51.
 (Lejonlilja), Ingeborg Eskilsd. 4, 5.
 (Leopard) Jöns Magnusson. 6.
 Leopold af Anhalt. 2.
 Lewenhaupt, Adam, greffe. 150.
 › Carl, greffe. 28.
 › Karl Julius, greffe. 32.
 › Nils Julius, greffe. 32.
- Liewe, Ludwig. 24.
 › Magdalena. 22.
 › Reinhold. 22.
- Lindberg, Alfred. 134.
 Lindström, G. 119.
 Louise af Sachsen. 3.
 Louise af Sachsen-Gotha. 1.
 Louise Anna Francisca af Lobkowitz. 3.
 Louise Margareta af Preussen. 3.
 Lovisa Ulrika. 87.
 Ludvig af Mecklenburg. 3.
 Ludvig Fredrik af Schwartzburg. 3.
 Ludvik af Preussen. 2.
 Lund, Anna Elisabeth, med portr. 96.
 › Gustaf. 99.
 Lundberg, A. W. 151.
 Lundgren C. O. 155.
 Luth, Achatus Johannis. 155.
 Läßler, L. Fr. 45, 162.
- M**agdalena Sibylla af Sachsen. 3.
 Magnusson, Göstaf. 4.
 › (Leopard), Jönis. 6.
 Malmsten, Karl. 157.
 Margareta af Stora Britanien. 1, 3.
 Margareta Elisabet af Mecklenburg. 3.
 Maria af Ryssland. 3.
 Maria af Sachsen. 2.
 Maria Anna Vilhelm. af Baden. 3.
 Maydel. 24.
 › Hans. 22.
 › Hindrich. 23.
 › Johan. 24.
 von Maydel, Anna. 22.
 du Maz de Montbail, Marthe. 91.

- Mecks, Dorotea. 24.
 » Johan. 25.
 Meijerfelt, Joh. Aug., grefve. 91.
 Melartopæus, Josef. 133.
 Mennander, C. T. 116.
 Meyer, Ernst. 115.
 Molér, Wilhelm. 113.
 von Morian, Joh. Christ. 116.
 von Morrien, Ferdinand, frih. 92.
 Morris, Robert. 126.
 Munck, A. F. 65.
 » Kerstin. 133.
 von Münchhausen. 157.
 Månsson, Jöns. 113.
 Mörner, Birger. 44.
- Nauckhoff, Adelaïde.** 152.
 Nilsdotter, Gesa. 6.
 » Kristina. 5.
 Nilsson, Simon. 130, 131.
 Nordström, Ernst. 41.
 » släkten. 41.
- Odenkrantz, G.** 42.
 Olai, Andreas. 123.
 Olofsdotter, Birgitta. 132.
 Orries von Rantenberg, Marta. 24.
 von der Osten genant Sacken, Salomon. 153.
 Ottelin, släkten. 41.
 Oxenstierna, Gustaf, grefve. 109.
 » Karl Eriksson, frih. 31.
- von der **Pahlen, Anna.** 24.
 Palmfelt, Gustaf, frih. 93.
 Paul af Ryssland. 3.
 Paulin, Katarina Kristina. 44.
 Pehrsson, Per. 156.
 Penn, William. 124.
 Persson, Hans. 130.
 Peter III. 3.
 Planting-Gyllenbåga, W. 36.
 Porter, Walter. 127.
 Pose, Jönis Laga. 6.
 Posse, Arvid, grefve. 27.
 » Fredrik, grefve. 44.
 » Karl Otto, grefve. 33.
 » Knut. 6.
 Präst, Johannes. 50.
 Prest, Johannes. 50.
 Price, Samuel. 126.
 von Purkel, Anna Gutzlef. 22.
 Pärssdotter, Elsa. 151.
- von **Rajalin, S. M., frih.** 44.
 » Thomas Johansson. 44.
- Ram, Margareta. 132.
 Ramsay, Jully. 128.
 von Rantenberg, Marta. 24.
 Rehbock, Anna. 25.
 Reinke, Abraham. 125.
 Richey, Michael. 8.
 Ridderboll, Jean. 109.
 Riesebieter, Anna. 25.
 von Rosen, Carsten. 25.
 » Elisabeth. 23.
 » Gustaf Fredrik, grefve. 94.
 » Johan. 24.
 » Margaretha. 23.
 » Reinhold. 24.
 » Sofia. 24.
- Rosman, Holger. 158.
 von Roxendorff, Carl Gustaf, frih. 44.
 Rudbeck, Johannes, frih. 35.
 Rudbeckius, Johannes, med portr. 100.
 Rudelius, F. 44.
 Rudenschöld, Carl. 12.
 » Malin. 73.
 Rudolph af Skara. 52.
 von Rummeln, Hedvig. 24.
- Schack** von Ahnefeld. 18.
 von Scheven. 102.
 Schiller. 115, 158.
 Schlieben, greffinna. 92.
 von Schütz. 115.
 Schwartzhoff, Wilmoth. 24.
 von Schwartzhoff, Friedrich. 25.
 » Wilmuth. 24.
 von Schwarzenberg, Johann. 114.
 Schönström, Abraham Daniël. 44.
 Sigfridsdotter, Brita. 130.
 Simonsson, Olof. 132.
 Sjöberg, N. 154.
 Sjöblad, Carl G., frih. 27.
 Skytte, Gustaf. 15.
 » Nils. 15.
 Smith. 127.
 Smolandus, Nicolaus Birgeri. 152.
 Sofia Dorothea. 88.
 Sofia Elisabet af Mecklenburg. 3.
 Soop, Erik, frih. 44.
 Sophie af Braunschweig. 3.
 Sparre, Charl. Fredrika, frih. 90, 93.
- Sparre, Ulrique L. 94.
 Stackelberg, Hedvig Juliana. 116.
 Stahl von Holstein, Marg. 25.
 Stenbock, Beata Elisab. 27, 28.
 » Eric, grefve. 28.
 » Hedvig Christina. 27.
 » Hedvig Eleonora. 116.
 » Maria. 28.
- Strömfelt, Johan, grefve. 94.
 Stuart, Anna. 24.
 Stållarm, Hans Johansson. 132.
 Svedberg, Jesper. 123.
 Svendsdotter, Kerstin. 133.
 Svinhufvud af Qvalstad, Carl Persson. 129, 132.
 Swartaprest, Johannes. 46.
 Swarteprest, Johannes. 45.
 Swarteprest, Jon. 45.
- Taube, Anna.** 23.
 » Bartolomeus. 25.
 » Berendt. 24.
 » Claus. 25.
 » Dorothea. 22.
 » Edvard Didrik. 91.
 » Gertruda. 23.
 » Katarina Charl. grefv. 93.
 » Margareta. 25.
 von Taube, Claus. 23.
 Taube von Maydel, Anna. 23.
 Tessin, Carl Gustaf, grefve. 87.
 Thauvonius, Nils Andræ. 133.
 von Tiesenhausen, Anna. 22.
 » Fabian. 23, 25.
 » Gertrud. 24.
 » Magdale-na. 24.
- Tigerstedt, Erik. 116.
 » E. S. 114.
 Tillroth, Peter. 44.
 Toll, J. C. 65.
 Tomasdotter, Katarina. 132.
 Torihilli, Sven. 133.
 von Treyden, Anna. 24.
 Triewald, Mårten. 7.
 (von) Triewald, Samuel, med portr. 7.
 Troili, Uno. 153.

- Trolle. 115, 158.
 Tungel, Gustaf. 32.
 von Tweffeln, Margareta. 25.
 Tyrgilsson (Färla), Nils. 4, 5.
 Törnebohm, A. E. 18.
- U**lfsparre af Broxvik, Gustaf. 158.
 Ulfvenklou, se Wulfklou.
 Ulrika, drottning. 29.
 Unander, Erik. 125, 126.
 Ungern, Jürgen. 24.
 von Ungern, Anna. 23.
 › Elisabeth. 25.
 › Georg. 23,
 › Otto. 22.
 › Reinhold. 24.
 › Wollmar. 22.
 von Ungern Sternberg, Anna Sophia. 20.
 › Wollmar. 20.
- Üxkull, Conrad. 25.
 › Magdalena. 23.
 › Reinhold. 22, 23.
 › Wilhelm. 25.
 › Wollmar. 25.
 von Üxkull, Adelheit. 23.
 › Elisabeth. 22.
 › Johan. 23.
- V**ellingk, Mauritz. 7.
 von Vietinghoff. Ewert. 22.
 › Hindrich. 23.
 › Magdalena. 22.
- Viktoria af Sachsen. 1.
 Vilhelm af Baden. 3.
- W**achtmeister, Carl Hans, greve. 155.
 › Fritz, greve. 109.
- Walstenins, Petrus Johannes. 133.
 von Wapershau, Marg. 25.
- Weber, Anders Konrad. 114.
 › Sofia Elisabet. 114.
 › i Savolax, släkten. 114.
 von Wedberg, Margareta. 22.
 Wedbroeck, Anna. 25.
 Weichmann, C. F. 12.
 Wellendorf, Maria. 16.
 von Welsburg, Alexander, grefve. 114.
 Wennerstedt, Maria. 61.
 Werner, Anna. 140.
 › Karl Fredrik, med portr. 140.
- Wertmüller, Adolf Ulrik. 128.
 Westerlund. J. A. 46.
 Westrin, Theodor. 146.
 v. d. Weyde. 114.
 Wharton, Mary. 127.
 Wildt und Rhein, Wilh. Louisa, grefvinna. 32.
 Winter, John. 125.
 Wittenberg, grefvinna. 28.
 Woodward, Caroline. 127.
 › Charlotte. 127.
 › Eliza Dulaney. 127.
 › Henry. 126.
 › John. 127.
- Wrangel, Carl Gustaf. 26.
 › Dorothea. 22.
 › F. U., greve. 158.
 › Hans. 22, 23.
 › Hedvig Eleonora. 94.
 › Herman, greve. 26.
 › Herrmann. 22.
 › Leonard. 109.
 › Margaretha. 23, 25.
 › Victor. 25.
 › Wollmar. 25.
- Wrangelska konterfej. 26.
 Wrangel till Adinal, K. H. 26.
- Wrangel af Lindeberg, Anna Juliana. 33.
 Wrede, Beata Charlotta. 116.
 Wulf, Henrik. 31.
 Wulfklou, Abraham Henrik. 32, 33, 34.
 › Hans Henrik. 33.
 › Henrik. 30, 31, 32.
 › Henrik Gustaf. 33.
 › Johan Gustaf. 32, 33.
 › Karl. 32.
 › Mattias. 32.
- Wulfklouska grafkapellet. 30.
- Y**oung, Mary. 126.
 › Richard. 126.
- Yxkul, Conrad. 23.
 › Johann. 23.
 › Reinhold. 22.
- Yxkull, Anna. 24.
 › Johann. 22.
 › Margareta. 24.
 › Otto. 24.
 › Sophia. 22.
- Yxkull Gyllenbandt, Sophia. 20.
- von Zeidewitz, Dorotea. 33.
 Zinzendorf, grefve. 125.
 Zotherius, Anders. 44.
 Züllich, Gustaf, frih. 44.
- Å**kerhjelm, Lars, frih. 44.
 › Margareta. 44.
- Åkerman, adl. ätten. 132.
 › Erik. 132.
 › Sven. 133.
 › Sven Agricola. 129.
- Åkermarck, Sven. 133.
 › Sven Agricola. 129.
- Ö**sterlind, August. 140.

Rättelse:

Sid. 49, r. 4 uppfir. *står* vapensköld, *läs*: vapenbild.

PORTRÄTTSAMLINGEN
Å
HEDENSBERG

TILLHÖRIG GREFVE
GUSTAF MALKOLM HAMILTON

FÖRTECKNAD

AF

NILS SJÖBERG

Den äldsta delen af porträttsamlingen på Hedensbergs fideikomiss i Västmanlands län stämmer från det gamla Ekebladsgodset Stola i Vestergötland. Med denna förenades 1777, sedan generalen och riksrådet greve Adam Horn på Fogelvik afidit, den del af hans samlingar som ärfdes af hans dotter Brita, gift med landshöfding Klas Julius Ekeblad. Efter sin mor Eva De la Gardie ärfde denne Mariedal och där förvarade porträtt. Hela den så hopförda samlingen gick efter Klas Julius Ekeblad till hans systems son greve Gustaf Piper, och från honom till den nuvarande egaren, greve Gustaf Malkolm Hamilton.

Med denna Ekeblad-Piperska samling har sedan förenats en samling Hamiltonska familjeporätt, en samling porträtt af innehafvarna af Hedensbergs fideikomiss, samt den vackra samling den nuvarande egaren själf hopbrakt.

Vid användandet af denna förteckning är att märka, att höger och venster tagas i heraldisk mening; måtten äro, där ej annat särskildt är anmärkt, tagna efter spännramens ytterkant. Med F. utmärkes att porträttet tillhör fideikomisset; numret före beskrifningen är porträttets nummer i samlingen.

För detta arbete har jag haft synnerlig nytta af de handskrifna: Anteckningar rörande samlingarna på Hedensberg af G. M. Hamilton, som ställts till mitt förfogande, och ber jag härför få uttala mitt vördsamma och hjärtliga tack, så väl som för all välvilja som visats mig under mina studier på Hedensberg.

Stockholm d. 4 dec. 1905.

N. Sjöberg.

Anna, prinsessa af Polen. F. 1699, d. 1717.

68. Ung dam, bröstbild fas t. h., med blå ögon, håret med blåa band uppkammadt i lockar, två halfmånformiga lockar i pannan och en kanonlock på h. axeln. Klänning af blåfodrad guldbrokad, morgonrocksfason, med djup spetsig tyllkantad uringning; röd hermelinfodrad mantel öfver axlarna. Mörkbrun bakgrund. På baksidan signaturen: I Starbus pinx. — Olja på duk, 79×64 cm., af Jaen Starbus. Från Areslöf. Samma porträtt på Gripsholm (nr 29).

von Ascheberg, Rutger. F. 1621, öfverstlöjtnant 1655, generalmajor 1664, general 1674, fältmarskalk 1678, kgl. råd 1681, grefve 1687, d. 1693.

85. Medelålders man, midjebild fas, ansiktet t. h., kroppen t. v., med gråblå ögon och svart allongeperuk. Hvit lindad halsduk, gult kyller, guldfodradt harnesk, axelknäppen af gult läder med järnbeslag och guldnitar, gul lifrem. Mörk bakgrund. — Olja på oval duk, 91×70 cm., af David Klöcker Ehrenstrahl. Från Salsta. F. Samma porträtt i helågur på Drottningholm och litograferadt af J. Cardon i Sveriges store män. Sthlm 1840—49.

Barnekow, Brita. F. 1700, gift 1717 med generalguvernören grefve Johan August Meijerfelt, d. 1771.

Medelålders dam, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., med gråbruna ögon, hvitpudradt hår benadt i midten, i lockar på ryggen. Gul klänning med hvitt-gult-rött mönster, djup rund spetskantad uringning, blått draperi öfver h. armen. Mörk blågrå bakgrund. På baksidan står: Grefv. Meijerfelt Född Barones: Barnekow. — Olja på duk, 49×38 cm. Från Stola. F.

Barnekow, Sofia Lovisa Hedvig Mariana. Född 1833, gift 1853 med grefve Gustaf Malkolm Hamilton, d. 1900.

28. Medelålders dam, bröstbild fas t. h., med blå ögon och mörkt hår benadt i midten, nedkammadt öfver öronen, i chinjong i nacken. Blåhvit djupt uringad dräkt, spets i uringningen, rosor i

bröset; öfver axlarna hvit randig silkesschal. Mörk gråblå bakgrund. Signerad nere t. h.: A. Schiött 1861. — Olja på oval duk, 68 × 55 cm., af Heinrich August Schiött. F. Pendant till G. M. Hamiltons porträtt.

von Barnewitz, Dorotea Albertina. Gift med generalen friherre Georg Gustaf Wrangel, d. 1761.

53. Ung dam, bröstbild, hufvudet fas t. h., kroppen profil t. h., med händerna instuckna i en brun skinnmuff med skära rosetter. Hon har blå ögon och uppkammadt pudradt hår med svandun och blommar, i lockar öfver öronen och på v. axeln. Spets kring halsen, spetskantade engageanter, blå sammetsmantilj med hermelinskant. Bakgrund himmel, t. v. kolonn; i målad oval. På baksidan namnet. — Olja på duk, 63 × 49 cm. Från Hedenlunda. F. Afbildad i Personalhistorisk tidskrift 1905.

Brahe, Ebba. F. 1601, gift 1631 med riksrådet Axel Gustafsson Banér, d. 1642.

99. Medelålders dam, bröstbild fas t. h., med blå ögon och ljusbrunt hår täckt af vitt tylldok, som hänger ner öfver axlarna; päronformig pärla i örat. Svart klänning med rund urringning kantad med en vit nervikt remsa skuren i runda flikar. Bakgrund mörk oliv. På baksidan står: Fru Ebba Brahe. — Olja på duk, 54 × 44 cm. Köpt i Stockholm hos Bukowski. F.

Broman, Fredrik Erland. F. 1750, d. 1763.

Litet barn, helfigur sittande fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., håller en papegoja i v. handen. Ljust hår, blå ögon, tylldraperi öfver lifvet. Han sitter på en röd kudde lagd på ett marmorpostament, öfver hvilket är bredt en röd matta; blommor i knäet, på kudden och mattan. Bakgrund rödt draperi med gula fransar, t. v. landskap. — Olja på aflång duk med de öfre hörnen insvängda, 86 × 115 cm. Köpt 1879 på Ekebyholm. Pendant till följande porträtt.

Broman, Sofia Agneta. F. 1747, gift 1765 med kammarherre Fale Henrik Lohe-Burensköld, d. 1826.

Liten flicka, helfigur fas, hufvudet t. h., sitter i en liten rödklädd soffå med förgyllt skulpterad underrede, stöder v. handen i sitsen, håller med den högra upp en klase hvita blommor. Hon har blå ögon och vitpudradt uppkammadt hår med blomma på v. sidan. Blå klänning med vit rund urringning i hvilken tyll, halfärmar och vida korta linneärmar, blomstergirland öfver v. axeln. Interiör, t. h. rödt och brunt draperi, t. v. utsikt genom ett fönster, rutigt parkettgolf. — Olja på aflång duk med de öfre hörnen insvängda, 86 × 116 cm. Köpt 1879 på Ekebyholm. Pendant till föregående porträtt.

Bygler, Karolina. J. N. Byströms älskarinna.

Ung dam, bröstbild, hufvudet något t. v. med öfver pannan vågigt hår i knut i nacken. — Marmorbyst, 44 cm. hög, på framtill rundad plint af annat marmorslag, höjden med plinten 75 cm. Af Johan Niklas Byström.

von Böhnen, Karl Fredrik. F. 1777, ryttmästare 1805, öfverste 1816, d. 1840.

88. Barn, bröstbild fas t. h., håller en piska i h. handen. Han har gult hår framkammadt i pannan, i lockar öfver öronen, blå ögon. Gul lifrock med två rader gula knappar, vit rund nervikt tyllkrage, tyllmanschetter, blått sidenskärp med stor rosett på v. sidan. Olivbrun bakgrund. På baksidan står: Detta porträtt tilkommer efter min död min Broder Johan C. von Böhnen samt efter hans död upbrännes. Ch. v. Böhnen. — Olja på oval duk, 67 × 53 cm. Gåfva af fröken Ch. v. Böhnen. Pendant till följande.

von Böhnen, Karl Gustaf. F. 1733, kapten 1758, major 1771, riddare af svärdsorden.

89. Medelålders man, bröstbild fas t. v. med blå ögon och piskperuk. Vit lindad halsduk, krås, vit väst med silfverknappar, blå uniformsrock med röda revärer på axeln och axelpuffarna, röd krage och rödt bröst, kring hvilka hvita revärer, silfverknappar, vit bindel kring v. armen. Mörk bakgrund. På baksidan står samma som på föregående porträtt. — Olja på oval duk, 69 × 53 cm. Gåfva af fröken Ch. v. Böhnen. Pendant till föregående.

Creutz, Gustaf Filip. F. 1731, envoyé i Madrid 1763, i Paris 1766, ambassadör 1772, riksråd och kanslipresident 1783, d. 1785.

86. Medelålders man, bröstbild, ansiktet fas t. v., kroppen profil t. v., med blå ögon, piskperuk, stor svart nackrosett med ändarna om halsen. Spetskrås, blå sammetsrock med guldknappar, nordstjärneorden i knapphållet, under v. armen svart trekantig hatt med vit plumet. Mörk blågrå bakgrund. På baksidan står: Grefve Gustav Ph. Creutz ambassadeur i Frankr. målad i Paris af Roslin och cop. i Stockh. af Krafft 1777. — Olja på oval duk, 66 × 56 cm., kopia efter Alexander Roslin af Pehr Krafft d. ä. Gåfva af friherre D. L. Stierncrona.

Cronhjort, Karl Gustaf. F. 1694, löjtnant vid Lifgardet 1716, major vid Kronobergs regemente 1731, öfverste 1747, riddare af svärdsorden 1748, landshöfding i Västernorrland 1755, president i krigskollegium 1762, d. 1777.

81. Medelålders man, bröstbild, kroppen profil t. v., ansiktet fas t. v., med vit allongeperuk hobbunden med svart rosett i nacken, blå ögon, små bruna uppstrukna underrakade mustascher. Vit

lindad halsduk, harnesk fram till förgylldt med guldkantadt foder, blå uniformsrock med gul nervikt krage, gula uppslag uppknäppta på guldkapparna, gula ärmuppslag, gula kraghandskar; under v. armen den svarta trekantiga hatten. Bakgrund himmel. På baksidan står: Carl [?] Abrahamson. — Olja på duk, 80 × 66 cm., af Johan Henrik Scheffel. Porträttet, som är köpt på auktion på Björnö 1871, föreställer antagligen K. G. Cronhjort. De enda Abrahamsöner, som varit besläktade med ägarne till Björnö, äro sönerna till generalen friherre Abraham Cronhjort; deras syster Engel var nämligen gift med major Henrik Ulfvenklou på Björnö.

Cruus af Gudhem, Anna. F. 1654, gift 1675 med kungl. rådet friherre Klas Fleming, grefvinna 1687, hofmästarinna 1688, d. 1692.

Brösbild fas t. h., med uringad klänning och randig slöja öfver hufvud och axlar. På baksidan står: Häfmesterin Grefwin: Anna Kruus Contrefait, som Sal Konung Carl XI:s Gemål Drätning Ulrica Eleonora har ritat med egen hand och penna. — Bläckteckning på papper, uppfäst på trä, 19 × 14¹/₂ cm. af drottning Ulrika Eleonora d. ä. Köpt 1871 i en bondstuga vid Tillberga.

De Geer af Leufsta, Charles. F. 1720, hofmarskalk 1750, kommendör af vasaorden 1772, d. 1778.

44. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet starkt t. v., kroppen något t. h. Hvit piskperuk med svart nackrosett, hvars ändar äro knutna om halsen, bruna ögon. Hvit lindad halsduk, spetskrås, blågrå nedtill knäppt väst, grå rock med gråa knappar, vasaordens kraschan och band, i knapphållet nordstjärnan, under v. armen svart trekantig hatt. Blå bakgrund. På baksidan står: Charles De Geer baron de Leufsta à l'age de 56 ans en 1776. — Olja på duk, 67 × 51 cm., kopia af Jakob Björck efter pastell af Gustaf Lundberg. Pendant till Katarina Charlotta Ribbings porträtt. Samma kopia på Gripsholm (nr 1051), en kopia af Magnus Hallman efter samma original i Uppsala universitets samlingar. Träsnitt af Evald Hanson i Illustrerad Sveriges historia V. 1879, s. 392. Gravyr signerad: Peint par G. Lundberg. Gravé par J. Gillberg.

De Geer af Leufsta, Charles. F. 1747, kammarherre, fri-sinnad politiker, d. 1805.

46. Ung man, bröstbild fas, ansiktet t. v., kroppen t. h., med gråblå ögon, hvit piskperuk med svart nackrosett. Hvit lindad halsduk, spetskrås, svarta och röda svenska dräkten med kappa på v. axeln. Bakgrund himmel. — Olja på oval duk, 63 × 52 cm. Kopia af Jakob Björck efter pastell af Gustaf Lundberg. Köpt på Lydinge efter excellensen Fleming. F. Pendant till Ulrika Elisabet v. Liewens porträtt.

De Geer af Leufsta, Charlotta. F. 1746, gift 1765 med generalen baron Rudolf Du Rietz, d. 1820.

50. Ung dam, midjebild fas, hufvudet t. v., kroppen t. h., stöder v. handen till höger på ett spjut. Hon har bruna ögon och pudradt uppkammadt hår med hvita blommor och blå rosett, lockar på v. axeln, om halsen spets med blåa rosetter. Hvit klänning med djup guldkantad, i flikar skuren uringning, i hvilken tyll, vid armbågen. tyllengageanter. Draperad i panterhud, fäst på vänstra axeln med agraff af blå sten och tre pärlor och sammanhållen i bröstet af en röd sten. Bakgrund himmel och träd. — Olja på duk, 67 × 50 cm., kopia af Jakob Björck efter pastell af Gustaf Lundberg. Originalt på Leufsta. F. Pendant till A. R. Du Rietz porträtt nr 49.

De la Gardie, Eva. F. 1724, gift 1741 med riksrådet grefve Klas Ekeblad, d. 1786.

94. Medelålders dam, midjebild fas, ansiktet t. v., kroppen något t. h., håller med v. handen hop sin mantel. Hon har blå ögon, pudradt uppkammadt hår med blommor och lock på v. axeln. Hvit klänning med djup, rund, spetskantad uringning, spetsengageanter vid armbågarna; draperad öfver båda axlarna i blå hermelfsfodrad sammetsmantel, fäst på v. axeln med en juvelagraff. Bakgrund blågrå vägg, t. v. pilaster. — Olja på duk, 82 × 67 cm. På baksidan står namnet. Från Mariedal. F. Pendant till Klas Ekeblads porträtt nr 93.

De la Gardie, Magnus Gabriel. F. 1622, öfverste för lifgardet 1645, general 1648, riksmarskalk 1651, riksskattmästare 1652, rikskansler 1660, riksdrots 1680, d. 1686.

62. Medelålders man, knäfigur sittande fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., håller kommandostafven med båda händerna. Han har blå ögon, hvitgult hår benadt i midten, i lockar på axlarna, små hvitgula mustascher och pipskägg. Hvit lindad halsduk med ametist framtill, lifrock med silverbrokadbårder och korta ärmor, pösiga linneärmor, romersk halfbrustning, rödt draperi fästadt på h. axeln. Bakgrund mur, t. v. utsikt öfver park med slott. — Olja på duk, 138 × 116 cm. Köpt i Stockholm.

63. Äldre man, bröstbild fas t. h., med blå ögon, ljus allongeperuk, svart kalott, hvitgula mustascher och litet hakskägg. Hvit lindad halsduk, rustning med etsade förgyllda ränder och guldnitar. Bakgrund mörk oliv i målad oval ram. — Olja på duk, 96 × 78 cm., af David Klöcker Ehrenstrahl. Från Mariedal. F. Pendant till Maria Eufrosinas porträtt.

Du Rietz af Hedensberg, Anders Rudolf. F. 1722, major vid Sörmlands regemente 1749, öfverste för Helsinges regemente

1762, landshöfding i Göteborg 1772, generallöjtnant 1776, kommandör af svärdsorden 1777, d. 1792.

79. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., med blå ögon, piskperuk, svart nackrosett med ändarna om halsen. Hvit lindad halsduk med litet spetskrås, harnesk med rödviolet guldkantadt foder, blå sammetsrock utan krage med silfverbroderade bårder och silfverknappar, svärdsordens band, svart trekantig hatt med guldgallon under v. armen. Bakgrund himmel. — Pastell, 65 × 50 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. F.

49. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen något t. v. Blå ögon, hvit piskperuk med svart nackrosett, hvars ändrar äro knutna om halsen. Hvit lindad halsduk med litet spetskrås, harnesket framtill förgylldt, med rödt guldkantadt foder, blå sammetsrock utan krage med blå knappar, svärdsordens band och kraschan, under v. armen svart trekantig hatt med guldgallon och gul rosett. Blågrå bakgrund. — Olja på duk, 66 × 51 cm., kopia af Jakob Björck efter Gustaf Lundberg. F. Pendant till Charlotta De Geers porträtt.

Du Rietz af Hedensberg, Jaquette Eleonora. F. 1777, gift 1798 med öfverstekammarjunkaren grefve Gustaf Piper, d. 1816.

41. Ung dam, midjebild fas t. h., med blå ögon och mörkbrunt lockigt hår. Hvit empiredräkt med djup fyrkantig uringning, blått sidenband under bröstet, halfkorta ärmar kantade med guldband, öfver h. axeln och v. armen röd schal. Bakgrund mörk silfvergrå. Signerad t. h.: C. F. v. Breda pinx 1800. — Olja på rund duk, 71 cm. i diameter, af Karl Fredrik von Breda. F. Sander: Breda nr 146.

Ekeblad, Fredrika Ulrika. F. 1745, gift 1764 med kapten Henrik Johan Fock, d. 1771.

95. Ung dam, midjebild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., håller med h. handen ett spjut t. v. Hon har blå ögon och pudradt uppkammadt hår med skär rosett och hvita blommor, lock på h. axeln, om halsen skärt sidenband i rosett framtill. Pärilgrå klänning med djup, i flickar skuren guldkantad uringning, i hvilken tyll, tyllengageanter vid armbågen; draperad i panterhud fäst på h. axeln med agraff af blå sten och tre pärlor, sammanhållen i bröstet af en violett sten. Bakgrund himmel och träd. — Pastell, 65 × 51 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Från Mariedal. F.

Ekeblad, Hedvig Katarina. F. 1746, gift 1769 med öfverkammarherren grefve Karl Gustaf Piper, öfverhofmästarinna, d. 1812.

38. Ung dam, bröstbild fas, hufvudet t. v., kroppen något t. h., håller med h. handen en låda, som hon bär i skärt band öfver v. axeln, lyfter skälmskt varnande den högra. Hon har blå ögon och

pu dradt uppkammadt hår med blå bukett och hvit tyllfischy knuten under hakan, om halsen blått band i rosett framtill. Gul blåkantad klänning med fyrkantig, framtill uppskuren uringning, hvari spets, halfärmar med spetsengageanter; öfver ryggen och högra axeln blått draperi. Bakgrund himmel och träd. — Pastell, 66 × 50 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Från Mariedal. F. Pendant till K. G. Pipers porträtt nr 37.

Ekeblad, Johan. F. 1629, resident vid franska hofvet 1668, d. 1697.

105. Medelålders man, midjebild fas t. v., med blå ögon och brun allongeperuk. Svart dräkt, hvit lindad halsduk, stor röd bandrossett, nedanför rockärmen synes skjortärmen med åtsittande linning. Draperad öfver ryggen och v. armen i rödt guldtygsfodradt draperi, fasthållet framtill med högra handen. Mörk bakgrund. Öfverst t. h. vapnet och: I. C. E. B. Kongl Majjtz af Swerige Envoye till Frankriket och Cam̄ar Herre A:o 1670. — Olja på duk, 91 × 77 cm. Från Stola. F.

Ekeblad, Klas Kristoffersson. Född 1625, öfverstlöjtnant vid Västgöta kavalleri, d. 1657.

10. Ung man, midjebild fas t. v., med blå ögon, brunt i midten benadt hår, i lockar på axlarna, små bruna mustascher. Blå rock, däröfver brunt kyller hopsnördt med blått snöre med nedhängande flätade ändar, blått axelgehång, blå fältbindel öfver v. axeln. T. v. hjälm med hvita, gula och blå plymer. Mörk bakgrund. Öfverst t. h. vapnet och: J: A: S: E: B: till Stola. Kongl. Majjtz Ståthållare på Elfsborg och Ryttmästare för Västgiöte fanan. — Olja på duk, 88 × 70 cm. Från Stola. F. Antagligen föreställer porträttet Klas Kristoffersson Ekeblad. Det är samtidigt med faderns porträtt och måladt som pendant därtill, dock antagligen icke af samme konstnär. Att det skulle föreställa Johan Andersson (d. 1608), som den sent ditmålade inskriften angifver, är på kostymhistoriska grunder omöjligt.

Ekeblad, Klas d. ä. F. 1669, kapten 1691, öfverste 1704, generalmajor 1710, friherre 1711, riksråd 1719, grefve s. ä., d. 1737.

92. Ung man, midjebild fas t. v., med blå ögon och brun allongeperuk. Svept i blåfodradt guldtygsdraperi. Mörk bakgrund. — Olja på oval duk, 83 × 74 cm., af Martin Mijzens d. ä. Från Brännö. F.

Ekeblad, Klas d. y. F. 1708, kammarherre 1731, kansliråd 1741, riksråd 1746, serafimerriddare 1748, öfverste marskalk 1751, kanslipresident 1761—1765 och 1769—1771, d. 1771.

93. Medelålders man, midjebild fas, ansiktet t. h., kroppen t. v., stöder h. handen på den blå kronströdda krönta riksmarskalkstafven. Han har blå ögon och liten allongeperuk med den svarta nackrossettens band om halsen. Lindad hvit halsduk, litet krås, riksråds-

dräkt: lifrock af hvit sidenbrokad med hvita knappar, purpurfärgad sammetsmantel med hermelinskant, krage och ärmuppslag, serafimerkedja och kraschan. Blågrå bakgrund. På baksidan namnet. — Olja på duk, 84 × 65 cm. Från Mariedal. F. Pendant till Eva De la Gardies porträtt.

Ekeblad, Klas Julius. F. 1742, kaptenlöjtnant vid drabantkåren 1780, generalmajor 1782, landshöfding i Skaraborgs län 1784, öfverstekammarjunkare 1787, serafimerriddare 1799, d. 1808.

97. Medelålders man, bröstbild fas, ansiktet t. h., kroppen t. v., med blå ögon och piskperuk. Hvit lindad halsduk, litet spetskrås, gult kyller, guldkantadt harnesk med violett foder, violetta axelknäppen med förgyllda beslag, serafimerordens band, om halsen svärdsorden; draperad öfver ryggen och v. armen i röd hermelinfodrad mantel med serafimerkraschan. Bakgrund himmel. — Pastell, 66 × 51 cm., af Gustaf Lundberg. Från Mariedal. F. Pendant till Brita Margareta Horns porträtt.

Ekeblad, Kristoffer. Öfverstlöjtnant 1639, öfverste, d. 1664.

104. Äldre man, midjebild fas t. v., med kommandostafven i h. handen, stöder den v. armen på hjälmen. Blå ögon, mörkbrunt, i midten benadt hår nedkammadt till axlarna, uppstrukna bruna mustascher och spetsigt pipskägg. Hvit halsduk sammanknuten med svart rosett, halfrusting med guldnitar öfver gult kyller, blå fältbindel öfver v. axeln. Till v. hjälmen med gula, blå och hvita plymer. Öfverst t. h. vapnet och C: J: S: E: B: till Stola Kungl. Majjtz öfverste till fot A:o 1620. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 90 × 79 cm., af Sebastian Bourdon. Från Stola. F. Vapnet och inskriften sent tillmålade.

Ekeblad, ?.

102. Medelålders man, midjebild fas t. v. med mörkbruna ögon och mörkt hår nedkammadt till axlarna, mörkbruna mustascher och spetsigt pipskägg. Blå rock, ärmen på innersidan med uppskärning kantad af guldbroderi, däröfver gult kyller, stor nervikt spetskantad krage, uppvikta spetsmanschetter, öfver h. axeln rödt guldbroderadt gehäng, i hvilket värja med guldfäste. Mörk bakgrund. Öfverst t. h. ekebladsvapnet och A: H: S: till Stola Sveriges Rikes Råd och Konung Gustawi I:mi Regementz Råd 1540. — Olja på duk, 91 × 71 cm. Från Stola. F. Vapen och inskrift sent ditmålade. Dräkten från 1630-talet.

Erik XIV. F. 1533, kung i Sverige 1560, afsatt 1568, d. 1577.

2. Midjebild fas t. h. med baret, hvit slitsad rock, mörk pälsfodrad kappa. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 70 × 94 cm. Från Torstuna kyrka. 1700-tals kopia.

KRISTOFFER EKEBLAD.

von Essen af Zelle, Beata Elisabet. F. 1761, gift 1781 med grefve Axel Hamilton, d. 1818.

87. Ung dam, midjebild fas t. h., bruna ögon och pudradt, uppkammadt hår med pärlband och lockar vid sidorna och på axlarna. Hvit djupt uringad underklänning med pösärmar, däröfver gult lif, hopsnördt med hvitt band, mörkblått skärp med spänne framtill, öfver axlarna tyllfischy med tyllspets och ändarna nerstuckna i bröstet. Mörkgrå bakgrund. På baksidan står: Copia af L. Wrangel efter Pasch 1893. — Olja på oval duk, 75 × 60 cm., kopia af fröken Lily Wrangel efter Lorentz Pasch d. y. F. Originallet på Ovesholm. Målad som pendant till Axel Hamiltons porträtt.

Forcade, Mademoiselle.

76. Ung dam, bröstbild fas t. v., håller en svart mask i högra handen. Hon har blå ögon och högt uppkammadt, vågigt, pudradt hår i lock på h. axeln. Djupt uringad; ljus spetskantad med skärt fodrad domino. Blågrå bakgrund. — Pastell, 44 × 36 cm. dagyta. Från Fogelvik. F.

Giroust, Marie-Susanne. Gift 1759 med målaren Alexander Roslin, d. 1772.

78. Ung dam, bröstbild sittande fas t. h., stöder hufvudet i h. handen, högra armbågen på ett bord med ritningar, v. handen på h. armen. Hon har bruna ögon och uppkammadt pudradt hår i lockar på ryggen med pärlband och blommor. Skärt, djupt uringadt lif med spetsar i uringningen och halfärmar med tyllengageanter, blåhvit klänning; öfver axlarna vit, med skärt fodrad tyllmantilj, olivfärgad bakgrund. — Olja på duk, 81 × 64 cm., af Alexander Roslin. Från Däffö.

Gustaf I. F. 1496, kung i Sverige 1523, d. 1560.

1. Bröstbild fas t. v. med mörkt halfångt skägg, svart baret med vit plym, svart guldbroderad dräkt. — Olja på duk, 98 × 72 cm. Från Torstuna kyrka. 1700-talskopia.

Gustaf II Adolf. F. 1596, kung i Sverige 1611, d. 1632.

Helfigur stående fas t. v. med h. handen i sidan, håller handskarna i den vänstra. Svart slitsad dräkt, vit nervikt fyrkantig krage, uppvikta spetsmanschetter, i byxornas nedercant synas spetsiga bandskoningar af guld, svarta strumpor, skor med runda svarta rosetter och bruna klackar; svart kappa, om lifvet guldbroderadt gehäng, värja med guldfäste. T. h. bord med röd duk, på hvilket den svarta hatten med guldkedja. Bakgrund t. h. rött draperi med lambrekänger, t. v. landskap med ryttarstrid. — Olja på duk, 210 × 147 cm. Bukowskis auktion 1886, ²⁵/₁₂. F. Samma typ som porträttet från 1530 i Uppsala universitets samlingar.

Gustaf IV Adolf. F. 1778, kung i Sverige 1792, afsatt 1809, d. 1837.

117. Som yngling, bröstbild fas t. h., med det i midten benade och pudrade håret nedkammadt i lockar öfver öronen. Hvit lindad halsduk, tyllkrås, blå direktorialrock, serafimerkraschan, svärdsordens band i knapphållet. Rödbrun bakgrund. Signerad nere t. h. Bolinder. — Rund miniatyr, 102 mm. i diameter, af Johan Erik Bolinder. Daterad på ramen 1796. Har tillhört excellensen Fleming. Från Lydinge.

Gyllenstjerna af Lundholm, Nils. F. 1526, riksråd 1555, friherre 1569, riksdrots 1590, d. 1601.

106. Gammal man, bröstbild fas t. v., med blå ögon, uppstruket hvitt hår, långt hvitt spetsigt klufvet helskägg, små mustascher. Pipkrage, svart dräkt och kappa. Bakgrund mörk oliv i målad oval. T. v. står: Nils Gyllenstierna F: Herre till Lundholm och Fuglewijk Riddare Sweriges Rijkets Drotzet och Cantzler. Obiit 1601. På baksidan samma inskrift etc. — Olja på duk, 78×62 cm. Från Stola. F. Samma porträtt på Gripsholm (nr 149).

Hamilton, Anna Margareta. F. 1760, gift 1779 med excellensen friherre Karl Adam Wrangel, d. 1815.

52. Ung dam, midjebild fas, ansiktet starkt t. h.; blå ögon och mörkt, något pudradt, uppkammadt hår med skärt band och lockar på axlarna. Blåhvit sidenklänning med djup uringning hvari tyll, i bröstet skär rosett, öfver axlarna tyllfischy knuten framtill. Mörk olivgrå bakgrund. Signerad t. h.: L. Pasch pinxit 1785. — Olja på oval duk, 75×64 cm., af Lorentz Pasch d. y. Från Sperlingsholm. F. Pendant till K. A. Wrangels porträtt. Afbildadt i Personalhistorisk tidskrift 1905.

Hamilton, Axel. F. 1755, ryttmästare vid adelsfanan, godsägare, d. 1781.

24. Medelålders man, bröstbild fas t. h., med blå ögon och piskperuk med nackrosett. Liten mjuk, hvit, utvikt krage, lindad hvit halsduk knuten i lös knut, tyllkrås, mörk gråblå rock med nervikt krage och metallknappar, fodret hvitt med dubbla gula ränder. Olivgrå bakgrund. På baksidan namnet. — Olja på oval duk, 73×59 cm., af Ulrika Fredrika Pasch. Från Huseby. F.

Hamilton, Gustaf David. F. 1699, ryttmästare vid Östgöta kavalleri 1727, öfverste 1741, generalmajor 1747, grefve 1751, fältmarskalk 1765, serafimerriddare 1769, d. 1788.

22. Äldre man, midjebild fas t. v., stöder med h. handen kommandostafven mot bröstet, den vänstra på hjälmen. Blå ögon, hvit piskperuk med svart nackrosett, hvars ändar äro knutna om halsen.

GUSTAF IV ADOLF.

Hvit lindad halsduk med litet krås, rustning med blått guldkantadt foder, serafimerbandet, om halsen svärdsorden, grå handskar, öfver v. axeln och ryggen brunt pälsverk. Bakgrund blå-grå. — Olja på duk, 75×64 cm. Från Huseby. F. Kopia efter original på Barsebäck. Samma porträtt på Gripsholm (nr 215).

Hamilton, Gustaf Malkolm. F. 1826, godsägare.

27. Medelålders man, bröstbild fas t. v., med mörkt hår, blå ögon, små bruna mustascher. Hvit lindad halsduk, adelsuniform: blå rock, guldepåletter med guldfransar, guldknappar med tre kronor. Bakgrund mörkt blågrå. Signerad nere t. v.: A. Schiött 1862. — Olja på oval duk, 67×56 cm., af Henrik August Schiött. F. Pendant till Sofia Barnekows porträtt.

Hamilton, Florentina Henrietta. F. 1750, gift 1766 med hofmarskalken friherre Johan Kasimir Fleming, d. 1773.

113. Medelålders dam, bröstbild fas, ansiktet t. h., kroppen något t. v., med blågrå ögon och pudradt uppkammadt hår, öfver hvilket hvit tyllfischy knuten under halsen, om halsen svart band. Hvit djupt uringad klänning med spets i uringningen, framtill hvita rosetter, i bröstet en buket, halfärmar med hvit rosett i armvecket och spetsengageanter. Öfver klänningen en blå hvitfodrad sammetsmantilj med hvita oknutna bröstband. Bakgrund himmel och träd. På baksidan står: Grevinnan Henrietta Florentina Fleming född Hamilton. Detta porträtt testamenteras af hennes son Riksmarschalken, En af Rikets Herrar Friherre Claes Fleming till hans syskonbarn grefvinnan Hedvig B. C. Hamilton, med önskan att detta måtte stanna inom hennes fäderne familj. Hvarföre jag testamenterar det till min son grefve Gustaf Axel Hamilton. — Olja på duk, 69×55 cm. F.

Hamilton, Hugo Didrik. F. 1791, major vid Smålands husarer 1822, öfverstlöjtnants afsked, d. 1876.

25. Äldre man, bröstbild fas t. v., med blå ögon och grått, vågigt, på h. sidan benadt hår. Hvit lindad halsduk, adelsuniform: blå rock, guldepåletter med fransar, guldknappar med tre kronor, på bröstet vasakraschan, svärdsorden och Karl XIV Johans-medaljen, om halsen vasaorden. Mörk bakgrund. Signerad nere t. v.: A. Schiött, 1862. — Olja på oval duk, 68×54 cm., af Heinrich August Schiött. F. Pendant till Hedvig Ch. J. Pipers porträtt.

Hamilton af Hageby, Anna Margareta. F. 1737, gift 1754 med generalen friherre Fredrik Ulrik Wrangel, d. 1761.

54. Ung dam, midjebild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., sitter med korslagda armar i förgylld blåklädd stol. Hon har pudradt uppkammadt hår och blå ögon. Hvit morgondräkt med tyllspetsar kring hals och handleder, hopknuten i halsen med rödt band. Oliv-

grå bakgrund. På baksidan namn och data. Olja på duk, 80×63 cm. F.

Hamilton af Hageby, Charlotta Fredrika. F. 1720, altfröken i Vadstena adliga jungfrustift, d. 1789.

Ung dam, bröstbild fas, ansiktet t. h., kroppen något t. v., med blå ögon och vitpudradt uppkammadt hår i lockar öfver öronen och på h. axeln. Djupt uringad klänning, uringningen besatt med hvit spets, öfver v. axeln Vadstena altfrökensband: hvitt med blåa kanter. Bakgrund himmel. — Pastell, 41×32 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Medföljer ett af fröken Hamilton stiftadt penningefideikommiss, som skall innehafvas af den äldsta fröken med detta namn, nu fröken Elisabet Hamilton.

32. Äldre dam, bröstbild fas t. h., med blå ögon och vitpudradt uppkammadt hår, hvit och blå mössa med juvel framtill, däröfver en hvit tyllfischy hopknuten under hakan med en blå rosett. Blå klänning med rak uringning i hvilken tyll, blå rosett i bröstet, öfver h. axeln Vadstena altfrökensband, tyllmantilj öfver axlarna. Olivgå bakgrund. På baksidan står: Mademoiselle Charlotte F. de Hamilton fit tirer son portrait à l'age de 55 ans en 1775 et en fit present à sa cousine et eleve Mademoiselle Anne Marguerite Hamilton.

Quand mon corps subira sa destruction totale
que cette copie alors vous trace l'originale
Sur tout n'oublie pas toutes mes conceptions d'amie
que je vous ay donné en mere pendant ma vie
et même apres ma mort retenés cette leson
craigné Dieu et en toute consulté la raison.

Charlotte Hamilton.

Olja på duk. 68×56 cm. F.

Hamilton af Hageby, Hedvig Margareta. F. 1760, gift 1799 med hofmarskalken Johan Jakob Frans Jennings, d. 1800.

34. Som barn, bröstbild fas, hufvudet t. h., håller i h. handen en svarfvad trädocka. Blå ögon, hvit mössa, svart hatt med blommor och skärt band knuten med skärt band i rosett under hakan. Blåhvitt klänning med rund uringning, i hvilken spets, halfärmar med skär rosett i armvecket och spetsengageanter, öfver ryggen och v. armen blått draperi. Bakgrund himmel. På baksidan står: Hedvig Marg. Hamilton. Scheffel pinxit. — Olja på duk, 45×35 cm., kopia efter Gustaf Lundberg. F. Inskriften på baksidan är modern.

Hamilton af Hageby, Hedvig Ulrika. F. 1706, d. 1766.

31. Ung dam, bröstbild fas, hufvudet t. h., med mörkblå ögon, vitpudradt uppkammadt hår, diamantagraff på v. sidan, om halsen svart band i rosett framtill med diamantkors. Blåhvitt klänning med hvitt och blått mönster, rund spetsbesatt uringning, spetsärmar, öfver ryggen och h. armen blått draperi. Bakgrund himmel, inom målåd

fyrkantig ram, på hvars inskriftstafla står: La Baronne Hedvig Hamilton. — Olja på duk, 80 × 64 cm. F. Pendant till Johanna K. Hamiltons porträtt

Hamilton af Hageby, Hugo. F. 1655; kom till Sverige 1680, löjtnant vid Älfsborgs regemente 1683, kapten vid Lifregementet till fot, öfverste för Jönköpings regemente 1710, generalmajor s. å., general och generalfälttygmästare 1719, d. 1724.

21. Medelålders man, bröstbild fas t. v., med svart allongeperuk, blågrå ögon, krökt näsa. Hvit lindad halsduk med en sten framtill, harnesk med förgylld kant och maskaron upptill, blå uniformsrock med guldbroderade knapphål och guldknappar med kors. Olivgrå bakgrund. — Olja på duk, 78 × 64 cm., enligt Eichhorn af Georg Desmarées. Från Huseby. F.

Hamilton af Hageby, Johanna Katarina. F. 1689, stiftsdam i Pretz kloster i Holstein, d. 1746.

30. Medelålders dam, midjebild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., med mörka gråblå ögon, vitpudradt hår i fläta på v. axeln, däröfver vit slöja fästad med svarta stjärnor. Svart klänning med spetsig urringning och vit isättning framtill, svart kappa. Bakgrund arkitektur, inom målad fyrkantig ram, på hvars inskriftstafla står: La Baronne Jane Hamilton en Habit de noviciat des Dames Chanoinesses de Pretz. — Olja på duk, 79 × 66 cm. F. Pendant till Hedvig U. Hamiltons porträtt.

Hamilton af Hageby, Karl Axel Hugo. F. 1722, kapten 1746, riddare af svärdsorden 1750, öfverste 1760, landshöfding i Kristianstads län 1762, d. 1763.

33. Ung man, midjebild fas, hufvudet t. v., kroppen t. h., med blå ögon, piskperuk, svart nackrosett med ändarna om halsen, vit lindad halsduk, harnesk med gult silfverkantadt foder, blå uniformsrock med vit nervikt krage och hvita ärmuppslag, knapphål med silfvergaloner och silfvertofsar, silfverknappar, svärdsorden i knapphållet. Under v. armen svart trekantig hatt med silfvergalon och svart rosett med silfverknapp. Bakgrund himmel. — Olja på duk, 80 × 65 cm., af Johan Henrik Scheffel. F.

Hamilton af Hageby, Karl Otto. F. 1704, öfverkammarherre hos prins Gustaf, hofkansler 1751, riksråd 1755—1765 och 1769, riddare af elefanterorden 1764, d. 1770.

29. Medelålders man, bröstbild fas t. v., med blå ögon och piskperuk. Hvit lindad halsduk, rustning med förgyllda kanter och guldkantadt blått foder, öfver h. axeln S:t Annæ-ordens, öfver vänstra elefanterordens band; på h. axeln röd hermelinsfodrad mantel med

S:t Annæ ordens kraschan. Mörkgrå bakgrund. — Olja på duk, 83 × 69 cm. Från Barsebäck. F. Samma porträtt på Gripsholm nr: 1534.

Hedvig Eleonora, prinsessa af Holstein-Gottorp. F. 1636, gift 1654 med Karl X Gustaf, d. 1715.

10. Medelålders, knäfigur sittande fas t. h., stöder h. armen på ett bord, v. handen i knäet. Håret benadt i midten, i lockar på ryggen, prydt med ett juvelsmycke, päronformig pärla i örat, pärlhalsband. Hvitt snibblif med guldbroderier, djup rak urringning besatt med tyll, fästadt i bröstet med smycke af sten och tre päronformiga pärlor, halfärmar, nedanför hvilka de pösiga linneärmarna, hvit klänning, om ryggen den hermelinsfodrade guldbrokadmanteln. Hon sitter i en förgylld skulpterad stol, t. h. kronan på bord med grön duk. Bakgrund grönt draperi; t. h. kolonner. — Olja på duk, 139 × 118 cm., af David Klöcker Ehrenstrahl. Köpt i Stockholm. F.

Hedvig Elisabet Charlotta, prinsessa af Oldenburg-Delmenhorst. F. 1759, gift 1774 med hertig Karl [XIII] af Södermanland, drottning i Sverige 1809, d. 1818.

12. Som ung, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen något t. v., uppkammadt hår med skärt band och lockar på båda axlarna. Skär djupt urringad klänning, tyllspets i urringningen, pösiga korta tyllärmar med skära rosetter nertill, öfver axlarna hvit tyllfischy knuten i bröstet. Mörk silfvergrå bakgrund. Signerad t. h.: C. F. v. Breda pinx 1784. — Olja på oval duk, 75 × 62 cm., af Karl Fredrik von Breda. Gåfva af hertiginnan till sin hofmästarinna friherrinnan Ramel. Köpt på Tullebo. F.

Hildebrand, Jakobina Henrietta. Gift 1740 med fältmarskalken greve Gustaf David Hamilton, d. 1769.

23. Ung dam, bröstbild fas t. h., kroppen något t. v., med blå ögon och vitpudradt uppkammadt hår, hvori röda blommor och svart ägrett. Rött lif med hvit isättning, hvarpå chiffonremсор och rosetter, hvit spets i den runda urringningen, öfver axlarna hvit spetsmantilj hopknuten framtill med ett hvitt band. Bakgrund himmel. — Pastell, 64 × 49 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Från Huseby. F.

Horn af Ekebyholm, Brita Margareta. F. 1745, gift 1775 med landshöfdingen greve Klas Julius Ekeblad, d. 1791.

98. Ung dam, bröstbild fas, hufvudet lutadt åt h., kroppen t. v.; blå ögon, pudradt uppkammadt hår med röda blommor och lock på h. axeln. Ljus klänning med djup, rundad, spetsbesatt urringning, framtill på lifvet chiffonremсор, spetsärmar med skär rosett i armvecket, öfver ryggen och v. armen rödt draperi, fästadt i bröstet med en pärla. Bakgrund himmel. — Pastell, 64 × 50 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Från Mariedal. F. Pendant till K. J. Ekeblads porträtt.

HÉDVIQ ELISABET CHARLOTTA.

Horn af Marienborg, Karin. F. 1675, gift 1695 med öfversten grefve Kasper Otto Sperling, d. 1742.

56. Ung dam, midjebild fas, lutar hufvudet t. h.; mörkblå ögon, mörkbrunt uppkammadt hår med två nedhängande halfmånformiga lockar vid tinningarna och t. v. guldsmycke i form af en gren med diamantkläpp. Hvit klänning, morgonrocksfason, med spetsig urringning, rödt sammetsdraperi öfver axlarna. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 81×64 cm., af David von Krafft. Gåfva 1872 från Brännö. F. Pendant till K. O. Sperlings porträtt.

Horn af Rantzien, Henning Rudolf. Kapten 1676, öfverste 1697, generalfälttygmästare 1715, riksråd och grefve 1719, d. 1730.

82. Äldre man, bröstbild fas t. v., med mörklå ögon och hvit allongeperuk. Hvit lindad halsduk med spetsändar, dräkt af guldbrokad, röd sammetsmantel med hermelinfoder, -kant och -krage. Mörkbrun bakgrund i målad oval. — Olja på duk, 82×65 cm. Från Åreslöf.

Johan III. F. 1537, kung i Sverige 1568, d. 1592.

4. Midjebild fas t. h. i hög hatt, svart dräkt med kapp, medaljong på bröstet. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 93×70 cm. Från Torstuna kyrka. 1700-talskopia.

Karl XI. F. 1655, kung i Sverige 1660, d. 1697.

6. Medelålders, knäfigur stående fas, hufvudet t. h., stöder sig med h. armen mot ett postament, v. handen i sidan. Svart allongeperuk, hvit lindad halsduk med en ametist framtill, grå lifrock med guldbroderier nertill och kring ärmlinningarna, romersk halfrustning med förgyllda kanter; draperad i mörkblå purpurmantel med broderad guldbård, fodrad med silfverbrokad och fäst på v. axeln med spänne af ametist. T. h. postament, hvarpå rödt draperi med bård af guldbroderi och guldfransar och förgylld romersk hjälm; t. v. lejon. Bakgrund gulbrunt draperi, t. v. utsikt genom ett fönster. — Olja på duk, 145×121 cm., ur David Klöcker Ehrenstrahls atelier.

Karl XII. F. 1682, kung i Sverige 1697, d. 1718.

7. Som ung, Narva-typen, midjebild fas t. h. med uppstruket hår. Svart lindad halsduk, harnessk, blå lifrock fodrad med vitt brunfläckigt pälsverk, guldknappar, guldgehäng om lifvet, handskar med guldfransar. Mörk bakgrund i målad oval. — Olja på duk, 84×67 cm., af David von Krafft. Från Torstuna kyrka.

Karl Fredrik. F. 1700, hertig af Holstein-Gottorp 1702, d. 1739.

13. Som pojke, helfigur fas, hufvudet t. h., kroppen något t. v., stöder med h. handen kommandostafven mot en kolonnbas, den

vänstra i sidan. Uppstruket hår, svart lindad halsduk, gult kyller, blå uniformsrock med liten nervikt krage, guldknappar framtill och på ficklocken, hopfästa skört, Karl XII:s värja i gult lädergehång, gula kraghandskar, gula byxor, höga kragstöflar. Interiör, t. h. kolonn, på basen den röda manteln, golvet i svarta och hvita rutor. T. v. står: Carolus Fredericus Dux Holsat. 1713. Signerad nere t. v. D. Krafft. — Olja på duk, 184×117 cm., af David von Krafft. Köptes 1834 på Areslöf. Samma porträtt på Gripsholm (n:r 506).

Kristina. F. 1626, drottning i Sverige 1632—1654, d. 1689

9. Medelålders, höftbild sittande fas t. h., fingrar med högra. handen vid halsen, håller spiran i den vänstra. Håret benadt i midten i lockar till axlarna. Höghalsadt linne med svart band i halsen, svart klänning med rak uringning och stora pösiga halfärmar, nedanför hvilka de pösiga linneärmarna, sammanhållna af ett svart band; ring med ametist på v. handens lillfinger. Hon sitter i en rödklädd guldkantad stol. Mörk bakgrund, t. h. kolonn med rödt draperi. På baksidan står: Rom: B. D. L. G. — Olja på duk, 108×95 cm., af Sebastian Bourdon. Från Ugerup. F.

von Liewen, Karl Fredrik. F. 1721, kapten 1741, major 1747, riddare af svärdsorden 1750, öfverste, d. 1763.

75. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v.; blå ögon, piskperuk, svart nackrosett med ändarna knutna om halsen, lock på h. axeln. Hvit lindad halsduk, litet spetskrås, harnesk, blå sammetsrock utan krage med blå knappar, svärdsorden i knapphålet, svart trekantig hatt med guldgalon. Bakgrund himmel. På baksidan står: Öfversten Grefwe Carl Liewens portrait målat af Lundberg. — Pastell, 65×50 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Köpt på Tullebo efter grefvinnan Ulla Ramel.

von Liewen, Ulrika Elisabet. F. 1747 gift 1770, med kammarherren friherre Charles De Geer, d. 1775.

74. Ung dam, bröstbild fas, hufvudet t. v., kroppen något t. h., med blå ögon, uppkammadt pudradt hår med hvita blommor, lock på v. axeln, om halsen spets. Svart klänning med djup, rund uringning i hvilken spets, i bröstet juvelbrosch, öfver ryggen blått draperi. Bakgrund gråblå. På baksidan står: Ulrique de Lieven Dame d'honneur promise au Comte de Brahe 1768. — Pastell, 48×40 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Från Fågelvik.

47. Ung dam, bröstbild fas, ansiktet t. v., kroppen något t. h.; mörkblå ögon, pudradt uppkammadt hår med hvita blommor, lock på v. axeln, om halsen hvitt tyllband i rosett framtill. Hvit klänning med fyrkantig spetskantad uringning och rosett i bröstet; blått draperi öfver ryggen. Gråblå bakgrund. — Olja på oval duk, 64×52 cm. Kopia efter Gustaf Lundberg af Jakob Björck. Köpt på Ly-

dinge efter excellensen Fleming. F. Pendant till Charles De Geers porträtt n:r 46.

Lilljenstedt, Kristina Johanna. F. 1703, gift 1725 med hof-stallmästaren Johan Henrik Sparfvenfelt, d. 1755.

70. Ung dam, midjebild fas t. v., med blå ögon, en liten bu-kett på v. sidan i det vitpudrade håret. Blå klänning, morgonrocks-fason, med djup rundad urringning, i hvilken tyll, halfärmar nedtill, utskurna i runda flikar; öfver v. axeln och ryggen gult draperi med rödt mönster. Bakgrund mörk oliv. — Olja på duk, 69×58 cm., enligt Eichhorn af Georg Engelhard Schröder. Köpt i Ransta by.

Lovisa Ulrika, prinsessa af Preussen. F. 1720, gift 1744 med Adolf Fredrik, drottning i Sverige 1751, d. 1782.

11. Som Aurora, ung, sittande i moln, knäfigur fas, hufvudet t. v.. kroppen t. h., håller en brinnande fackla i h. handen, den v. ar-men i knäet, stjärna öfver hufvudet. Uppkammadt vitpudradt hår i lockar öfver öronen och på v. axeln, med pärlsnöre och gulddiadem. Hvit sidenklänning med djup, spetsig urringning, i hvilken tyll, kantad med pärlbesatt guldband, halfärmar, nedtill med guldkantad rosett, pärlagraff och tyll; öfver knäet blå kronströdd mantel. Bakgrund himmel. — Olja på duk, 100×82 cm., af Latinville. Från Ulfsparriska auktionen på Stiernarp 1854. F. Samma porträtt på Grips-holm och i Uppsala universitets samlingar.

Maria Eufrosyna, prinsessa af Pfaltz-Zweibrücken. F. 1625, gift 1647 med grefve Magnus Gabriel De la Gardie, d. 1687.

64. Medelålders dam, midjebild fas t. v., med blå ögon och askfärgadt hår i lockar, päronformig pärla i örat, pärlhalsband. Gul klänning med djup rundad urringning i hvilken spets, guldbroderier kring urringningen och de halfkorta ärmarna, spetsengageanter upp-fästade med en ametist, i bröstet agraff af ametist och päronformig pärla, blå sammetsmantel med foder, kant och krage af hermelin, fäst på axlarna med ametist. Mörk bakgrund i oval inramning. — Olja på duk, 97×78 cm., af David Klöcker Ehrenstrahl. Från Mariedal. F. Pendant till M. G. De la Gardies porträtt n:r 63. Samma por-trätt på Gripsholm (n:r 219).

Mörner af Morlanda, Ulrika Kristina. F. 1709, gift 1731 med presidenten grefve Karl Fredrik Piper, d. 1778.

36. Ung dam, midjebild fas, hufvudet t. v., kroppen något t. h., med blå ögon och uppkammadt vitpudradt hår med blommor. Blå-hvit klänning, djupt urringad med tyll i urringningen, i bröstet agraff af safir och tre päronformade pärlor, safirer i armvecken; draperad öfver ryggen och v. armen i blått draperi. Mörk blågrå bakgrund. På baksidan står: Restaurerat af P. Clausen malarestare. Lund i

Majj 1859. — Olja på duk, 78 × 64 cm. Från Toppe Ladugård. F. Pendant till K. F. Pipers porträtt nr 35.

Piper, Gustaf. F. 1771, ryttmästare vid Lifregementets husarer 1794, major vid Lifregementets kyrassierer 1802, öfverstekammarjunkare 1835, d. 1857.

40. Medelålders man, midjebild fas t. h., med blå ögon, ljusbrunt hår och polisonger. Svart lindad halsduk, hvaröfver skjortlinningen synes, husaruniform: blå rock med hög uppstående hvit krage, på bröstet silfversnören och guldknappar, silfverkartuschrem, på v. axeln mörk dolma med silfversnören och grått pälsverk. Bakgrund himmel. Signerad nere t. v.: C. F. v. Breda pinx 1804. — Olja på duk, 75 × 66 cm., af Karl Fredrik von Breda. F. Utställd 1805. Sander: Breda nr 236.

Piper, Hedvig Charlotta Jaquette. F. 1799, gift 1824 med öfverstlöjtnanten grefve Hugo Didrik Hamilton, d. 1791.

26. Äldre dam, bröstbild fas t. h., med blå ögon, grått hår benadt i midten och nerkammat öfver öronen, hvit mössa med hvita plymer. Svart klänning med hvit, nervikt, broderad tyllkrage, briljantbrosch. Mörk bakgrund. Signerad nere t. h.: A. Schiött 1862. — Olja på oval duk, 68 × 54 cm., af Heinrich August Schiött. Pendant till H. D. Hamiltons porträtt. F.

Piper, Karl Fredrik. F. 1700, kammarherre 1719, kammarråd 1733, president i kammarkollegium 1747, d. 1770.

35. Medelålders man, bröstbild fas t. h., med blå ögon och hvit allongeperuk. Hvit lindad halsduk, harnessk med förgylld kant och nitar, gult silfverkantadt foder och gula silfverkantade axelknäppen med järnbeslag, röd blåfodrad guldfällad sammetsrock utan krage, knapphål med guldbroderier, guldtofsar och guldtysknappar. Mörk gråblå bakgrund. På baksidan står: Renoverat af P. Clausen malarestare. Lund i Majj 1859. — Olja på duk, 78 × 64 cm. Från Toppe Ladugård. F. Pendant till Ulrika K. Mörnens porträtt.

Piper, Karl Gustaf. F. 1737, kammarherre 1757, öfverkammarherre hos Sofia Magdalena 1777, d. 1803.

37. Ung man, bröstbild fas, ansiktet t. h., kroppen t. v.; blå ögon och stångpiskperuk med svart nackrosett, hvars ändar äro knutna om halsen, lock på h. axeln. Hvit lindad halsduk, spetskrås, hvit sidenväst med guldbroderad bård och hvita guldbroderade knappar, röd sammetsrock med röda blommor vid de aflånga knapparna, vid hvilka knappsleiferna äro fästade. Under v. armen svart trekantig hatt med guldgälon och hvit plumet. Bakgrund himmel. — Pastell, 64 × 50 cm. dagyta, af Gustaf Lundberg. Från Mariedal. F. Pendant till Hedvig K. Ekeblads porträtt.

Piper, Karl Gustaf. F. 1802, d. 1811.

43. Gosshufvud med änglavingar, profil t. h., med gråblå ögon och askbrunt, lockigt hår. Blågrå bakgrund. — Olja på rund duk, 22 cm. i diameter, af Johan Gustaf Sandberg. F.

Gosse, bröstbild, håret nedkammadt, naken. — Gipsbyst på fyrkantig plint, 58 cm. hög. Framtill Piperska vapnet och inskriften: Grefve Carl Gustaf Piper Född den 9 Octo. 1802 död d 29 Dec 1811. La mort n'a fait qu'étendre la sphere de ton souvenir. F.

Piper, Karl Klas. F. 1770, stabsryttmästare vid lifhusarerna 1795, major vid Lifgardet till häst 1802, generalmajor 1818, öfverstekammarjunkare 1825, excellens 1830, d. 1850.

39. Ung man, midjebild fas t. v., med blå ögon; lockigt pudradt hår, små polisonger. Svart lindad halsduk, öfver hvilken skjortlinningen sticker upp, gul väst med guldknappar, mörkblå uniformsfrack med guldknappar, guldepåletter med silfverkrona och silverfransar, gul kartuschrem med plåt, på hvilken sveavapnet i silfverkrönt glob med blåemaljerad botten och därunder två grönemaljerade lagerkvistar, blått skärp. Blågrå bakgrund. — Olja på duk, 76 × 66 cm., kopia efter Angelika Kauffmann. F.

Ramel, Else. F. 1633, gift 1654 med Kristian Barnekow, d. 1658.

57. Ung dam, höftbild fas t. h., håller solfjädern i högra handen. Hon har hvitpudradt hår i lockar öfver öronen med pärlband och juvelagraff på bandrosett, pärlhalsband. Röd dräkt, besatt framtill och på ärmarna med guld- och silfverspetsar, rak uringning med vit tyllkappa, halflånga ärmor med uppvikta tyllmanschetter, pösiga linneärmor, i bröstet oval juvelagraff på röd rosett, likadan agraff i rödt band fästad t. v. på bröstet. Öfverst t. h. Ramels och Skeels vapen, mellan hvilka : F. [ER] E O M. Daterad under: 1658. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 116 × 99 cm. Från Ugerup.

Ribbing af Zernava, Katarina Charlotta. F. 1720, gift 1743 med hofmarskalken baron Charles De Geer, d. 1787.

45. Medelålders dam, bröstbild nästan profil t. h.; bruna ögon, hvitpudradt uppkammadt hår i lockar öfver örat med en liten bukett af blåa och hvita blommor och guldkantad violett tyllslöja, som faller ner öfver ryggen och i hvilken hon håller med h. handen, om halsen svart hvitkantad chiffonremsa. Blå klänning med djup fyrkantig uringning, i hvilken en spets, besättning af mörkt pälsverk, i bröstet vit isättning med hvita rosetter. Grönblå bakgrund, t. h. kolonn. På baksidan står: Charlotte baronne de Ribbing épouse de Charles De Geer baron de Leufsta à l'age de 56 ans en 1776. — Olja på duk, 66 × 51 cm., kopia af Jakob Björck efter Gustaf Lundberg. F. Pen-

dant till Charles De Geers porträtt n:r 44. Gravyr signerad: Lundberg pinx:t J. F. Martin sculps:t.

Rikissa, prinsessa af Sverige, dotter af Magnus Ladulås, abedissa i S:t Klara kloster i Stockholm omkring 1339—1347.

15. Helfigur stående fas t. v., håller med båda händerna ett radband af röda och hvita kulor. Blå ögon, brunt hår i flåtor öfver öronen, öppen guldkrona, om halsen dubbelt halsband af röda kulor. Åtsittande uringad kjortel, h. halfvan hvit, den vänstra svart, öfver axlarna röd svartfodrad kappa, sammansnörd i bröstet med ett rödt snöre i guldmaljor, öfver axlarna guldkedja med rundt hängsmycke, röd väska i rödt band om höfterna, röda skor med gula klackar. Mörk interiör, t. v. kolonner och grönt draperi, vid kolonnbasen renässanssköld med tre kronor på mörk grund. Öfver står: Elena des Khuniges Magni Ladulås Dochter zu Suden ihr Herr Fatter hat sie in S. Claren Closter gegeben A:o 1288 da sie noch nicht ihr 7 Jahr erreicht ist ge Conterfeyt Anno 1299. — Olja på duk, 70×49 cm. Köpt hos Bukowski 1877. F. Samma porträtt på Gripsholm n:r 383. Angående namnet se: J. A. Nordberg: S:t Claræ minne, Sthlm 1727 sid. 7. Dräkten är från början af 1300-talet, och porträttet går antagligen tillbaka på ett medeltidsoriginal.

Sigismund. F. 1566, kung i Polen 1587, i Sverige 1592—99, d. 1632.

5. Som äldre, bröstbild fas t. v. med bredt helskägg. Svart dräkt, svart kappa, nerliggande, fyrkantig, spetskantad krage, gyllene skinnet i guldkedja. — Olja på duk, 93×70 cm. Från Torstuna kyrka. 1700-talskopia.

Skytte af Dunderhoff, Wendela. F. 1608, gift 1626 med landshöfding Hans Kyle, d. 1629.

59. Ung dam, midjebild fas t. h., håller i h. handen en lagerkrans, i den vänstra en herdestaf omvirad med lager. Hon har mörkblå ögon, brunt, i midten benadt, öfver öronen i lockar nedkammadt hår, krökt näsa, juvelörhängen, pärlhalsband. Gråhvit, grönfasonerad klänning, djup, rak uringning med röd besättning, fasthållen i bröstet och på axlarna af juvelagraffer, sömmarna besatta med rosetter af hvita och röda snören, halfärmar, under hvilka tyllärmar sammanknutna med ett rödt band, kring armarna svarta band med juvelagraffer, på v. handens lillfinger juvelring. Bakgrund himmel, t. v. kolonn. — Olja på duk, 105×87 cm. Från Ugerup.

Sparre af Sundby, Ulrika Lovisa. F. 1711, gift 1727 med riksrådet grefve Karl Gustaf Tessin, d. 1768.

73. Medelålders dam, bröstbild fas, hufvudet t. v., kroppen något t. h. Blå ögon, pudradt uppkammadt hår, hvit spetsmössa, öfver hvilken svart spetsfischy knuten under hakan, briljantstjärnor i öronen,

om halsen tyllspets med ändarna nerstuckna i bröstet, på denna en briljantrosett. Gul klänning med djup urringning i hvilken en spets, framtill gula rosetter, öfver axlarna svart spetsmantilj. Blågrå bakgrund. — Olja på duk, 64 × 51 cm., kopia af Jakob Björck efter Gustaf Lundberg. Köpt på Silfåkra. Pendant till K. G. Tessins porträtt. Originalen på Nationalmuseum.

Sperling, Fredrika Ulrika. F. 1735, hoffröken, gift 1764 med major Georg Gustaf Stael v. Holstein, d. 1814.

110. Ung dam, midjebild fas, hufvudet t. h., blå ögon, uppkammadt pudradt hår med blå blommor och lock på h. axeln, om halsen blått band i rosett framtill. Blåhvit klänning med djup urringning i hvilken spets, vida ärmar uppfästade vid armvecket med pärlagraff, därunder spetsar; öfver ryggen och v. axeln blått draperi. Bakgrund blågrön-rödbrun. På baksidan står: Grefvinnan Stahl von Holstein född grefvinnan Sperling 1766. — Olja på duk, 71 × 59 cm. Från Stola. F.

Sperling, Kasper Otto. F. 1664, kapten vid Skaraborgs regemente 1695, öfverste 1706, d. 1709.

55. Ung man, bröstbild, ansiktet fas t. h., kroppen profil t. h., med grå allongeperuk, blå ögon, krökt näsa. Hvit halsduk, blåfodrad rustning med förgyllda nitar, mörk bakgrund. På baksidan står namnet. — Olja på duk, 77 × 64 cm., af David von Krafft. Gåfva från Brännö 1865. F. Pendant till Karin Horns porträtt.

Tessin, Karl Gustaf. F. 1695, öfverintendent 1728, riksråd 1741, kanslipresident 1747—1752, serafimerriddare 1748, d. 1770.

72. Medelålders man, bröstbild nästan profil t. h., med blå ögon och liten allongeperuk. Hvit lindad halsduk, krås, röd riksrådstalar med hermelinskrage, serafimerordens kedja och kraschan, om halsen svärds- och nordstjärneordnarna, öfver v. axeln svarta örnsordens band, håller i h. handen riksrådshatten. Bakgrund olivgrön, t. h. kolonn. — Olja på duk, 64 × 52 cm., kopia af Jakob Björck efter Gustaf Lundberg. Från Silfåkra. Pendant till Ulrika Lovisa Sparres porträtt. Originalen på Nationalmuseum.

Tigerhjelm, Katarina Elisabet. F. 1710, gift 1) 1726 med kaptenen friherre Johan Fredrik v. Friesendorff, 2) med löjtnant Erik Emporell, d. 1780.

96. Ung dam, midjebild fas t. h., håller på v. handen en papegoja. Hon har uppkammadt vitpudradt hår med blommor, i lockar öfver öronen och på ryggen, brungrå ögon. Gul hvitfasonerad klänning med djup rund tyllkantad urringning, blå robe med gulhvitt foder, vida spetskantade uppslagna halfärmar nedanför hvilka linneärmarna; rödt draperi öfver ryggen och h. armen. Mörk gråbrun bakgrund i målad oval. På baksidan står Tigerhielm. Catharina Eli-

sabeth Tigerhjem. På spänramen på en lapp: O. Leschke pinx.; samt en modern inskrift: Elisabeth Catharina Papegoja † 1735 gift med öfverste löjtn. Tigerhjem. — Olja på duk, 77 × 54 cm., af O. Lescke. Gåfva af jägmästare Arpi.

[Vase], Margareta Eriksdotter. Gift 1) 1515 med riksrådet Joachim Brahe, 2) 1525 med grefve Johan von der Hoja, d. 1536.

14. Ung dam, bröstbild fas t. h., med blå ögon, gult hår, pärlhufva, stor rund svart hatt kantad med små hvita plymer, rödt hakband. Gul klänning med hvitt bladmönster, djup rund uringning ofvanför hvilken det höga veckade linnnet slutande i en pipkrage; om halsen guldkrage med nerliggande fyrkantiga flikar besatta med blå och röda stenar, guldband med liknande stenar och guldkedja. Mörk bakgrund i målad oval. — Olja på duk, 81 × 69 cm. Från Skuggan, Djurgården. F. Skiljer sig betydligt från Gripsholmsporträttet nr 451, som väl skall vara originalet till denna 1600-talskopja.

von Winterfeld, Eleonora Kristina. F. 1720, d. 1741.

71. Ung dam, midjebild fas, hufvudet t. v., kroppen t. h., håller en mask i högra handen. Hon har bruna ögon, vitpudradt hår uppkammadt i vågor, liten lugg i pannan, på v. sidan liten trekantig pärlkantad hatt med hvita och röda plymer och svart ägrett med diamantfäste. Svart klänning med röda revärer, fyrkantig djup uringning kantad med tyllspets, ärmarna med uppskarningar i sömmarna, i hvilka det röda fodret pöser ut, lifvet nertill i fyrkantiga flikar. Olivgrå bakgrund. På baksidan namnet. — Olja på duk, 75 × 60 cm. Från Areslöf.

Wrangel, Elisabet Beata, gift von der Lith.

114. Medelålders dam, bröstbild fas t. v., med bruna ögon, svart i vågor högt uppkammadt hår, lock på h. axeln och två halfmånformiga öfver tinningarna, pärlband. Blå klänning med djup uringning i hvilken tyll, rödt vitkantadt draperi fästadt i bröstet och draget öfver h. axeln, ryggen och v. axeln. Mörkgrå bakgrund. På baksidan står: Ilsebe Biata de Wrangel Anno 1710. Verheirrat mit den Herren von der Lith den 30 Maji. — Olja på duk, 78 × 63 cm. Från Areslöf.

Wrangel af Adinal, Gustaf Georg. F. 1728, kapten 1750, öfverste 1761, generalmajor 1769, landshöfding och generallöjtnant 1775, minister i Italien 1789, d. 1795.

101. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet t. v., kroppen t. h.; blå ögon, piskperuk, svart nackrosett med ändarna knutna om halsen. Hvit lindad halsduk, litet spetskrås, harnesk med förgyllda kanter och blått guldkantadt foder, blå sammetsrock utan krage med

blå knappar; öfver ryggen och h. armen rödt draperi fodradt med brunt pälsverk. Bakgrund himmel. På baksidan namnet. — Olja på duk, 66 × 52 cm. Från Hedenlunda. F. Afbildad i Personhistorisk Tidskrift 1905.

Wrangel af Adinal, Henning Reinhold. F. 1720, ryttmästare vid N. skånska kavalleriregementet 1741, major 1753, d. 1783.

Medelålders man, midjebild fas t. v. med h. handen i sidan; blå ögon, hvit piskperuk. Svart lindad halsduk, harnesk med rödt silfverkantadt foder, blå uniformsrock med hvit nervikt krage, hvita uppslag uppknäppta på de gula knapparna, hvita ärmuppslag, tyllmanschetter, öfver h. axeln blå och gul fältbindel, under v. armen svart trekantig hatt med guldgallon och svart rosett med guldknapp. Bakgrund himmel. — Olja på duk, 79 × 64 cm. Från Areslöf. F. Afbildad i Personhistorisk Tidskrift 1905.

Wrangel af Adinal, Karl Adam. F. 1748, kammarherre 1774, landshöfding i Kristianstads län 1786—1803, excellens 1825, d. 1829.

51. Medelålders man, bröstbild fas, starkt t. v.; bruna ögon och piskperuk med svart nackrosett. Lindad hvit halsduk, tyllkrås, olivgrön rock med nervikt krage kantad med smal guldgallon, guldgallon kring knapphålen, guldtygsklädda knappar. Mörk olivgrå bakgrund. Signerad t. h.: L. Pasch pinxit 1785. — Olja på oval duk, 75 × 64 cm., af Lorentz Pasch d. y. Från Sperlingsholm. F. Pendant till Anna Margreta Hamiltons porträtt nr 52. Afbildad i Personhistorisk tidskrift 1905.

Wrangel af Adinal, Karl Henrik. F. 1681, kapten vid Lifgardet 1705, öfverste 1722, general 1743, fältmarskalk 1754, d. 1755.

100. Medelålders man, midjebild fas t. v., med h. handen i sidan. Han har blå ögon, piskperuk med svart nackrosett, små svarta underrakade mustascher. Hvit lindad halsduk, harnesk, öfver hvilket den gula kyllerkragen synes, blå rock med nervikt krage, gult foder och guldknappar, gula kraghandskar, under v. armen svart trekantig hatt med guldgallon. Bakgrund mörk oliv. På baksidan står: »Friherre Carl Hinrich Wrangel Öfverste öfwer Nylands Dragoner Regiment. natus 1681 d. 28 Januari. Sedermera blef Högbemelte Herre General Major, General Lieutenant, General, och sluteligen Feltmarskalk» och signaturen J. H. Scheffel p. 1731. — Olja på duk, 79 × 66 cm., af Johan Henrik Scheffel. Från Hedenlunda. F. Afbildad i Personhistorisk Tidskrift 1905.

Okänd dam från midten af 1500-talet, kallad Karin Mänsdotter.

3. Ung dam, midjebild fas t. h., med blå ögon, gult uppskammadt hår, pärlhufva. Rund utstående spetskantad krage, gulgrön klänning, lifvet framtill besatt med guldsnörmakerier, uppskurna ärmarna, uppskarningen kantad med guldsnörmakerier, röda underärmar med guldsnören och guldknappar; öfver axlarna kedja af guldlänkar besatta med pärlor och stenar, i kedjan hängsmycke i hvars midt S inom ett hjärta. Mörk bakgrund, i målad oval. — Olja på duk, 85×70 cm. Köpt af fru Gripenstedt på Alfulta.

Okänd dam från 1540-talet.

69. Ung dam med intelligent utseende, bröstbild fas t. h., med grönbruna ögon och brunt hår i lockar till axlarna. Svart dräkt med fasonerade guldband framtill, kring axeln och på insidan af halfärmarna, nedanför hvilka de pösiga linneärmarna. Hvit nervikt snibbig mjuk krage öfver hvilken är knuten en smal vit halsduk. Blågrå bakgrund. — Olja på duk, 69×58 cm., af Abraham Wuchters. Gåfva af doktor Svederus i Sala.

Okänd herre från 1650-talet.

65. Medelålders man, bröstbild fas t. v., med mörkbrunt i midten benadt öfver öronen nedkammadt hår, bruna ögon, små bruna mustascher och pipskägg. Svart dräkt med silfvertygsknappar, vit nervikt styf fyrkantig krage, hopbunden med hvita snören med tofs, nedanför de spetskantade ärmarna pöser skjortärmen fram, öfver h. axeln gehäng af silfvertyg med silfverbroderier och silfverspanne. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 82×71 cm. Köpt på major Lundbergs auktion i Uppsala 1868. Pendant till följande.

Okänd dam från 1650-talet.

66. Medelålders dam, midjebild fas t. h., håller i h. handen en kvist. Hon har gråblå ögon, på hufvudet vit och svart hufva. Svart rakt uringad klänning, halfånga ärmarna med korta uppvikta hvita manschetter; öfver uringningen det höghalsade linnets, vid axlarna smal utvikt krage, som delvis går in under lifvet, nedanför klänningsärmarna pösiga linneärmarna, dubbel guldkedja om halsen, guldkedja om h. handleden. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 82×71 cm. Köpt på major Lundbergs auktion i Uppsala 1868. Pendant till föregående.

Okänd herre från 1660-talet.

58. Ung man, midjebild fas t. v., håller h. handen i sidan, under v. armen sin svarta guldfällade hatt. Han har mörkblå ögon och mörkbrunt i pannan framkammadt hår, sidohåret nedkammadt till axlarna och uppburradt, svart kalott. Hvit spetshalsduk sammanknuten till en puff med ett hvitt guldrandadt band; gult kyller framtill med silfverband, ärmen till armbågen uppskuren i innersömmen med rött uppslag och på innersidan besatt med guld- och silfverband, hvarmed uppskarningen nedtill är hopknuten, pösiga linneärmarna; öfver h. axeln svart gehäng, hvari värja med silfverfäste, i v. handen de gula

handskarna. Signerad nederst t. h.: Hans Schütte fecit. — Olja på duk. 104 × 83 cm, af Hans Schütte. Köpt i Dalarna.

Okänd dam från 1660-talet.

60. Medelålders dam, höftbild stående fas, hufvudet t. h., kroppen något t. v., håller med v. handen det blå draperiet öfver axeln, stöder h. armbågen mot ett postament och håller med h. handen draperiet framför sig. Hon har blå ögon och brunt hår i lockar i pannan, päronformade pärlor i öronen, pärlhalsband. Gul klänning med djup uringning i hvilken tyll, snörmakerier nedtill och längs sömmarna, diamantknappar, korta ärmor nedanför hvilka linneärmarna i två puffar och med spetskant. Bakgrund grönska. — Olja på duk, 120 × 85 cm., enligt Eichhorn af Martin Meijtens d. ä. Från Ugerup.

Okänd man från 1680-talet.

83. Medelålders man, bröstbild fas t. v., med blå ögon och svart allongeperuk. Hvit lindad halsduk med spetsändar, gråviolett mantel med blått foder och guld- och silfverbroderad bård. Mörk bakgrund. — Olja på duk, 80 × 66 cm. Från Ugerup.

Okänd man från 1690-talet.

108. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen något t. v., med bruna ögon och mörkgrå allongeperuk. Hvit lindad halsduk, dräkt af silfver- och guldbrokad med guldknappar, mörkviolett draperi öfver båda axlarna. Mörk bakgrund. — Olja på oval duk, 81 × 66 cm. Köpt 1879 på Ekholmen. Pendant till följande.

Okänd dam från 1690-talet.

107. Medelålders dam, bröstbild fas, hufvudet t. v., kroppen t. h., blå ögon, vitpuodratt hår med rödt band fäst öfver pannan med en juvelagraff och nerhängande på v. axeln. Hvitblå rödfodrad klänning, morgonrocksfason, med spets i den spetsiga uringningen, sammanhållen i lifvet af en juvel; blått draperi öfver v. armen. Mörk bakgrund. — Olja på oval duk, 81 × 66 cm. Köpt på Ekholmen 1879. Pendant till föregående.

Okänd dam från 1730-talet.

77. Medelålders dam, midjebild fas, ansiktet t. h., kroppen t. v., håller med h. handen i sin mantel. Hon har blå ögon och pudratt hår med juvelagraff på v. sidan i lockar öfver öronen och på v. axeln. Blåhvit klänning framtill broderad, med djup rundad tyllbesatt uringning, i bröstet juvelsmycke, öfver axlarna röd hermelinfodrad mantel. Bakgrund himmel. På baksidan står: Ulrica Eleonora Regina. — Olja på duk, 84 × 68 cm. Genom byte från grefve Fredrik Fredriksson Posse.

Okänd dam från 1730-talet.

84. Medelålders dam, midjebild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v.; hvitpuddradt uppkammadt hår med svart plym fäst af pärl- och juvelagraff på v. sidan och vit blåkantad slöja fästad öfver pannan och på h. axeln med liknande agraffer, mörkblå ögon. Röd klänning med djup, rund urringning i hvilken tyll, uppskuren framtill och där sammanfäst med två juvelagraffer och en vit rosett, halfärmar ej fastsydda utan endast fästade med agraffer, på innersidan uppskurna och hopfästade med agraff och vit rosett, linneärmar. Bakgrund himmel, t. h. träd. Signerad på baksidan: af J. Streng pinx A:o 1731. — Olja på duk, 70×59 cm., Johan Joakim Streng. Gåfva af doktor Swederus i Sala. Har uppgifvits föreställa »någon af Sparfwenfeltska familjen».

Okänd dam från 1730-talet.

80. Medelålders dam, midjebild fas, hufvudet t. h.; blå ögon, hvitpuddradt uppkammadt hår med en päronformig pärla på v. sidan. Blåvit klänning med djup rund tyllkantad urringning, lifvet framtill uppskuret och sammanhållet af smycken af diamanter och pärlor; öfver v. axeln och h. armen rödt grönfodradt draperi. Bakgrund himmel och grönska. — Olja på duk, 78×65 cm. Gåfva af jägmästare Arpi i Köping.

På Hedensberg finnas dessutom följande utländska porträtt:

16. Kristian IV, kung i Danmark, af Karl van Mander, gåfva 1648 af kungen till Otto Krag. F.
17. Louise af England, drottning af Danmark, Fredrik V:s gemål. Kopia efter C. G. Pilo.
18. Marie Anne de Bourbon, princesse de Conti. Från Salsta.
19. Eugène af Savoyen-Carignan, af Johan Kupetzky. Från Björnö. F.
20. Achilles, kung af Georgien. F.
61. Tyko Brahe. F.
67. Barbara Villiers, duchesse of Cleveland. Från Mariedal. F.
116. Olimpia Mancini, comtesse de Saisons.

Konstnärsförteckning.

Björck, Jakob. 1726—1793.

Charles De Geer d. ä., Charles De Geer d. y., Charlotta De Geer, A. R. Du Rietz, Ulrika E. v. Liewen, Katarina Ch. Ribbing, Ulrika L. Sparre, K. G. Tessin.

Bolinder, Johan Erik. 1768—1808.

Gustaf IV Adolf.

Bourdon, Sebastian. 1617—1671.

Kr. Ekeblad, Kristina.

Breda, Karl Fredrik, von. 1759—1818.

Jaquette E. Du Rietz, Hedvig Elisabet Charlotta, K. G. Piper.

Byström, Johan Niklas. 1783—1848.

Karolina Bygler.

Desmarte's, Georg. 1697—1795.

H. Hamilton af Hageby.

Ehrenstrahl, David Klöcker. 1629—1698.

R. v. Ascheberg, M. G. De la Gardie, Hedvig Eleonora, Karl XI, Maria Eufrosyna.

Kauffmann, Angelika. 1751—1807, schweitziska.

K. K. Piper.

Krafft, David von. 1655—1724.

Karin Horn, Karl XII, Karl Fredrik, K. V. Sperling.

Krafft, Per d. ä. 1720—1793.

G. F. Creutz.

Kupetsky, Johan. 1667—1740, österrikare.

Eugène af Savoyen.

Latinville.

Lovisa Ulrika.

Leschke, O.

Katarina E. Tigerhjelm.

Lundberg, Gustaf. 1695—1786.

Charles De Geer d. ä., Charles De Geer d. y., A. R. Du Rietz, Fredrika U. Ekeblad, Hedvig K. Ekeblad, K. J. Ekeblad, Charlotta F. Hamilton af Hageby, Hedvig M. Hamilton af Hageby,

Jakobina H. Hildebrand, Brita M. Horn, K. F. von Liewen, Ulrika E. v. Liewen, K. G. Piper, Katarina Ch. Ribbing, Ulrika L. Sparre, K. G. Tessin.

Mander, Karel van, d. y. 1610—1672, holländare-dansk.
Kristian IV.

Mijtens, Martin d. ä. 1648—1736.
K. Ekeblad d. ä., Okänd dam från 1660-talet.

Pasch, Lorentz d. y. 1733—1805.
Beata E. v. Essen, Anna M. Hamilton, K. A. Wrangel.

Pasch, Ulrika Fredrika. 1735—1796.
A. Hamilton.

Roslin, Alexander. 1718—1793.
G. F. Creutz, Marie-Suzanne Giroust.

Sandberg, Johan Gustaf. 1782—1854.
K. G. Piper.

Scheffel, Johan Henrik. 1690—1781.
K. G. Cronhjort, K. A. H. Hamilton af Hageby, K. H. Wrangel.

Schiött, Heinrich August Georg. 1823—1895, dansk.
Sofia Barnekow, G. M. Hamilton, H. D. Hamilton, Hedvig Ch. J. Piper.

Schröder, Georg Engelhard. 1684—1750.
Kristina J. Liljenstedt.

Schütte, Hans.
Okänd herre från 1660-talet.

Starbus, Faen. 1679—1724.
Anna af Polen.

Streng, Johan Foakim. 1707—1763.
Okänd dam från 1730-talet.

Ulrika Eleonora d. ä. 1656—1693.
Anna Cruus.

Wrangel-Christie, Sofia Lovisa (Lily). F. 1861.
Beata E. v. Essen.

Wuchters, Abraham. 1610—1683.
Okänd dam från 1640-talet.

PERSONHISTORISK
TIDSKRIFT

SJUNDE ÅRGÅNGEN

1905

UTGIFVEN AF

SVENSKA AUTOGRAF SÄLLSKAPET

GENOM

HOLGER ROSMAN

SÄLLSKAPETS SEKRETERARE

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1905

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Prinsessan Margaretas af Stor Britannien och Irland härstamning från Gustaf Vasa, af <i>Adam Levenhaupt</i>	1.
Genealogiska anteckningar, af <i>K. H. Karlsson</i> . I. Tre rosor	4.
Samuel Triewald och Teutsch-übende Gesellschaft i Hamburg, af <i>Martin Lamm</i>	7.
Några anteckningar om släkten Ahnfelt under 1600- och 1700-talen, af <i>Otto Ahnfelt</i>	13.
Hans von Fersens anträd, af <i>Thyra Klinckowström</i>	20.
Wrangelska konterfej, af <i>S. S. S.</i>	26.
En porträttförteckning från 1700-talet, af <i>Sune Ambrosiani</i>	27.
Wulffklouska grafkapellet eller den s. k. Björnögrafen vid Åby kyrka, af <i>J. W. Gøijer</i>	30.
Riddarhusgenealogierna och deras bearbetning af <i>H. R.</i>	35.
Bidrag till vår medeltida personhistoria (forts.) af <i>L. Fr. Löffler</i>	
4. Johan Svarteprest	45.
5. Gammal kärlek rostat intet	55.
Stockholms öfverståhållare (forts.) af <i>N. von Dardel</i>	
20. Friherre Gustaf Mauritz Armfelt	61.
Tessiniana i Kungl. Preussiska husarkivet, af <i>Fritz Arnheim</i>	87.
Ett par Gustavianska porträtt, af <i>Aug. Hahr</i>	95.
Ett porträtt af Johannes Rudbeckius, <i>O. U.</i>	100.
Balzar von Dalheims meritförteckning, af <i>T. J. P.</i>	101.
En förlorad sigillstamp, af <i>K. K:son Leijonhufvud</i>	111.
Våra grafstenar, ett till förintelse dömdt personhistoriskt material, af <i>Sune Ambrosiani</i>	117.
Gustaf Hesselius d: ä., en bortglömd svensk konstnär, af <i>Sigrid Leijonhufvud</i>	123.
Var Mikael Agricola ätten Leijonmarcks stamfader? af <i>Jully Ramsay</i>	128.
Tvänne samlare, af <i>Alfred Lindberg</i>	
Johan Johansson i Noraskog	134.
Karl Fredrik Werner	140.
En autograf som väckt uppteende	146.
Personhistorisk litteratur	41, 113, 149.
Frågor	42, 116, 158.
Svenska Autografsällskapet.	
Sammanträden	I, 159.
Ändring af Sällskapets namn	159.
Förtecknandet af porträtt	161.
Sällskapets ledamöter	III, 116, 162.
Personregister	163.

Bilagor.

1. Tillägg till Svenskarne under Dannebrogen 1848—50, af *Birger Schöldström*.
2. Porträttsamlingen å Hedensberg, förtecknad af *Nils Sjöberg*.
3. Den gottländska Taksteinar-säggen, af *L. Fr. Löffler*.

Porträtt.

I Tidskriften: Samuel Triewald, Karl Henrik Wrangel, Henning Reinhold Wrangel, Gustaf Georg Wrangel, Dorothea Albertina Wrangel, Karl Adam Wrangel, Anna Margareta Wrangel, grefve Stenbock(?), Gustaf Mauritz Armfelt, Adolf Hellman, Anna Elisabet Hellman, Johannes Rudbeckius, Gustaf Hesselius d. ä., Lydia Hesselius, Johan Johansson, Karl Fredrik Werner.

I bilaga 1. E. G. F. Acharius, O. v. Axelson, B. J. Bergman (2), C. L. v. Björnmarck, J. Cederström, C. M. Edholm, F. J. Ejserman, G. Envall, J. R. G. v. Hauswolff, A. G. Hällstrand, P. A. F. Kalling, E. G. Karlsten, A. Lagerbjelke, C. E. Laquist, A. R. Leuhusen, B. S. Lind, A. I. V. Mörner, A. S. Mörner, C. F. F. Psilander, J. P. D. Psilander, P. F. Ribbing, H. G. Schenfelt, C. G. Schiött. C. A. A. af Wetterstedt, J. F. G. Wirén, G. J. W. Åkerhjelm, E. G. Öhnqvist. P. H. F. Öman, C. S. Hallbeck.

I bilaga 2. Kristoffer Ekeblad, Gustaf IV Adolf, Hedvig Elisabet Charlotta.

SKRIFTER OCH HANDLINGAR, UTGIFNA GENOM SVENSKA AUTOGRAFSÄLLSKAPET.

VIII.

SVENSKA PORTRÄTT

FÖRTECKNINGAR OCH REPRODUKTIONER

II.

SAMLINGARNA

Å

EDSBERG OCH HEDENSBURG

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1905

SIGILLSAMLINGEN

som jag äger omfattar c:a 2,600 st. svenska greffiga, friherrliga och adliga ätters sigillastryck. Af greffiga fattas mig dock följande: N:r 128 Barnekow, n:r 129 Tawast, n:r 134 Lagerbring, n:r 135 Cederström och n:r 140 Björnstjerna, hvarför jag vördsamt anhåller att från innehafvare af ofvannämnda sigillastryck få nöjet emottaga dem. Jag anser mig böra påpeka att greffiga Lagerbringska sigillet *ej* finnes på Skarhult.

Vestervik den 29 nov. 1905.

ROB. FOGELMARCK

v. konsul.

Stockholm 1906. Kungl. Boktryckeriet.